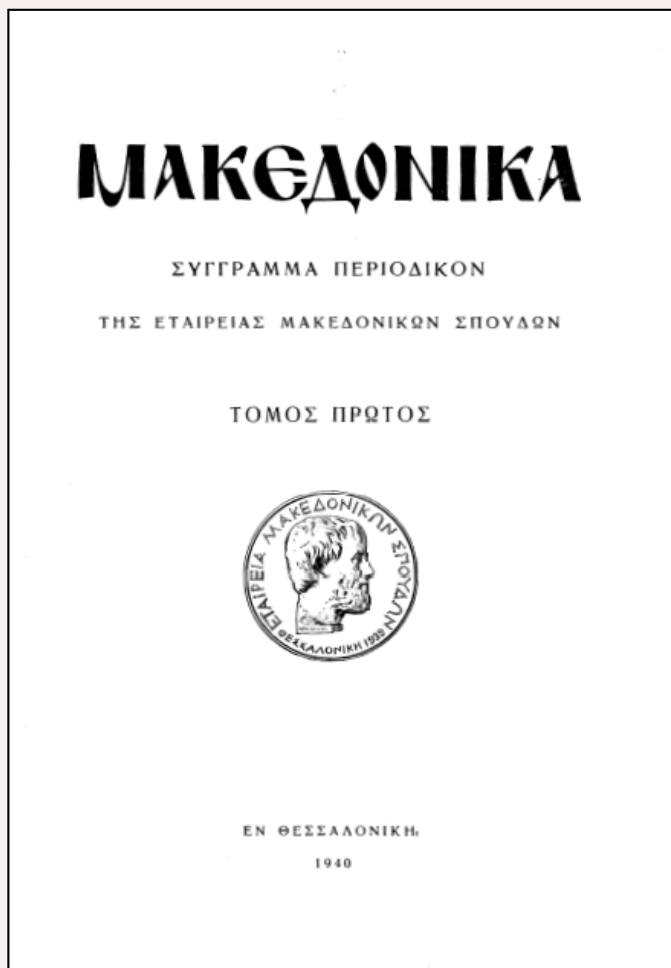

Μακεδονικά

Τομ. 1

Ιωάννου Σταυρακίου λόγος εις τα θαύματα του
Αγίου Δημητρίου

Ιβηρίτης Ιωακείμ Μονή Βλατάδων
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9146>

Copyright © 2016 Ιωακείμ Ιβηρίτης

To cite this article:

Ιβηρίτης, Ι. (2017). Ιωάννου Σταυρακίου λόγος εις τα θαύματα του Αγίου Δημητρίου. *Μακεδονικά*, 1, 324-376.
doi:<https://doi.org/10.12681/makedonika.9146>

ΙΩΑΝΝΝΟΥ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Ὁ βίος τοῦ πολιούχου τῆς Θεσσαλονίκης Ἀγίου Δημητρίου καὶ ἡ ἱστορία τῆς πόλεως ταύτης καθὼς καὶ ἡ ἱστορία τοῦ περιφήμου ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου δὲν ἔχει γραφῇ ἀκόμη ἐπὶ τῇ βόσει ὄλων ἀνεξαιρέτως τῶν σωζομένων πηγῶν· συνεπῶς πᾶσα πληροφωρία εἶναι χρήσιμος καὶ πρέπει νὰ προσκομισθῇ εἰς τὰς θημωνίας τῆς ἱστορίας, ἔργον δὲ τοῦ κριτικοῦ εἶναι ἔπειτα νὰ διακαθαρίσῃ τὴν ἄλωνα καὶ τὸν μὲν σίτον νὰ συνάξῃ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον νὰ κατακαύσῃ. Ὡς γνωστόν, πολυτίμους σχετικὰς πληροφορίας παρέχουν τὰ συναξάρια καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν Ἀγίων ἔτι δὲ καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Συγκεκριμένως ἐνταῦθα διὰ τὸν ἁγ. Δημήτριον ὁ «Λόγος εἰς τὰ θαύματα αὐτοῦ» τοῦ χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης Ἰωάννου Σταυρακίου παρέχει σπουδαιοτάτην συμβολήν, εἶναι δὲ περίεργον ὅτι οὐδὲ ὑπὸ τῶν Βολλανδιστῶν ἐξεδόθη μέχρι τοῦδε, ἂν καὶ ἐπανειλημμένως ἐγένετο μνεῖα αὐτοῦ, ὡς π.χ. ὑπὸ τοῦ Λ. Ἀλλατίου¹⁾, τοῦ J. Bekker²⁾ καὶ συχνὰ εἰς τὸν 75ον τόμον τῶν Acta Sanctorum. Εἰς τὴν Πατρολογία τοῦ Migne, τόμ. 116, εἰς τὸ τέλος τῶν εἰς τὸν ἁγ. Δημήτριον ἀναφερομένων κειμένων καὶ μεταξὺ τῶν «Ἀναλέκτων» στ. 1402κξ. γίνεται ἐπίσης μνεῖα τοῦ κειμένου τούτου τοῦ Σταυρακίου, ὁ δὲ Κρουμβάχερ τονίζει ὅτι περιέχεται οὗτος «ἐν ἱκανοῖς χειρογράφοις», ἀναφέρων ἐν τούτοις μόνον τὸν ὑπ' ἀριθ. 46 Βοδλεϊανὸν κώδικα³⁾. Παράφρασιν τινῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγουμένων θαυμάτων εὗρίσκομεν ἐκδεδομένην εἰς τὴν καλουμένην «Θύραν Μετανοίας», ἔκδ. Βενετίας 1806, τὴν φερομένην ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Θεσσαλονικέως ὑποδιακόνου Δαμασκηνοῦ τοῦ Στουδίτου⁴⁾, κατὰ τὸν πολὺν

1. L. ALLATIUS, Georgii Acropolitae magni logotheta historia. Parisiis 1651, σελ. 234, ἔκδ. Βενετίας 1729 σελ. 18.

2. J. BEKKER, Georgii Acropolitae annales, Bonnae 1836, σελ. 236-237.

3. Κ. ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ, Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, τόμ. 1, σελ. 385.

4. Βλ. Κ. ΣΑΘΑ, Νεοελληνικὴ Φιλολογία. — Εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» εὗρίσκονται συνεκδομένοι καὶ οἱ ἀσματικοὶ Κανόνες Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου εἰς τὸν ἁγίον Δημήτριον, περὶ ὧν γράφει ὁ ἴδιος εἰς τὸν Συναξαριστὴν του, καθὼς καὶ τοῦ ἱερομονάχου Μητροφάνους Γρηγοῤῥα τοῦ ἐκ Δωδώνης, μεθ' ἑνὸς θαύματος, ὅπερ συνέβη εἰς τὸν ἴδιον τὸν Μητροφάνην.

καὶ « Μέγαν Χαρτοφύλακα » Μ. Γεδεὼν ὅμως οὕσαν ἔργον Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ ¹⁾. Τὰ περισσότερα ἐξ ἄλλου τῶν ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγουμένων θαυμάτων εἶναι καὶ ἄλλοθεν γνωστά, ἰδίως δὲ ἐκ τῶν συλλογῶν τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος ἀκμάσαντος Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Ἰωάννου ²⁾ καὶ τοῦ κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα ἀκμάσαντος, ἐπίσης Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Νικήτα ³⁾. Ἐφ' ὅσον ἐν τούτοις ἠδυνήθη νὰ ἐξακριβώσω τὰ ὑπ' ἀριθ. 10, 14, 20, 21 καὶ 22 κατωτέρω ὑπὸ τοῦ Σταυρακίου διηγούμενα θαύματα δὲν περιέχονται εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς δημοσιευόμενας συλλογὰς. Περιέργον φαίνεται ὅτι ὁ Σταυράκιος, μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένων 22 θαυμάτων, δὲν κάμνει λόγον ἐκτενῆ περὶ τῶν τόσον ἀγαπητῶν λοιμῶν τε καὶ λιμῶν τῆς Θεσσαλονίκης ⁴⁾. Τὰ γνωστὰ θαύματα περὶ τοῦ Νέστορος, Λυαίου, τοῦ σκορπιοῦ κλπ. ὁ Σταυράκιος θίγει μόνον.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ λόγου τούτου βασίζεται ἐπὶ τοῦ κώδ. Ἰβήρων 677 (ν. 319, Λάμπρου 4797)· τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὰ φύλ. 73^b - 103^a. Ὁ κώδιξ οὗτος εἶναι κατὰ τὸν Λάμπρον τοῦ 14^{ου} αἰῶνος καὶ περιέχει βίους, μαρτύρια ἁγίων καὶ πανηγυρικούς. Ἐβδομον κατὰ σειρὰν εἶναι τὸ τοῦ Σταυρακίου κείμενον. Ἡ ἔκδοσις αὕτη ἔχει κυρίως σκοπὸν νὰ δώσῃ εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ περιεχόμενον τοῦ σπουδαίου τούτου κειμένου καὶ νὰ τὸ κάμῃ οὕτω προσιτὸν εἰς εὐρύτερον κύκλον ἀναγνώστων.

2. Ὁ Ἰωάννης Σταυράκιος, διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐκκλησίας, εἶναι ἄγνωστον πότε ἀκριβῶς ἔζησεν ⁵⁾. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον κείμενον ἀναφέρεται θαῦμα λαβὼν χώραν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι οὗτος ἦκμασε κατὰ ἢ μετὰ τὸν 12ον αἰῶνα. Ἐξ ὅσων δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν τελευταίαν του πρὸς τὸν ἅγ. Δημήτριον ἀποστροφὴν, τοῦ Σταυρακίου ἀποτεινομένου οὕτως: « Ἀλλὰ δέξαι μοι τὴν ψελλίζουσαν ἅμα καὶ ἄτεχνον ταύτην γλῶσσαν τε καὶ

1. Πρβλ. Μ. ΓΕΔΕΩΝ, Ἀθῶς σελ. 226.

2. Πρβλ. Bibliotheca hagiographica graeca, editio altera emendatio, Bruxellis 1909, σελ. 70-72 καὶ MIGNE, Patrolog. Graeca τόμ. 116 σελ. 1204-1324.

3. Βλ. Α. ΣΙΓΑΛΑ, Νικήτα Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, εἰς τὰ θαύματα τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, ἐν Ἐπετ. Ἐτ. Βυζ. Σπουδῶν τόμ. 12 (1936) σελ. 317-360. Πρβλ. τὸν εἰς τὴν σελ. 323 παρατιθέμενον ἐκεῖ πίνακα τῶν θαυμάτων τῆς συλλογῆς ταύτης κατ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου διηγούμενα.

4. Πρβλ. Bibliotheca hag. graeca σελ. 71. Λόγους εἰς τὸν Ἁγ. Δημήτριον ἔχουν γράψῃ πολλοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλοὶ Ἀρχιεπίσκοποι Θεσσαλονίκης ὅπως π. χ. ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης, ὁ Πλωτίνος, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Νικήτας καὶ ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς· ἐπίσης ἔχομεν λόγους τοῦ Πατριάρχου Φιλοθέου, τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τοῦ Θεσσαλονικέως Εὐσταθίου, τοῦ Κωνσταντίνου Ἀκροπολίτου, τοῦ Νικολάου Καβάσιλα καὶ ἄλλων. Βλ. αὐτόθι σελ. 74-75.

5. Βλ. Κ. ΚΡΟΥΜΒΑΧΕΡ, Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, τόμ. 1 σελ. 385.

διάνοιαν εὐμενῶς, ὁ ρήτωρ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ· ὁ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυσι συμπαθέστατος, τῆς αὐτῆς σου, ταυτὶ καὶ ἐξ οἰκογενεῶς τὰ ψελλίσματα», ἀποδεικνύεται ὅτι οὗτος ἀνῆκεν εἰς τὴν «αὐτὴν» τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ εἰς τὴν «οἰκογένειαν» τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ἦτο δηλονότι ἀξιωματοῦχος, «χαρτοφύλαξ» αὐτοῦ.

Προοιμιαζόμενος ὁ Σταυράκιος λέγει ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐσκέπτετο νὰ γράψῃ περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἀλλὰ δὲν ἐτολμοῦσε· ἡ ἀτολμία του ὅμως αὕτη τῷ ἐχρησίμευσε, λέγει, ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως εἰς τὸ νὰ ἀποταμιεύεται ὑλικὸν εἰς τὴν μνήμην του, μέχρις ὅτου παρουσιασθῇ ἡ κατὰλληλος εὐκαιρία, ὁποία ἦτο ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὁπότε προέβη καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν του ταύτην, ἥτις ἀποτελεῖ διανοητικὸν κατασκεύασμα μεταξὺ λόγου ρητορικοῦ καὶ διηγήσεως, εἰς γλῶσσαν λίαν ἐξεζητημένην καὶ ὕφος μέχρι σχολαστικότητος ἐπιτετηδευμένον· αἱ λέξεις καὶ αἱ φράσεις, λίαν τετορνευμέναι, χαρακτηρίζουν τὸν Σταυράκιον ἐντριβῇ καὶ δεξιὸν χειριστὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου· κάμνει δὲ πλουσίαν ἀλλὰ καὶ ἀβίαστον χρῆσιν τῆς Γραφικῆς φρασεολογίας, μετὰ τινος φιλοπαίγμονος διαθέσεως πόρρωθεν ὑπαινισσομένης. Ἰδίᾳ δὲ Ἐπίλογος αὐτοῦ εἶναι τι τὸ ἀριστοτεχνικῶς θαυμάσιον ρητορικὸν καλλίστευμα, αἱ δὲ δύο-τρεῖς ἀποστροφαί, τὰς ὁποίας κάμνει πρὸς τὸν ἁγ. Δημήτριον, χαρακτηρίζουσι τὸν Σταυράκιον ἔνθουν τοῦ θρησκευτικοῦ ζήλου καὶ ἄκρως φιλοπόλιδα καὶ φιλόπατριν.

Συνεχίζων τὸ προοίμιον τοῦ λόγου του, ὁ Σταυράκιος, προσθέτει ὅτι, ὅπως ὁ Πλάτων εἰς τὴν Σχολὴν του εἶχεν ἐπιγράψῃ «μηδεὶς εἰσὶτω ἀγεωμέτρητος»¹⁾ τοιοῦτοτρόπως, λέγει, καὶ αὐτός, εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ λόγου τῶν «Θαυμάτων τοῦ Ἁγίου Δημητρίου», ἐπιγράφει «**μηδεὶς εἰσὶτω μὴ καθαρός**».

Μετὰ τὸ μεγαληγόρον προοίμιον πλέκει ὁ Σταυράκιος τὸ ἐγκώμιον τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης: «Πόλις—λέγει—αὕτη περιφανὴς καὶ λαμπρά· καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θεσσαλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη θ' ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς ὀλβίζεται χάρισι, καὶ οἷς εἶδеси καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται». Μεθ' ὅ, περιγράφει καὶ «ἱστορεῖ» τὸν ἅγιον Δημήτριον διὰ τῶν ἐξῆς: «Χαριέστατος τὴν μορφὴν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὡς ὄντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἡδὺς τὸ φθέγμα, τὸν τρόπον ἡδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἦθος γλυκύτερος, πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ ἐνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὡραιότητα, ὡς διὰ παραπετάσματος, οἷον τῆς διαρτίας τοῦ σώματος, τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσιν· πολλὴν δ' ὅτι μάλα τὴν τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνης ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν

1. Τὸ αὐτὸ ἐπέγραψε καὶ ὁ πολὺς Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις εἰς τὴν Ἀθωνιάδα Σχολήν.

τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀπόφθεγμα τῆς γλώττης, ὡς ὑετὸν καὶ ὡς δρόσον φέρων τὰ ῥήματα· τὰ γὰρ τῆς ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως, τοῖς ἐκ τῶν ἔνδον ἦν ἐξευγενίζων καὶ θαυμασίως κατακιρνῶν· ἄσπιλος τὴν ψυχὴν, παρθενικαῖς ταῖς χάρισιν ἐναγλαΐζόμενος· τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, νὰς τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένος καὶ πρὸ γενέσεως· τὸν οἶκτον πολὺς, τὸν ἔλεον, ἐλαία ἄντικρυς ψαλμική». Ἀφοῦ δὲ ἔπειτα μὲ συντομίαν διαλάβῃ τὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ὡς χριστιανοῦ, καὶ τὰ τῆς ὁμολογίας του κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἐνώπιον τοῦ τυράννου, διηγεῖται τὰ περὶ τῆς μονομαχίας τοῦ Λυαίου καὶ τοῦ Νέστορος καὶ καταλήγει εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Πάντα ταῦτα, λέγει, τὰ παρατρέχομεν, διότι εἶναι γνωστὰ εἰς ὅλους, « τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνικον, δι' ἧς φάλαγγας ὅλας δαιμόνων ἠδάφισεν; ἔκειτο μὲν γὰρ κατὰ γῆς ὁ μάρτυς λόγχαις δημίων, τὰ τῆς τρώσεως φέρων δλόσωμα· ἔκειτο λύθρους αἱμάτων μαρτυρικῶν, πορφύρα τις φοινικοβαφῆς καθαπερεὶ τῷ Χριστῷ φοινισσόμενος· ὅλος διάτρωτος, ὅλος ὠτειλῶν μυρίων ἀνάμεστος· ἐτέτρωτο οἱ τὰ στέρνα· ἐτέτρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἡ πλευρά, σκεῦος ἐφ' ἧς μυριόπονον· τὰ τῆς γαστροῦ, μυριοστόμους πηγὰς αἱμάτων ὑπήνοιγε· δέδεκτο καὶ χεῖρες τὸ μαγιῶδες ἐκεῖνο καὶ δῆμιον λογχοφόρημα· οὕτω δ' ἐκάστου μέλους καὶ μέρους ὁ μάρτυς ἐν ἑαυτῷ μαρτυρικῶν τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὕτως ἠγωνίσται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσαντα». Ἄλλ' ὅπως, λέγει, ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τοῦ μαρτυρίου του, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Θεὸς ἀντεδόξασεν αὐτὸν διὰ μυρίων καὶ ἑξαισίων θαυμάτων. Καὶ ἂν, ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου ψυχροῦ ὕδατος, ὅπως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, μᾶς δίδεται μισθὸς καὶ ἀμοιβὴ ἐν οὐρανῷ, πολὺ περισσοτέρως ἀνταπόδοσις δίδεται εἰς ἐκεῖνον, ὅστις χύνει τὸ αἷμα τοῦ ὑπὲρ Χριστοῦ, « ὅπου ὅλα μαρτυρικῶν αἱμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχυνται ρεύματα· ὅπου κροννοὶ λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μάρτυρος ἀπερρύναν· πορευόμενος γὰρ ἐπορεύετο ὁ μέγας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου ὁδόν, αἷματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχὴν, ὡς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θερσιείου, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθῆ τὰ θαύματα ὡσεὶ δράγματα δρέφαιτο». Καὶ οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὰ θαύματα τῶν ὁποίων διηγεῖται εἰκοσιδύο καὶ τῶν ὁποίων περίληψιν θεωροῦμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα.

α') Ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ πρώτου θαύματος πληροφορούμεθα ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου, μετὰ τὸν μαρτυρικὸν του θάνατον, ἦτο κεκρυμμένον « περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ στοᾶς » μέχρις ὅτου καταπαύσῃ ὁ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμός. Ὁ ὑπαρχος Λεόντιος, θεραπευθεὶς διὰ θαύματος τοῦ ἁγίου Δημητρίου, κατηδάφισε τὰς στοᾶς τοῦ λουτροῦ, ὅπου ἔκειτο τὸ λείψανον, καὶ ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Ἁγίον ἀνήγειρε λαμπρὸν Ναὸν « μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα ». Διὰ τῆς ἐκφράσεως ταύτης θέλει νὰ σημάνῃ

ἄραγε ὅτι τὸ ἅγιον λείψανον, δηλαδή ὁ τάφος τοῦ Ἀγίου, ἔκειτο εἰς τὸ « μέσον » τοῦ ναοῦ, ἢ ὅτι ἦτο ἀπλῶς ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Μᾶλλον ὁμως φαίνεται τὸ πρῶτον, διότι τὸ « μέσον » καθορίζεται ἐκ τῆς ἐπομένης ἐκφράσεως « ὡσεὶ ξύλον ἄλλο ζωῆς », ὅπερ « ξύλον τῆς ζωῆς » ἔκειτο, Γραφικῶς, εἰς τὸ μέσον τοῦ Παραδείσου. Ἦτο δὲ ὁ Λεόντιος οὗτος στρατηγὸς τοῦ ἱλλυρικοῦ στρατοῦ ἐπὶ Ζήνωνος κατὰ τὸ 479. Οὗτος μετὰ τὴν θαυματουργικὴν διάβασιν τοῦ Ἰστροῦ ἐν τινὶ ἐκστρατείᾳ του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Δημητρίου εἰς τὸ Σίρμιον (νῦν Μητροβίτσα) καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου ἐναπέθεσε τὴν « *χλαμύδα* » τοῦ ἁγίου, τὴν ὁποίαν ἐφόρει κατὰ τὸν μαρτυρικόν του θάνατον, « *βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριακῶν αἱμάτων* » καὶ τὴν *ζώνην* καὶ τὸν *δακτύλιον*, ἅτινα εἶχε κλέψει ὁ φύλαξ τοῦ τάφου Λοῦπος « *ὁ ἐλευθερογνώμων* » καὶ δι' αὐτῶν ἔκαμνεν ἰάσεις εἰς τὸν λαόν, διὰ τὰς ὁποίας κατηγγέλθη καὶ ἐσφάγη εἰς τὸ Τριβουνάλιον τῆς Πόλεως.

β') Ἐκ τοῦ δευτέρου Θαύματος πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Ἐπαρχος Μαρκιανὸς (Μαριανὸς) προσβληθεὶς ὑπὸ νόσου — πάρεσις ὀλομελῆς — ἐθεραπεύθη διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἀγίου· περιλαμβάνει δὲ ἡ ἐξιστόρησις τοῦ θαύματος τούτου ἐθνικὰς τινὰς γοητείας, σχέσιν ἐχούσας πρὸς τὰς σημερινὰς νοομαντείας, τοὺς ὑπνωτισμοὺς κ.τ.τ. Ἐνταῦθα γίνεται μνεία καὶ περὶ τινος μεμβράνης, ἐφ' ἧς ἦσαν γεγραμμένα ὀνόματα θεῶν καὶ περιγραφαὶ κύκλων καὶ ἡμικύκλια καὶ διάφορα σχήματα καὶ τύποι εἰδώλων ὑπερφυεῖς τὴν μεμβράνην ταύτην περιετίθεντο οἱ ἀσθενεῖς περὶ τὸν τράχηλον διὰ νὰ γίνωσιν ὑγιεῖς.

γ') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ νεωκόρος τοῦ ναοῦ ἔκλεπτε τὸ χρῆμα τῶν κηρίων — παλαιὰ ἁμαρτία τῶν περὶ τὰ παγγάρια — ἐτιμωρήθη ὁμως δι' ἐλέγχου ὑπὸ τοῦ Ἀγίου καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν.

δ') Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἡ αὐτοκρατορία του δὲν θὰ ἦτο ἐν ἀσφαλείᾳ, ἂν δὲν θὰ εἶχε τεμάχιόν τι τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ μεγαλομάρτυρος Δημητρίου καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Θεσσαλονικεῖς τοιοῦτο. Ἐπειδὴ ὁμως τὰ ἀναβλύζοντα μύρα ἐκ τοῦ ἁγίου λειψάνου ἦσαν τόσον πολλὰ, ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνασκάψωσι κατ' εὐθεΐαν πρὸς τὴν ροὴν τῶν μύρων, ἠναγκάσθησαν καὶ ἔσκαψαν ἐκ τοῦ πλαγίου μέρους, οὕτως ὥστε νὰ προλάβωσι « *ἀρπαλέως* » καὶ νὰ κόψωσι μέρος τι τοῦ ἁγίου λειψάνου. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα « *πῦρ ἐκεῖθεν ἐκπηδῆσαν* » ἐματαίωσε τὴν « *καλὴν ἱεροσυλίαν* ».

ε') Ὁ αὐτοκράτωρ Μαυρίκιος ἐπίσης ἠθέλησε νὰ ἀποκτήσῃ μέρος τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ Μάρτυρος, ἀλλ' ὅταν ἔμαθεν, ὅσα ἔπαθον οἱ τοῦτο πρότερον ἐπιχειρήσαντες, ἀπέστη τοῦ ἐγχειρήματος. Ἐνταῦθα περιλαμβάνονται καὶ ἕτερα θαύματα ἡττονος σημασίας.

ς') Ἐνταῦθα ἀναφέρεται ὅτι ὁ θρόνος, τὸ ἄλλως « *κιβώριον* » καλούμενον τοῦ Ἀγίου (τὸ ἱκρίωμα ἴσως, ἐφ' οὗ ἐτίθετο ἡ μαρτυρικὴ λάρναξ, ἢ καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ λάρναξ) ἦτο ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, εἴτε ὑπὸ τῶν γονέων

καὶ συγγενῶν τοῦ μάρτυρος ἀφιερωμένος, εἴτε παρὰ φιλοχρίστου τινός. Ὁ πλούσιος οὗτος διάκοσμος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐθηνία τῶν ἀγαθῶν τῆς Θεσσαλονίκης, εἴλκυσε τοὺς Σκλαβηνοὺς, οἵτινες ἐπέπεσαν κατ' αὐτῆς· ὁ Ἅγιος ὁμῶς αὐτοπροσώπως ὑπερημύνατο τῆς πόλεως. Ἐγένετο δὲ τοῦτο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Τὴν ἑσπέραν, ὁπότε ὁ κόσμος, ἕνεκα τῆς ὀλονυκτίου ἀκολουθίας καὶ ἀγρυπνίας καὶ τῶν συνήθων διασκεδάσεων ἦσαν βεβαρυμένοι καὶ κατερρασιωνευμένοι, συνέβη ἐξ ἀμελείας τοῦ νεωκόρου πυρκαϊὰ εἰς τὸν ναόν, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν λάρνακα τοῦ ἁγίου· ὁ δὲ νεωκόρος, διὰ νὰ μὴ ἐπιπέσῃ τὸ πλῆθος καὶ διαρπάσῃ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, ἐπενόησε νὰ διαδώσῃ ὅτι ἐχθροὶ ἤλθον πέριξ τῶν τειχῶν, οὕτως δὲ νὰ διασκεδασθῇ ἡ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς ἐντύπωσις. Ἀλλὰ τὸ ἐπινόημα τοῦτο, τὸ κατὰ μαρτυρικὴν ἐπίπνοιαν τοῦ ἁγίου, ἦτο ἀληθές. Ὁ θρόνος ὁ χρυσάργυρος ἐτάκη· τότε δὲ εὐσεβεῖς τινες χριστιανοὶ προσεφέρθησαν νὰ κατασκευάσωσιν ἐκ νέου τὴν λάρνακα.

ζ') Ἀφοῦ ἐκάη ἡ λάρναξ καὶ ἐτάκη τὸ χρυσάργυρόν της ὑλικόν, φιλομάρτυρές τινες χριστιανοὶ ἠθέλησαν νὰ χωνεύσωσιν ἐκ νέου τὸν ἀργυρήλατον θρόνον καὶ τὸ ἐλλεῖπον τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου νὰ τὸ συμπληρώσουν, ἀλλ' ὁ Μάρτυς, φανεῖς κατ' ὄναρ, ἠμπόδισε τὴν χώνευσιν.

η') Θαυμασία καὶ λίαν παραστατικὴ εἶναι ἡ περιγραφὴ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σκλαβούνων Χάτζωνος πολιορκία τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν. Ὁ Χάτζων ἡττηθεὶς τῇ θαυματουργικῇ ἐπεμβάσει τοῦ ἁγίου Δημητρίου ζωγρεῖται καὶ ἀθλίως καὶ ἐλεεινῶς φονεύεται.

θ') Ἐπὶ αὐτοκράτορος Μαυρικίου τὰ τοῦ Βυζαντίου οὐριοδρόμουν· ἐπὶ τοῦ διαδεξαμένου ὁμῶς αὐτὸν Φωκᾶ τὰ τοῦ κράτους ἀπέβησαν εἰς ἀναρχίαν, σύγχυσιν καὶ ταραχὴν κατὰ τὸν Σταυράκιον. Ἐν μέσῳ τοῦ κρατικοῦ τούτου κλύδωνος μόνον τὰ τῆς Θεσσαλονίκης ἐκυβερνῶντο ἐν «εὐταξίᾳ». Τοῦτο ἐδείχθη καὶ διὰ μιᾶς ὀπτασίας, ἣν εἶδε συγγενής τις τοῦ Ὑπάτου τῶν Ἰλλυριῶν περιγράφεται δὲ ἡ ὀπτασία καὶ ἡ γυνὴ Εὐταξία, συμπαραρισταμένη μετὰ τοῦ Μάρτυρος, ὡς ὑπὸ Θεοῦ πεμφθεῖσα, ἵνα κυβερνᾷ μετ' αὐτοῦ τὴν Θεσσαλονίκην.

ι') Ὁ ἐν ἁγίῳ Ὄρει Βιτάλιος ἀπιστεῖ διὰ τὸ πλῆθος τῶν μύρων τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἅγιος Δημήτριος δὲν ὑπέστη τόσον μέγα μαρτύριον, ὥστε νὰ ἀξιωθῇ τόσης μεγάλης χάριτος, νὰ λαμβάνῃ δὲ τόσος κόσμος μύρα καὶ νὰ μὴ τελειώνουν. Τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει ὁ συγγραφεὺς ὡς ἑξῆς: Παρομοιάζει τὸν μὲν ἅγιον Δημήτριον ὡς μυροθήκην, ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστόν, αὐτὸν δὲ τὸν Χριστὸν ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ μύρον τὸ ἀνεξάντλητον. Ἀλλὰ καὶ διὰ θαύματος πείθεται ὁ Βιτάλιος περὶ τῆς πληθύος τῶν μύρων. Εἶδεν οὗτος καθ' ὕπνου καὶ περιγράφει τὸν τόπον, τὴν θέσιν, τὸ βάθος, τὸν ἀριθμὸν τῶν μαρμάρων, καὶ τέλος τὴν πληθὺν τῶν μύρων, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος διὰ «κουτρουβίου» ἦν-

τλησε. Μετὰ τὰ γενόμενα ἀνεχώρησεν ὁ Βιτάλιος, συνοδευθεὶς ὑπὸ τοῦ νεωκόρου μέχρι τόπου τινὸς καλουμένου «Ἀλμυρός».

ια') Ἀρχιερεὺς τις Κυπριανὸς ὀνόματι ἔξ Ἀφρικῆς, μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἡχμαλωτίσθη κατ' ὁδὸν ὑπὸ πειρατῶν, ἐλυτρώθη δὲ διὰ θαυματουργικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ἁγίου. Ἐπανελθὼν κατόπιν εἰς τὴν ἐν Ἀφρικῇ ἐπαρχίαν του, ἔκτισε ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ὑποδειχθέντων τῶν πρὸς κτίσιν μαρμάρων ὑπὸ τοῦ Ἁγίου κατ' ὄναρ.

ιβ') Ἐπὶ Μαυρικίου αὐτοκράτορος Ἰλλούστριος (πρωτοσπαθάριος) ἀνὴρ εὐσεβής, εὐρεθεὶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, εἶδε κατ' ὄναρ δύο ἀγγέλους, ἱσταμένους παρὰ τοὺς εἰς τὸ δυτικὸν μέρος ὑπάρχοντας δύο μεγάλους πρασίνους κίονας, «*θειταλοὺς καλουμένους*» καὶ ὅτι οἱ δύο οὗτοι στρατιωτικῶς ἐνδεδυμένοι, εἶπον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς διατάσσει «*νὰ ἐγκαταλίπῃς τὴν πόλιν σου, διότι θὰ τὴν κυριεύσῃ ἐκεῖνος*». Τοῦτο ἀνεκοινώθη εἰς τοὺς Θεσσαλονικεῖς. Ἀλλ' ὁ Ἅγιος παρακαλέσας τὸν Θεὸν ἔδωκεν εἰς τοὺς πολίτας νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι πρέπει νὰ σωφρονισθῶσι ὅπερ καὶ ἐγένετο καὶ οὕτως ἐσώθη ἡ πόλις.

ιγ') Τὸ ἔθνος τῶν Ἀβάρων, «*Οὐνικὸν ὁμοῦ καὶ Βουλγαρικόν*», ἐπέδραμε καὶ ἐπολιόρησε τὴν Θεσσαλονίκην ὑπὸ ἄρχοντα Χαγάνον, διὰ πολιορκητικῶν μηχανῶν, χελωνῶν βεβρυσωμένων κ.τ.τ., ἐκσφενδονίζοντες μεγάλους βράχους κατὰ τῶν τειχῶν· ἀλλ' ὁ ἅγιος ἐμπνέει τινά, ὅστις λαβὼν λιθίδιον καὶ ἐπιγράψας «*ἐν τῷ ὀνόματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἅγιε Δημήτριε, βοήθει*», τὸ ἐξεσφενδόνισεν· τοῦτο δὲ συνήντησε τὸν ἐχθρικὸν ἔξωθεν βαλλόμενον βράχον καὶ τὸν κατέβαλε. Πολλάκις ἐπαναληφθὲν τοῦτο, ἠνάγκασε τὸν ἐχθρὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγῃ.

ιδ') Ὁ Ραδομίρος, υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῶν Βουλγάρων, κατεδυνάστευε πάντας μὲν τοὺς ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν του λαοὺς, πρὸ πάντων ὅμως τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου «*Σοσκός*», οὕτως ὀνομαζομένου ἔκ τινος παλαιοτάτου οἰκητορος. Ὁ τόπος οὗτος ἦτο κατάλληλος πρὸς θήραν, ὃ δὲ Ραδομίρος μετέβαινε συχνὰ ἐκεῖ καὶ διημέρευε περὶ τὴν κυνηγεσίαν, ἀπέβη λοιπόν, ὥς ἐκ τούτου, ἡ μάστιξ τῶν πέριξ κατοίκων, οἵτινες εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθόντες, ἐπεκαλέσαντο τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Τὴν παράκλησιν τούτων ἐπακούσας ὁ ἅγιος Δημήτριος, ἐπιπίπτει μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἔφιππος κατὰ τοῦ ἐπίσης ἐφίππου Ραδομίρου καὶ κατασφάττει αὐτόν, ἀπαλλάξας οὕτω τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῆς μάστιγος ταύτης. (Ραδομίρος εἶναι ὁ ἐνίοτε ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου τοῦ ἁγίου Δημητρίου ζωγραφιζόμενος εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ ἐφίππου ἁγίου Δημητρίου.)

ιε') Ρυχῖνοι, Στρυμόνιοι καὶ Σαγουδάτιοι, ἔθνη σκυθικὰ καὶ σλαβωνικά, ὑπὸ ἄρχηγὸν ὀνόματι Περβοῦτον, ὅστις ἦτο σύμμαχος Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐπέδραμον κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῇ ἀνοχῇ τοῦ Λέοντος πολιορκοῦσι ταύτην, οἱ μὲν Στρυμόνιοι ἔξ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ, οἱ δὲ Ρυχῖνοι καὶ

οἱ Σαγουνδάτιοι ἐκ δυσμῶν καὶ θαλάσσης. Οὕτω στενοχωροῦντες καὶ πιέζοντες τὴν πόλιν, ἐπυρπόλησαν τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως παραπύλιον καὶ εἰσώρμησαν ἐντὸς αὐτῆς. Ἀλλ' ὁ ἅγιος Δημήτριος δυσωπηθεὶς ὑπὸ τῶν ἱεσιῶν τῶν πολιτῶν, ἐπέπεσε καὶ κατέστρεψε τοὺς ἐχθρούς.

ιγ') Ἀνὴρ τις Θεσσαλονικεὺς, μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐτυφλώθη· ζητήσας δὲ παρὰ τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν ἰασίν του, παρεπέμφθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἐν Κ)πόλει ναὸν τῆς Θεοτόκου, ἣτις καλεῖται « **Τὸ Οἰκονομεῖον** », ¹⁾ ὅπου ὁ τυφλωθεὶς, ἰαθεὶς, εἶδε τὴν ἁγίαν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Δημητρίου « ἐν ψηφηδωτοῖς ».

ιδ') Θεραπεία ἐτέρου τυφλοῦ ἐξ Ἀδριανουπόλεως. Τοῦτον εὐρὼν καθ' ὁδὸν ὁ Ἅγιος ἔφιππος, συμπαρέλαβε καὶ μετήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, ἐνθα καὶ τὸν ἐθεράπευσε.

ιη') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἀναφέρεται, ὅτι πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως ὑπάρχει « Πηγὴ ὕδατος », ἐκ πέτρας ἐσχισμένης ρέοντος καὶ ἐκεῖ ὑπάρχει χῶρος πεδινὸς καὶ ναὸς τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἢ μᾶλλον μονή, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Δημητρίου. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο παραπέμπει ὁ Ἅγιος ἀξιωματοῦχον τινα βασιλικὸν παράλυτον, ἵνα θεραπευθῇ. ²⁾ Μετὰ τὴν θεραπείαν τοῦ παραλύτου τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἦτο « **Ἀρμουγένης** ».

ιθ') Ἡ Θεσσαλονίκη εἶχε κυριευθῇ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν. Τότε τινὲς ἐξ Ἰταλίας, συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἀχίλλιον καὶ ἐρχόμενοι εἰς προσκύνησιν τῶν σεβασμάτων τῶν μερῶν τούτων, εἶδον ἐν ὀπτασίᾳ τὸν ἅγιον Δημήτριον, κατηφῇ ὄντα. Ὁ ἅγιος Ἀχίλλιος ἠρώτησε νὰ μάθῃ τὸ αἷτιον τῆς κατηφείας του ταύτης, ὁ δὲ ἅγιος Δημήτριος ἀπήντησεν ὅτι « ἑάλω μοι ἡ πόλις τοῖς ἐκ τῆς Ἀγαρ' ἑάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωταί μοι νῦν ὁ ναὸς αἱμάτων ρεῖθροις τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὠραῖα τῆς πόλεώς μοι κατέφαγε! ». Τότε οἱ Ἰταλοί, ὧν εἷς γραικίζειν ἢ ἑλληνίζειν ἠπίστατο, ἐρωτήσαντες καὶ πληροφορηθέντες τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης, κατηυθύνθησαν πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

κ') Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουήλ, τὸν ὁποῖον περιγράφει ὁ Σταυράκιος ὡς μεγαλοπρεπῆ καὶ φιλόκαλον, εἶχε διατάξει νὰ κατασκευάσωσι μίαν ἀλουργίδα πολύτιμον, τὴν ὁποίαν νὰ φορῇ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας καὶ νὰ τὴν ἐπιδεικνύει εἰς τοὺς ξένους. Ταύτην διέταξε τοὺς βασιλικούς του θεράποντας νὰ τὴν ἐξαγάγουν διὰ τὴν ἡμέραν τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως· ἀλλὰ « νύκτωρ λωποδυτεῖ ταύτην ὁ Ἅγιος », μετὰ δ' ἐρευναν εὐρέθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἁγίου. Συνεπεῖα τοῦ γεγονότος τούτου, φιλοτιμηθεὶς ὁ αὐτοκρά-

1. Δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸν Κατάλογον τοῦ « Β. Ἐορτολογίου » τοῦ Μ. Γεδεών.

2. Πιθανώτατα πρόκειται περὶ τῆς μονῆς Χορταΐτου, ἣτις ὁμοιάζει πρὸς τὴν περιγραφὴν τοῦ τόπου ἐνταῦθα.

τωρ, ἀφιέρωσε διὰ χρυσοβούλλου ἐγγράφου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὴν χώραν τὴν καλουμένην «*Μελιδόνιον*», ἀντὶ τῶν νικῶν, ὡς πολλάκις ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ ἅγιος.

κα') Περιγράφει παραστατικώτατα πολιορκίαν τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Βουλγάρων Ἰωαννίτζη. Ἐπὶ αὐτοκράτορος Λέοντος, ὁ βασιλεὺς τῶν Βουλγάρων Ἰωάννης-Ἰωαννίτζης, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Μακεδονίας, ἔχων ὡς ἀρχιστράτηγον τὸν Μαναστράν· κατερχόμενοι δὲ πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην, κατασκηνώνουσιν ὁ μὲν Μαναστράς παρὰ τὰς πεδιάδας τοῦ Γαλλικοῦ, εἰς δὲ τὰ Λαγκαδᾶ αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰωαννίτζης. Ἐκεῖθεν δὲ ὁ μὲν «*γαλλικόθεν*», ὁ δὲ «*λαγκαδόθεν*» περικυκλοῦσι τὴν πόλιν. Ὁ Ἰωαννίτζης πληροφορηθεὶς τὰ περὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ, ἀφιππεύσας, οὕτως ηὔξατο βουλγαριστί: «*δεῖ γὰρ ἀπαραποίητως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρβαρον ἐκείνην φωνὴν «Σφετὶ Δημήτριε», εἰ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσαιοι, ποιήσομαί σοι καλὸν Μοναστήριον*»! Ἀλλὰ διὰ θαύματος, ὁ Ἰωαννίτζης πληγώνεται νύκτωρ, ὁ δὲ Μαναστράς, παραλαβὼν τὰ στρατεύματα, ἔλυσεν τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπῆλθεν. Οὕτως ἐλυτρώθη ἡ πόλις.

κβ') Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται ἡ πληθώρα τῶν μύρων καὶ αἱ δεξαμεναὶ καὶ οἱ κρουνοὶ καὶ αἱ ἄφθονοι πλύσεις καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς σοροῦ τοῦ Μάρτυρος ἐκπηγάζοντες ὀχετοί, τῶν ὁποίων τὴν ροὴν ἀπεπειράθη τις τῶν μοναχῶν νὰ μεταστρέψῃ, ἀλλ' ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Ἁγίου, ὡς ἄτοπα λογιζόμενος.

3. Σπανίως ἅγιος συνέδεσε τὴν μνήμην αὐτοῦ τόσο στενῶς πρὸς τὰς περιπετείας τῆς πατρίδος του, ὅπως ὁ ἅγιος Δημήτριος. Εἰς πάσας τὰς πολιορκίας τῆς Θεσσαλονίκης καὶ εἰς πάντας τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐχθρικὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, πάντοτε ὁ ἅγιος Δημήτριος παρίσταται ὡς πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον καὶ μόνον διὰ τῆς θαυματουργικῆς αὐτοῦ ἐπεμβάσεως ἐσώζετο καὶ ἐλυτροῦτο ἡ πόλις ἀπὸ τὰ ἐκάστοτε ἐπερχόμενα εἰς τὴν Μακεδονικὴν πρωτεύουσιν δεινά, ἀφοῦ καὶ ἡ κατὰ τὸ 1912 ἀπελευθέρωσις συνέπεσε μὲ τὴν μνήμην τοῦ ἁγ. Δημητρίου, τὴν 26 Ὀκτωβρίου. Ἀλλὰ καὶ ἡ εὐδαιμονία τῆς πόλεως καὶ ἡ καλὴ αὐτῆς διακυβέρνησις εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον ὠφείλετο. Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ στοργὴ του πρὸς τὴν πατρίδα του διαφαίνεται μετὰ τρυφερότητος καθ' ὅλας του τὰς θαυματουργικὰς ἐνεργείας μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε νὰ ἀποκαλῇ τὴν Θεσσαλονίκην «*πόλιν του*». Θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται διὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσπίνης ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ ὅταν συνήντησε τὸν ἅγιον Ἀχίλλιον ἀνακράζει: «*ἔάλω μοι ἡ πόλις! ἔάλω, παραδοθεῖσα εἰς ἀφανισμόν! βεβήλωται μοι νῦν ὁ ναός! κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ πῦρ τὰ ὥραϊα τῆς πόλεώς μοι κατέφαγε*».

Χαρακτηριστικώτερον καὶ παραστατικώτερον τῆς στοργῆς ταύτης καὶ τῆς ἀγάπης δεῖγμα ἀποτελεῖ ἡ ἀκόλουθος στιχομυθία μετὰ τοῦ ἁγίου Δη-

μητρίου καὶ τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, ἀποδιδομένη εἰς Συμεῶνα τὸν Θεσσαλονίκης καὶ τὴν ὁποίαν εὗρισκομεν εἰς τὴν «Θύραν Μετανοίας» δημοσιευμένην :

Ἁγ. Δημ. Μὴ ἀνιῶ, ὦ πατρίς μου,
ὕπαχθεῖσα τυράννους
ὧν δι' ἐμοῦ ἀπαλλαγὴν
εὗρεῖν ἐπιζητεῖς·
ἐκλυτρώσομαι γὰρ καὶ νῦν
ἐκ θλίψεων
καὶ πληρώσω ἐνθέων ἀγαθῶν
καὶ φυλάξω καὶ σώσω,
λέγει Δημήτριος.

Θεο)νίκη Ἐπὶ ταῖς σαῖς μεσιτείαις
τῶν δεινῶν λυτρωθεῖσα,
ὑπὸ τὰς σὰς διεφυλάχθην
πτέρυγας αἰεῖ·
νῦν δὲ παρὰ δόξαν
ἀναμέσον τῶν δεινῶν
στροβουμένη ἀθλίως
προστρέχω ἐπὶ σέ
καὶ κραυγάζω·
βοήθει μοι, Δημήτριε.

Ἁγ. Δημ. Γῇ με καλύπτει καὶ τάφος,
ἀλλὰ πλήρης ὁ κόσμος ἐμῆς ὁσμῆς,
τῆς ἐκ τῶν μύρων χάριτι Χριστοῦ·
Μὴ φοβοῦ οὔν, πατρίς μου,
ἐμὲ κατέχουσα,
τοὺς ἐχθροὺς γὰρ πάντας πατάξω ἐν Χριστῷ
καὶ φυλάξω καὶ σώσω Σέ, τὴν τιμῶσάν με.

Θεο)νίκη Ἀγγαλλιάσθω γῇ πᾶσα Θεσσαλονίκη, χαῖρε ἡ εὐσεβής,
ὁ γὰρ Χριστοῦ ὀπλίτης ὁ λαμπρὸς
μετὰ σοῦ οἰκεῖ φρουρῶν
καὶ σώζων σε,
τοὺς ἐχθροὺς σου συντρίβων,
πληρῶν σε ἀγαθῶν,
ὧ καὶ κράζει τιμῶσα,
χαίροις, Δημήτριε.

B. KEIMENON

Τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Χαρτοφύλακος Θεσσαλονίκης κὺρ Ἰωάννου τοῦ Σταυρακίου Λόγος εἰς τὰ θαύματα τοῦ Μυρορρόα Μεγάλου Δημητρίου.

1. Ὁ λόγος, τῷ μυρορρόα Δημητρίῳ, τὰ θαύματα· ποῦ γὰρ δίκαιον τὴν
 5 τοσαύτην τῶν θαυμάτων πηγὴν μὴ καὶ λόγοις δημοσιεύεσθαι καὶ διηγέμασιν
 ἐπ' ἐκκλησίας παρρησιάζεσθαι καὶ ταῖς χριστωνύμων ἀκοαῖς τὸν τοσοῦτον
 πλοῦτον ἐνθησαυρίζεσθαι; εἰ γὰρ πᾶσα φύσις, ὅση τε ἐν αἰσθητοῖς, ὅση τε
 ἐν νοητοῖς, αὐτοφυῶς τοῦ ἀγαθοῦ τὰ τῆς κινήσεως πρὸς ἔφεσιν δείκνυσι, τίς
 οὐκ ἂν τῶν τοῦ χριστομάρτυρος Δημητρίου ἀγώνων τε καὶ θαυμάτων ὅλως
 10 γενήσεται, οὕτω μεγάλων, οὕτως ὑπερφυῶν, οὕτω πᾶσαν ἀγαθυνόντων ψυ-
 χήν, οὕτω παρακαλούντων πρὸς εὐωχίαν τὴν κρείττονα; Τοσοῦτον μὲν γὰρ
 χαριέστατα, τοσοῦτον θεῖα καὶ πρὸς τὰ κρείττονα μετεωρίζονται τὸν ἀκούοντα,
 ὅσον ὁ μάρτυς μυρίαν τὴν λόγχην ἢ τῶν αὐτῷ συναθλητῶν δέδεκτο φάλαγξ
 ἢ θεοσύλλεκτος· ἄλλως τε, ἐπεὶ λόγος ἅπας ἐπὶ τοῦτο καὶ ἅπαν μυστήριον,
 φ. 74 τὸ πρὸ πάντων καὶ διὰ πάντων | λόγων, τρόπων, βίων, πράξεων, ἀγώνων,
 εὐποιῶν πρὸς ἀγιασμόν ὁρᾷν τὴν ψυχὴν καὶ πρὸς τοῦτο κινεῖσθαι καὶ ὁρμᾶν
 ὥς εἰς τελικώτατον αἷτιον, ἀμετατρεπτὶ καὶ ὅλη ροπῇ, ποῦ ἂν τις τῶν μαρ-
 τυρικῶν ἀγώνων, ποῦ δὲ τῶν θαυμάτων γενόμενος καὶ ὅλος τοῦ πράγματος
 γεγωνῶς, μὴ καθαρθεῖ μὲν αἰσθησιν, λαμπρυνθεῖ δὲ νοῦν, αὐγασθεῖ δὲ
 20 τὴν διάνοιαν, ἀγιασθεῖ δὲ καὶ ψυχὴν, καὶ μάρτυς ἐθελοντῆς τῷ τῆς μαρτυ-
 ρίας ἔρωτι καὶ αὐτοπροαίρετος χρηματίσειεν, ἄτρωτος στεφανίτης καὶ ἀθλο-
 φόρος ἀναίμακτος; Ἄλλ' ἐπεγέγραπτο πάλαι μὲν, σχολῇ τῇ τοῦ Πλάτωνος
 «μηδεὶς εἰσὶτω ἀγεωμέτρητος», οἷόν τι τοῦ τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης ἐκείνου νεῶ
 ἱερὸν προτεμένισμα· καὶ νῦν δέ, τῇ ἐπιχειρήσει γραφῆς ἀγώνων καὶ θαυμάτων
 25 τοῦ Μάρτυρος, «μηδεὶς εἰσὶτω μὴ καθαρὸς» ἐπιγέγραπται· προπαράγγελμα
 τοῦτο μαρτυρικὸν καὶ προαναφώνημα. Διὰ τοῦτο καὶ φόβος εὐλόγος ὑποθράτ-
 τει καὶ τοῦ ἐγχειρήματος ἀνακόπτει με, ὥς χερσὶν ἀνάγνοις καὶ ἀκαθάρτοις
 χεῖλεσι τὰ θεῖα προσπαύοντα καὶ ἐκδιηγούμενον, μὴ ποτε πάθοιμι καὶ αὐτὸς
 30 ὅτι δὲ τῆς προφητείας κἀγὼ ἀκούειν δοκῶ, πρὸς τῆς μαρτυρικῆς λαβίδος
 καθαρτικὸν τοῦ λόγου ψωμιζόμενος ἀνθρακα, «ἰδοὺ ἤψατο τῶν χειλέων σου
 καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ», ἐτοίμως
 διὰ τοῦτο ἔχω καὶ ταχινῶς· καὶ «ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι, ἀπόστειλόν με» τῷ μεγάλῳ
 ἀνταποκρίνομαι καὶ τῇ ὁδῷ τῶν θαυμάτων σου πορεύσομαι καὶ πανηγυρίσω
 σου τὰ τεράστια.

2. Πανηγυριστέον τοίνυν, ὃ περὶ τὸν Μάρτυρα θεία παρεμβολή καὶ
 χριστώνυμον χοροστάσιον, καὶ τὰ τοῦ ἡμῶν Πολιούχου ἑορταστέον θεῖα
 τεράστια· καὶ θεριστέον μὲν τῆς ἀθλητικῆς παλαίστρας μετ' εὐφροσύνης τὰ
 δρώματα, ἃ μετὰ δακρύων ὁ Μάρτυς, πορευόμενος ὁδὸν τὴν τοῦ μαρτυρίου,
 τῷ σπόρῳ τῆς εἰς Χριστὸν κατεβάλετο πίστεως. Συλλεκτέον δὲ καὶ τῶν θαυ- 5
 μάτων καρπούς, οὓς ὁ μαρτυρικὸς σπόρος εἰς ἑκατὸν ἐγεώργησεν, ὡς ἐντεῦ-
 θεν πλησθισόμεθα ἐν τοῖς τοῦ | μάρτυρος ἀγαθοῖς καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀπο-φ.74'
 θήκας καρπῶν πληρῶσαιμεν τῶν πνευματικῶν· τάχα γὰρ ὡς καὶ μικρὸν
 ἀποξέσαιμι ἢ παρῳδήσαιμι ἐκεῖνο τὸ Γραφικόν, ὃ μὲν ἄλλος, εἴποιμι, τῶν
 μαρτύρων ἐν χιλίαισι θεῖος χορὸς, μόνος δ' ἐν μυρίασι θαυμάτων Δημή- 10
 τριος ὁ καλλίνικος. Ἄλλ' ἐπεὶ παρεσκεύασθε πᾶς καὶ πρὸς ἀκρόασιν ἡτοίμα-
 σθε ἕκαστος, «ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου» Δαυϊτικῶς εἰπεῖν, ἐξεγέρθητι ψαλ-
 τήριον καὶ κιθάρα τὰ τῆς ἐμῆς στενομύθου μούσης καὶ γλώττης ἐνεργήματα
 καὶ λογικὰ κιθαρωδήματα καὶ κινήματα καὶ ἐν λαοῖς παρρησιάσατε τῷ μυρο- 15
 βλήτῃ τὰ θαύματα καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας τῷ ἡμῶν πολιούχῳ κροτήσατε τὰ
 τεράστια· ἐμβάλλει γὰρ μοι κατὰ Δαυὶδ τῷ στόματι ἄσμα καινὸν καὶ κατὰ
 τὸν Ἰεζεκιήλ κεφαλίδας ὅλας σιτίζει με, ὅφ' ὧν δυνάμεως πληρωθῆσομαι,
 καὶ δραμοῦμαι τῷ λόγῳ τὰ τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, καὶ σκηνοβατήσω
 τὰ ὑπὲρ φύσιν τούτου τεράστια· πάντως γὰρ τῇ δοθείσῃ δυνάμει παρὰ τοῦ
 μάρτυρος καὶ τὰ τοὺς ἐν μηχαναῖς εἰπεῖν δεξιούς, τὸ προτεθεὶς τοῦ λόγου βάρους 20
 κινήσομαι· εἰ μὴ γὰρ οὕτω, πῶς ἂν καὶ τὸ προκείμενον τοῦ λόγου τηλίκον
 μεταχειρισάμεθα μέγεθος;

Ἐτύγχανον μὲν γὰρ καὶ πάλαι σφαδάζων, Μυρορρόα Δημήτριε,
 περὶ τὰς διηγήσεις τῶν τεραστίων σου· ἄλλ' ὡς ἔοικεν, ἀπεταμιεύετό μοι τὸ
 τῆς λογικῆς νάρδου ἀλάβαστρον εἰς τὴν ἡμέραν σοι τοῦ ἐνταφιασμοῦ, καθ' 25
 ἣν δηλαδὴ τὸ μαρτυρικόν σου τέλος πανηγυρίζομεν. Εἰ δέ τις εὐλαβοῖτο μὲν
 πρὸς διήγησιν τοῖς τηλίκους τοῦ μάρτυρος θαύμασιν, ἐνσεμνύοιτο δὲ τῇ σιγῇ
 τὸ πλεόν τούτων ἢ τῇ φωνῇ, ἄλλ' αὐτός γε μήποτε οὕτω σεμνὸς γενοίμην,
 ὥσθ' ὑπεριδεῖν τὰς θαυματουργίας τῆς μαρτυρικῆς καὶ πάντα ἐμοὶ σεβαστῆς
 κορυφῆς· ὡς γὰρ τὰ τῷ πυρὶ τῶν σωμάτων ἢ τοῖς πολυτελεστέροις τῶν μύ- 30
 ρων καὶ εὐώδεσι πλησιάσαντα, τῆς ἐκεῖθεν ὁσμῆς καὶ θερμῆς μετείληχεν,
 οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ τὴν θαυματουργικὴν πληθὺν τοῦ μάρτυρος διερχόμενοι,
 πᾶσαν μὲν ἐκεῖθεν, εὖ οἶδα, τῇ ψυχῇ τὴν εὐωδίαν ἀπομορφόμεθα, πᾶσαν δὲ
 τὴν δυσωδίαν ἐντεῦθεν ἀποτριψόμεθα καὶ περιστερὰ χρισθεῖσα μύρῳ καθα-
 περεὶ τῆς μαρτυρικῇ τῇ τῆς κρείττονος εὐωδίας ὁσφρα, ὑψωθισόμεθα πρὸς 35
 τὰ κρείττονα· ἄλλως τε, | οὐδ' εἰς τοσοῦτον ἡμεῖς περὶ τὴν μαρτυρικὴν ἀμνή-φ.75
 μονες κορυφὴν, καὶ ὡς οὕτω φάναι, νεκροὶ μυρίζόμενοι τῇ τῆς ἀχαρίστου
 γνώμης περιουσίᾳ καὶ ταῦτα ποταμοῖς τοσοῦτοις μύρων καὶ θαυμάτων καθε-
 κάστην περικλυζόμενοι, ὡς ἐν δευτέρῳ θέσθαι, οἷς καὶ ἀγγέλων χορεία πα-
 νηγυρίζουσιν. Ἄλλοι μὲν οὖν προφθάσαντες τὰ πρὸς λόγους ὑψηλοὶ καὶ 40

μετέωροι καὶ πρὸς ἐγκωμιαστικὴν τὴν δύναμιν ὑπερούσιοι τὸν μαρτυρικὸν ἀμπελῶνα, παρ' οὗ τῶν θαυμάτων ἡμῖν ὁ βότρυς καθ' ἐκάστην καταρτίζεται, ἴσα σκαλίδι τῇ μουσοφορήτῳ γλώσσει καὶ διανοίᾳ ἐφυτηκόμησαν, παράσχη δὲ καὶ ἡμῖν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦδε πάντως ὁ Κύριος τὸ δηνάριον ἐργασίας
 5 τῆς λογικῆς, καὶ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, τὸ ὅψε δὲ τοῦ καιροῦ πρὸς τοῦτο γον ἡτοιομήσαμεν, καὶ πολλοστοὶ τῶν πρώτων εἰς ἐργασίαν τὴν λογικὴν, καὶ τὸ ὅλον εἰπεῖν « πεζοὶ παρὰ λυδίων »· εἰ δὲ πενιχροὶ ἡμεῖς πρὸς καρυκεῖαν τῆς τραπέζης τῶν θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, ἀλλ' ἔχει τοῖς πολυτελεῖσι τῶν βρωμάτων μηδὲ πλακοῦς εὐτελὲς ἀτιμάζεσθαι· πάντως δὲ ἐκ τῆς ἡμῶν πενεστάτης τοῦ λόγου ἀρτοποιίας ἐγκρυφίαν τῷ Μεγάλῳ ζυμοπλαστήσαντες, ἀφθονίαν τῆς λογικῆς ὕδριος καὶ τὸ τοῦ καμψάκη ὑπερχεῖλές ὑπερεκπερισσοῦ μεθ' ὅσης τῆς χάριτος ἀντιλάβοιμεν.

Ἀλλὰ γὰρ τῶν προοιμίων μὲν ἅλῃς· ἐπιτροχαστέον δὲ τοὺς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας τοῦ μάρτυρος, ὡς καθ' ὁδὸν ὁ λόγος τὴν τῶν θαυμάτων ἀταρπὸν διό-
 15 δεύσειε καὶ καθ' εἰσὸν ὡς ἐξὸν βηματήσειεν, ὡς ἂν δὲ μηδὲ τῆς ἐγκωμιαστικῆς τῷ μάρτυρι τοῦ λόγου ἀπολειφθεῖμεν τάξεως.

3. Θεσσαλονίκη, πόλις δὲ αὕτη περιφανὴς καὶ λαμπρά, καὶ Μακεδόνων μὲν κορυφή, Θεσσαλίας δὲ πάσης ὑπεριδρυμένη θ' ὑπερέχουσα, οἷς τε παντοδαπαῖς ὀλβίζεται χάρισι καὶ οἷς εἶδεσι καλῶν ἀπάντων ἐναγλαΐζεται. Αὕτη
 20 πρὸς τὴν κάτω γέννησιν τῷ μάρτυρι πατρὶς καὶ γεννήτρια· ἐν ταύτῃ δὴ, τὰς ὠδίνας λύσας τὰς μητρικάς, γεννηθεῖς τε καὶ αὐξηθεῖς, εἰθ' οὕτω καὶ ἀναγεννηθεῖς τὴν θείαν καὶ ἄχραντον γέννησιν τοῦ θείου λουτροῦ καὶ τῇ τοῦ σώματος ἅμα καὶ πνεύματος αὐξήσας ἡλικίᾳ καὶ χάριτι, ἦν μὲν στρατηγετῶν φ.75 καὶ ὑπατεῶν στρατευμάτων | τοῖς τάγμασιν, οὐδ' ἀνδραγαθιζόμενος κατὰ
 25 τῶν ὀρωμένων ἐχθρῶν, τῶν ἄλλων εἶχε τὰ δεύτερα, ἀλλὰ γὰρ ἀνδρείως τὰς μάχας κατὰ τῶν ἐναντίων διατιθέμενος, ἀνδρικότερον κατὰ τῆς πλάνης ἐπορεύετο τε καὶ ἐπλατύνετο· χαριέστατος τὴν μορφὴν, τὴν ψυχὴν χαριέστερος· ἔργον ὡς ὄντως τῶν Θεοῦ δακτύλων ἐπάξιον· ἡδὺς τὸ φθέγμα, τὸν τρόπον ἡδύτερος· γλυκὺς τὸν λόγον, τὸ ἦθος γλυκύτερος· πολλὴν μὲν ὑποφαίνων τοῦ
 30 ἔνδοθεν ἀνθρώπου τὴν ὠραιότητα, ὡς διὰ παραπετάσματος οἶον τῆς διαρτίας τοῦ σώματος τοῖς ἔξω γεγανυμένην προκύπτουσιν, πολλὴν δ' ὅτι μάλα τὴν τοῦ δημιουργοῦ Θεοῦ παριστάνων δημιουργικὴν τῆς πρώτης εἰκόνης ἐντέλειαν· διδακτικὸς τῶν τοῦ Χριστοῦ, διδασκαλικὸς τῶν τῆς χάριτος· τὸ ἀποφθεγμα τῆς γλώττης, ὡς ὑετὸν, καὶ ὡς δρόσον φέρων τὰ ῥήματα· τὰ γὰρ τῆς
 35 ἔξω τῶν λόγων παιδεύσεως τοῖς ἐκ τῶν ἔνδον ἦν ἐξευγενίζων καὶ θαυμασίως κατακιρνῶν· ἄσπιλος τὴν ψυχὴν· παρθενικαῖς ταῖς χάρεσιν ἐναγλαΐζόμενος. τοῦ κρείττονος ἐπάξιον οἰκητήριον, ναὸς τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένος καὶ πρὸ γενέσεως· τὸν οἶκτον πολὺς, τὸν ἔλεον ἐλαία ἀντικρυς ψαλμική.

Ἀλλ' ἵνα μὴ διὰ κύκλου ἐκδιηγώμεθα τὰ τοῦ μάρτυρος, ὡς διδάσκει
 40 μὲν εἰς θεοσέβειαν τὸν λαόν, ὡς, ἐπικλήσει Χριστοῦ, μεγάλα τῶν θαυμάτων

τελοίῃ, ὥς διαμηνυθείη τῷ τυράννῳ, ὥς ἀπαχθείη βήματος ἐνώπιον τοῦ τυραννικοῦ, ὥς τρανῶ τῷ στόματι ὁμολογήσειε τὴν εὐσέβειαν, ὥς παρηρησάσαιο τὸν Χριστόν, ὥς διὰ τοῦτον ἔμφρουρος γένοιτο, ὥς ἐκεῖσε τὸν Νέστορα σφραγίσῃ καὶ καρδίαν καὶ μέτωπον καὶ προσημάνῃ καὶ τὸν Λυαῖον νικήσειε καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσειεν, ὥς τὸν ὑπερπύσαντα τῇ φρουρᾷ σκορπίον καὶ πρὸς τρωσιν τῷ ἰοβόλῳ κέντρῳ αὐτῷ ἐπιστρατευσάμενον, μόνῳ τύπῳ σταυροῦ κρυσταλλώσειε καὶ ἄψυχον ἀπεργάσαιο, ὥς καταπταίῃ ἄγγελος αὐτῷ οὐρανόθεν εἰπών : « εἰρήνη σοι τοῦ Χριστοῦ ἀθλητά, ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε », ὥς ὁ Νέστωρ τῷ Λυαίῳ μονομαχήσειε καὶ νικήσειεν, ὥς καρατομηθείη ὑπὲρ Χριστοῦ, ὥς ἐντεῦθεν τυραννικῇ τῇ μανίᾳ φάλαγξ ὅλη κινηθείη λογχοφόρος ἐπὶ τῷ στρατάρχῃ τῆς μαρτυρικῆς τοῦ Θεοῦ | παρατάξεως, κηφῆνας ἂν τις φ. 76 φαίῃ κεκεντρωμένας τῆς γλυκείας τοῦ Χριστοῦ μελίσσης εἰς ἀναίρεσιν σπεύδοντας, ὥς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ τοῖς ἔγχεσι διορύξειε. Ταῦτα δὲ ταῦτα παραδράμωμεν, εἰ δοκεῖ, τοῖς ἅπασιν, ὥς ἀνάγραπτα· τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ τε ἄλλα καὶ τὴν τοῦ μεγάλου Δημητρίου μαρτυρίαν καλλίνικον, δι' ἧς φάλαγγας ὅλας δαιμόνων ἠδάφισεν ; Ἐκεῖτο μὲν γὰρ κατὰ γῆν ὁ μάρτυς λόγχαις δημίῳν τὰ τῆς τρώσεως φέρων δλόσωμα· ἔκειτο λύθρους αἱμάτων μαρτυρικῶν πορφύρα τις φοινικοβαφῆς καθαπερεῖ, τῷ Χριστῷ φοινισσόμενος, ὅλος διάτρωτος, ὅλος ὠτειλῶν μυρίων ἀνάμεστος· ἐτέτρωτό οἱ τὰ στέρνα· ἐτέτρωτο τὰ τοῦ θώρακος· ἢ πλευρά, σκεῦος ἐώκει μυριοπόνον· τὰ τῆς γαστροῦς μυριοστόμους πηγὰς αἱμάτων ὑπήνοιγε· δέδεκτο καὶ χεῖρες τὸ μανιῶδες ἐκεῖνο καὶ δῆμιον λογχοφόρημα. Οὕτω δι' ἑκάστου μέλους καὶ μέρους ὁ μάρτυς ἐν ἑαυτῷ μαρτυρικῶς τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν· οὕτω τὰ στίγματα τοῦ Χριστοῦ τῇ σαρκὶ κατὰ Παῦλον τὸν μέγαν ἐβάστασεν· οὔτως ἠγώνισται· οὕτως ἐδόξασε τὸν ποιήσαντα. Ἄλλ' ἐντεῦθεν ὁρᾷτέ μοι καὶ τὸν ἀντιδοξάσαντα τοῦτον Θεὸν θαύμασιν ἐξαισίῳις καὶ τέρασι τοσούτοις τὸν μάρτυρα δεξιούμενον· εἰ γὰρ ψυχροῦ ποτηρίου ὕδατος ἀλλάσσεσθαι ὅλους παραδείσους, ὅλας Ἐδὲμ μεμαθήκαμεν, πόσον τὰ τῆς ἀνταπολαύσεως, ὅπουπερ ὅλα μαρτυρικῶν αἱμάτων ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκκέχυται ρεύματα ; ὅπου κρουνοὶ τῶν λύθρων τῆς σωματικῆς διαρτίας τοῦ μάρτυρος ἀπερρύησαν ; πορευόμενος γὰρ ἐπορεύετο ὁ μέγας οὗτος τὴν τοῦ μαρτυρίου ὁδόν, αἶματα σπείρων τῆς οἰκείας σαρκὸς ὑπὲρ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως τιθεὶς τὴν ψυχὴν, ὥς ἐνταῦθα μὲν μυρία μύρα θερίσειεν, ἐκεῖθεν δὲ πολυπληθῆ τὰ θαύματα ὥσει δράγματα δρέψαιτο.

Α'. 4. Βούλει γενέσθαι πᾶς τις πιστὸς τῶν λειμώνων ἔνδον θαυμάτων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ δρέψασθαι καρπόν, ὃν γεωργεῖ τοῦ Πνεύματος τὰ χαρίσματα ; ἢ βούλεσθε πᾶς· καὶ δεῦρο πάντες, πληθὺς ἱερὰ καὶ θεόλεκτος, καὶ παγκαρπίαν ἐκ συνηρεφῶν παραδείσων τῶν Δημητριακῶν τεράτων, καρπίσασθε, καὶ τῷ καλῷ φυτηκόμῳ Χριστῷ τὴν δόξαν ἐπαναπέμψατε. Ἄλλ' ὥς παραδράμοιμεν καὶ τὰ τοῦ ἐλευθερογνώμονος Λούπου | ὅπως τε τὴν χλα- φ. 76

μύδα βεβαμμένην λύθρῳ τῶν Δημητριακῶν αἱμάτων λάβοι καὶ ζώνην καὶ τὸν
 ὄν τῷ δακτύλῳ ὁ μάρτυς ἐφόρει δακτύλιον, δι' ὃν ἰάσεις ἐπετέλει πολλὰς, ἐξ
 οὗ καὶ τῷ τυράνῳ μηνύεται καὶ κεφαλὴν ἀποτέμεται ἐν τῇ Τριβουναλίῳ τῆς
 πόλεως καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ οὗτος δέχεται στέφανον. Προκείσθω ὑμῖν
 5 εἰ δοκεῖ πρὸς ἐστίασιν, ὅσα δὴ καὶ πρωτοδρεπῆς καρπός, ἡ πρὸς τὸν Λεόν-
 τιον (ὑπαρχος δ' οὗτος ἦν, τῇ Συγκλήτῳ φέρων τὸ κράτιστον καὶ Ἰλλυ-
 ριῶν ὁ ἐπισημότερος) θαυματουργία καὶ ἰάσιμος τοῦ μάρτυρος δύναιμις.
 Ἀλλὰ γάρ, ὥς ἂν ὁ λόγος βαδίσσειε καθ' εἰρμὸν καὶ κατὰ τάξιν χωρήσειε, δια-
 τριψάτω μικρόν τι περὶ τὴν τῶν Δημητριακῶν λειψάνων εὕρεσιν, ὅπως εἰς
 10 φῶς ἐκ τῶν τῆς γῆς νεοτέρων ὁ τοσοῦτος γέγονε θησαυρός.

Ἦν μὲν τὸ ἱερώτατον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάρτυρος περὶ τὰς τοῦ λουτροῦ
 στοάς, ὅπου δῆτα καὶ τὸ μαρτυρικόν, ἔμφρουρος ὢν, διήνυσσε στάδιον, κεί-
 μενον κατὰ γῆς, τοῖς εὐσεβέσι κρυπτόμενον, τοῖς χριστωνύμοις κατορυπτόμε-
 νον, ὥς μὴ δοθῇ τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μηδὲ τοῖς χοίροις ὁ πολύτιμος μαρ-
 15 γαρίτης. Ἦν οὕτω, μέχρις οὗτο ὁ κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ μαρτύρων
 κλύδων λωφήσειε καὶ ὁ κατὰ τῆς εὐσεβείας κατασιγήσειε τάραχος· ἐκέκρυπτο
 μὲν ὁ μαρτυρικὸς κατὰ γῆν θησαυρός, ὁ λύχνος οὐκ ἀφυῶς ὑπὸ τὸν μόδιον,
 εἴποι τις· ὁ πολύτιμος ὑπὸ τὸ ἔλκτρον μάργαρος, ἡ τῷ θεῷ ἐξυφασμένη μαρ-
 τυρικὴ πορφύρα ὑπὸ τὸ ὄστρακον· ἡ σελήνη ὑπὸ τὴν νύκτα· ὑπὸ τὸ νέφος ὁ
 20 τῆς ἐκκλησίας λαμπρόφωτος ἥλιος· οὐ διέλειπε δὲ δοξάζειν θεός, τὸν τοῖς
 οἰκείοις αὐτὸν δοξάσαντα αἵμασι καὶ τοῖς μέλεσι μεγαλύναντα· ἀλλ' αὐτοῦ
 που κάτωθεν κρουνηδὸν ἀνέρρει τὰ θαύματα καὶ πηγὴ καθάπερ τὸ τῆς Χρι-
 στοῦ Ἐκκλησίας πρόσωπον ἤρδευεν. ἤρετο γοῦν ἡ τῶν θαυμάτων φήμη
 πολλὴ καὶ πάντων τοῖς ὥσὶ περιέτρεχε καὶ ἐλάλει τῷ μάρτυρι τὰ τεράστια
 25 καὶ ἐδίδασκε τῷ καλλινίκῳ τὰ θαύματα.

5. Γίνεται γοῦν περὶ τὴν τῶν Θεσσαλονικέων, ἣν ὁ λόγος φθάσας ἐγνώ-
 ρισεν, Ὑπαρχος, τῇ κατὰ Δάκας μὲν πορεῖα ἐρχόμενός οἱ σκοπὸς ἦν τοῦτω
 γενέσθαι ἐπὶ καταστάσει τυρβασμάτων τινῶν κοσμικῶν, τῇ αἰφνιδὸν δὲ κα-
 ταστρατευσάσῃ τοῦτον νόσῳ, καταπερεῖ ὁδοστατηθεὶς, γίγνεται· καὶ εἰς ὧτα
 φ. 77 παρευθὺ φωνῆς | ἀκούει τῶν μαρτυρικῶν τεραστίων, ὥς φωνῆς θεοῦ Σαδ-
 δαὶ κατανύσσεται τὴν καρδίαν, ἐπιβατεύει τῷ τοῦ μαρτυρικοῦ σώματος χώ-
 ματι, ὅσον τὸν ἱκετήριον ἐπαγόμενος. Καὶ τίς ἀκουστὰς τὰς αἰνέσεις Κυρίου
 ποιήσει, δι' ὧν τοὺς αὐτοῦ θεράποντας ἐμεγάλυνε; θᾶττον ἢ λόγος, ὥς ἐκ
 35 παραδείσου τῆς σοροῦ τοῦ μάκαρος, τὴν ὑγίειαν ἐκαρπίζετο· οὐδ' ἔχνος νόσου
 τὸ παράπαν φέρων τῷ σώματι, ἀλλ' ἀρτιμελὴς πρὸς ὑγίειαν, ἀλλ' αὐτοπο-
 δητὶ βαδίζων, ἀλλὰ δημοσιεύων τὸ θαῦμα τῷ ὄξει τῆς κινήσεως· καὶ ἦν
 ἰδεῖν τὴν μὲν νόσον τάχιον δραπετεύουσαν, αἰδουμένην ἢ δεδιῶσαν ὥσπερ τὸν
 μάρτυρα, τὸν Ὑπαρχον δὲ ὥς ἀετὸν ἀνακαινιζόμενον. Οὕτως οὗτος τοῦ λυ-
 ποῦντος ἀπαλλαγείς, οὐχ ὑπερίθεται τὸν εὐχαριστήριον, οὐ πρὸς τὸν εὐερ-
 40 γέτην τὴν ἀντίδοσιν ἀναβάλλεται, οὐδὲ μιμεῖται τοὺς ἐν Εὐαγγελίοις καθα-

ρισθέντας ἐννέα προστάγματι τῷ Δεσποτικῷ δόξαν οὐχ ὑποτρέψαντας τῷ Θεῷ· ἄλλ' ὥς εἶχε τάχους, ρίπτει μὲν κατὰ γῆς τὰς κατησβολωμένας ἐκεῖθεν πάσας στοὰς τοῦ λουτροῦ, τέμενος δὲ λαμπρὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι, εἰς μέγεθος ἀξιόχρεων, εἰς κάλλος ἀσύγκριτον, εἰς φαιδρότητα παραδείσου ἄντικρυς θεοφύτευτον, μέσον τὸν μαρτυρικὸν θησαυρὸν πλουτοῦντα, ὥσει καὶ ξύλον ἄλλο ζωῆς. 5

Ἐπεὶ τοίνυν φιλοτίμως οὕτω περὶ τὸ μαρτυρικὸν διατίθεται τέμενος, τῆς προκειμένης αὐτῷ περὶ τῆς Δακῶν πορείας ἐφάπτεται καὶ τι τῶν μαρτυρικῶν λειψάνων μεθ' ἑαυτοῦ συλλαβέσθαι ὑπολογίζεται, ἀνακόπτεται τοῦ βουλήματος, νύκτωρ ἐπιφανέντος καὶ μὴ ἔωτος τοῦ μάρτυρος, γνωσιμαχεῖ πρὸς τὴν ὄψιν, ἑτέραν ὁδὸν ἐξανάγκης ὑπέρχεται καὶ γε τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, ἣ λέγεται κυκλομάνδυνον, σὺν αὐτῇ τῇ ζώνῃ παραλαβὼν, ὁδοῦ ἔχεται· χλαμύδα ἐκείνην, ἣν αἵματοφόρουκτον τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων ἡ μυρία λόγχη ὑπέδειξε, δι' ἧς καὶ ἰάσεις ἐτέλει πολλὰς, ὁ καλὸς οἰκέτης Λοῦπος τῷ μάρτυρι, καὶ δι' ἣν ἀνατρέχει καὶ οὗτος πρὸς οὐρανούς μαρτυρικῷ στεφάνῳ κατακοσμούμενος. Ὡς οὖν τὴν τοῦ | μάρτυρος ἱερὰν χλαμύδα λάβοι ὁ Ὑπαρχοςφ. 77' συνοδοιπὸρον ὁμοῦ καὶ συνέριθον, ἣν φαιδρῷ τῷ προσώπῳ τὴν πρὸς τοὺς Δάκας εὐθυπορῶν, φθάνει τὰ τῆς ὁδοιπορίας τὸν Ἰστρον· ποταμὸς δὲ οὗτος κυματίας τε καὶ ναυσίπορος· ὁ δὲ τῷ τοῦ ἄερος ψύχει κεκρυστάλλωτο ἅπας καὶ πρὸς λίθου ἀντιτυπίαν μετεστοιχείωτο· εἶτα δὴ καὶ βιαίῳ τῷ πνεύματι ὁλος καταθραυόμενος, πάγους καταφερόμενος ἦν, ἴσα καὶ ὀρῶν κορυφαῖς. Τί τὸ ἐν τούτοις; ὁ μὲν ἠπείγετο πρὸς περαιώσιν, ὁ ποταμὸς δὲ ἄρα ἐθυμομάχει οἶον καὶ ἠγριαίνετο, πολὺν ὅτι μάλα τὸν ἀφρὸν ἀποπτύων, δεῖγμα τῆς ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος βιαίας ὀρμῆς καὶ κινήσεως· καὶ ταχεῖαν μὲν ἠπείλει τὴν καταπόντισιν, σφοδρὰν δὲ ἄγαν τὴν καταβρόχθισιν. Ἡμέραι παρῆλθον οὐχὶ συχναὶ καὶ ὁ ποταμὸς τῷ Ὑπάρχῳ πρὸς περαιώσιν οὐκ ἐσπένδετο· ἐπικαλεῖται τὴν τοῦ μάρτυρος ἐπικουρίαν ὁ Ὑπαρχος· φαίνεται κατ' ὄναρ καὶ τὸ κιβώτιον, ἐν ᾧ ἡ τούτου χλαμὺς τε καὶ ζώνη ἐντεθησαύριστο, κατὰ τοῦ ρεύματος ἀφεῖναι διεκελεύετο. Ἐντίθησι τοῦτο τῷ ποταμῷ καὶ παραντίκα, τοῦ θαύματος, ὁ ποταμὸς ἐνδίδωσι τῆς ὀρμῆς, αἰδεσθεὶς ὥσπερ τὴν μαρτυρικὴν χλαμύδα, καθὰ δὴ καὶ τοῦ τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦ μετὰ τῆς κιβωτοῦ ὁ καλὸς Ἰορδάνης τὸ πρὶν, καὶ περαιοῦται ὁ Ὑπαρχος. 15 20 25 30

Εἶτα δὴ καὶ περὶ τὸ Σίρμιον γεγονώς, ἐκεῖσε ναὸν ἐγείρει τῷ μάρτυρι καὶ τὴν ἱερὰν μαρτυρικὴν χλαμύδα τούτῳ ἐντίθησι, θαῦμα τοῦτο τῆς Δημητριακῆς χλαμύδος, τῆς τοῦ Ἥλιου μηλωτῆς, δι' ἧς Ἑλισαιὲ τὸ τοῦ Ἰορδάνου ρεῖθρον ἐπέξενσεν, ἰσοστάσιόν τε καὶ ἰσοδύναμον· ἐπεὶ καὶ χαρισμία ἐνταῦθα, καὶ κεῖ θαυματουργοῦσα καὶ τοὺς οἰκείους θεράποντας μεγαλύνουσα. 35

Ἀλλὰ γὰρ ὁ λόγος τῷ τῶν θαυμάτων ἤδη πελάγει παραβαλὼν καὶ ἀδιεξίτητον τὴν ἐντεῦθεν τῶν ἄνωθεν χαρισμάτων τῷ μάρτυρι βλέπων δαψίλειαν, ἱλιγγιᾷ τῆς ὀρμῆς καὶ τῆς πρόσω φορᾶς ἀνακόπτεται· ἄβυσσον γὰρ βλέπει 40

φ. 78 θαυμάτων ἐπικαλουμένην ἀβύσσους τῶν | τεραστίων τοῦ χριστομάρτυρος καὶ πέλαγος ἀπεριόριστον μυρίους κόλπους ἀπερρεϊγόμενον.

Β'. 6. Αὐτίκα τὰ περὶ Μαρινιανόν· ἑπαρχος δὲ καὶ οὗτος ἦν τῶν Ἰλλυριῶν· ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει τῷ θαύματι τὴν διήγησιν; τίνα δὲ πρὸς 5 εὐφημίαν οὐκ ἐπαίρει τοῦ ἀθλήτου, τῆς τηλικῆς τερατοουργίας τῷ ὑπερβάλλοντι; Ἦν μὲν γὰρ ὁ ἀνὴρ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἡθικῆς ἀπάσης ἀρετῆς ἐργαστήριον, κράμα πασῶν χαρίτων, αἷς φύσις καὶ ἦθος καὶ λόγος πρὸς τὰ κρείττω μετ'αυτὸν ἀνίσταται καὶ μεταβιβάζεται· ζυγὸς δικαιοσύνης ἰσόρροπος· ἀνδρεῖος κατὰ παθῶν καὶ τῇ φρονήσει ἀκεραιότατος· πολὺν ὅτι μάλα τὸν 10 ἁγιασμὸν διώκων ψυχῆς ὁμοῦ καὶ τοῦ σώματος, καὶ μέσῳ θορύβων μονότροπος συγγινόμενος τῷ Θεῷ. Ἀλλὰ γὰρ αἰτεῖ καὶ τοῦτον ὁ πάλαι καὶ τὸν Ἰῶβ <δοκιμάσας>· καὶ ντεῦθεν δοκιμὴ καὶ πάλιν τῷ Μαρινιανῷ καὶ βάσανος τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν καὶ κρείττων ἀπόδειξις. Παίει καὶ τόνδε νόσφ' δεινῇ· καὶ ἡ νόσος, πάρεσις ὀλομελῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἀπάσης διαρτίας παρὰ λυσις· 15 πονηρᾶς γὰρ ὕλης αὐτῷ συνερρῶσαν ρεύματα καὶ ὅλον τὸν τῆς σαρκὸς ἀνδριάντα τῷ χαλεπῷ τοῦ πάθους κατέσυραν.

Ὡς γοῦν ἀκινήτιζων οὕτως ἐτύγχανε καὶ μηδενὶ ἐτέρῳ ἢ τῷ βραχεῖ τοῦ ἄσθματος τὸν ζῶντα ὑποδηλῶν, πᾶσαν μετεκαλεῖτο θεραπείας ὁδόν. Καὶ Γαλήνιον μὲν φαρμακείαν ἀνεψηλάφα, Ἱπποκράτειον δὲ θεραπείαν ἐζήτει καὶ 20 ἀσκληπιαδῶν ἐπολυπραγμόνει πᾶσαν τὴν πρὸς ὑγίειαν εὐρεσιν· οὐκ οὐκ καὶ ταῦτα τῆς ἄνωθεν ἐλπίδος καὶ βοηθείας ἐκτός· ἀλλ' ἐκεῖθεν τὸ τῆς σωτηρίας ἅπαν εὐσεβῶς ἀνάπτων πρυμνήσιον ἦν καὶ τὴν ἐξ ὕψους ἐπικουρίαν δεχόμενος.

Ἐπεὶ τοίνυν ἰατρείας πάσης ὁδὸς τῷ σφοδρῷ τῆς νόσου ἐξαπεκλείετο, ἦν ἐπιλελησμένος ἤδη ἐκ καρδίας, ὥσπερ νεκρὸς καὶ πολλοστὸν τοῦ βίου ἐπαγόμενος λείψανον. Τί τὸ ἐντεῦθεν; Πρόσεισι τῶν παιδῶν, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ὁ 25 εὐνοούσματος καί, «ὦ δέσποτα», φησί, «τί μοι τὸ ζῆν, σοῦ μοι τῆς κεφαλῆς μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον λογιζομένως ἰδοῦ; τοίνυν καὶ χώραν πᾶ- φ. 78* σαν καὶ ἔθνος περιδράμῳν, εὖρον μάλιστα τὸ | τῆς σωτηρίας σοι φάρμακον». Εἶπε, καὶ δέρμα τι ἐξενεγκῶν· «ὄρα», ἔφη, «τοῦτο ἐπίθες σου τῷ τραχήλῳ 30 καὶ ταχὺ τὰ τῆς ὑγείας σοι ἔψεται». Καὶ τὸν εἰπεῖν, «πόθεν τῷ δέρματι τούτῳ;» (μεμβράνη δὲ ἦν, τὸ τοιαύτην ἔχειν τὴν δύναμιν, ὡς μικροῦ καὶ ὁστὰ πρὸς ὁστὰ συνάγειν εἰς ἁρμονίαν καὶ σφίγγειν οὕτω ταχὺ τῶν μελῶν τὴν διέχειαν) «ὅτι περ, ἔφη, ὁ παῖς, ὀνόματα θεῶν καὶ κύκλων περιγραφὰ καὶ ἡμικύκλια καὶ σχημάτων χαρακτῆρες παντοδαπῶν καὶ εἰδώλων τύποι ὑπερ- 35 φυεῖς τῇ μεμβράνῃ κεχάραται». Τὸ δὲ ἦν ἑλληνικῆς κακοδαιμονίας μυστήριον. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς ἑλληνικῆς τερθρείας καὶ μαγικῆς τερατοσκοπείας ἐρίοις ἐστέφθησαν καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας πόρρω ἐκδιωκέσθησαν. Τίς γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ἐκ μέρους δὲ τὸ τούτων ἀπατηλὸν εἰς ἔλεγχον τοῦ ψεύδους αὐτῶν, εἰ δοκεῖ, προσθήσομεν καὶ τῆς ματαιότητος.

Ληροῦσιν Ἑλλήνων λόγοι, εἰδωλά τινα εἶναι τῷ περιέχοντι, παντοίοις ἰνδαλματιζόμενα εἶδεν, ἃ δὴ καὶ Δημόκριτος ἐδόξασεν, ὁ τῆς ἑλληνικῆς συμμορίας φιλόσοφος καὶ σχημάτων τύπους καινοτάτους ὑπὸ τινος κινήσεως ἀϋλως ἐγγχαρτισμένους καὶ διατυπωμένους, ὧν εἰκόνά οἱ τῆς τερασκόπου καὶ μαγικῆς τέχνης εἰς ἑξαπάτην καὶ φρενακισμόν ἐν χάρταις ἔφερον, δαιμόνων ἐπικλήσεσι τὰ δοκοῦντα φαντασιούμενοι· φασὶ γάρ, ὅσον μὲν ἔξω τῆς ὑπὸ γένεσιν τῆςδε διακοσμήσεως τέτακται πρὸς τὰ ἐνταῦθα, ἀπαθές ἐστι καὶ ἀμείλικτον, ὅσον δὲ τῇ γενέσει βλέπει καὶ σχετικῶς ἔχει πρὸς τὰ τῆς ὕλης, παθητικόν ἐστι καὶ θελγόμενον· ἐκεῖ μὲν νοῦς, ἐνταῦθα δὲ φύσις· καὶ ὁ μὲν ἀκινήτως πρὸς τὰ κρεῖττω κεκίνηται, ἡ δὲ κινεῖται ἄλλοτε ἄλλην κίνησιν πλημμελῇ, παχυνομένη πως καὶ ταῖς συνεχέσι μεταβολαῖς, τύπους ἄλλοτε ἄλλους ἰνδαλματούργοῦσα καὶ σχήματα, καὶ τούτων τῇ ποιᾷ συνδρομῇ συνδιατίθεται τὰ ἡμέτερα. Ταύτη τοι καὶ μεμβράναις τισὶν ὡς ἐν πίναξιν οἱ τῶν ἑλληνικῶν μυστηρίων ὀργιασται τὰ περὶ τούτου παρενεχάραττον, ὡς εἶναι ταυτὶ τοῖς πολλοῖς κεκαλυμμένα καὶ ἀκατάληπτα.

Τοιοῦτον ὁ παῖς δεικνύει δέρμα τῷ Μαρινιανῷ, λέγει, τὰ τῆς τούτου δυνάμεως εἶδεν ἐκεῖνος· ἤκουσε καὶ παρενθύ, | ἦν γὰρ τὰ ἐς ψυχὴν ὑγιέστα- φ. 79
τος, εἰ καὶ τὰ τοῦ σώματος λέλυτο, « Ἵνα τί, φησὶν, ὦ κακὸδαιμον σύ, ἐς τοσοῦτον κατάγεις με τῆς ἀπωλείας βυθὸν καὶ παρωθεῖς εἰς ἀπώλειαν, οἷς συμβουλεύει ὀφθαλμοὶ ἢ σατανικαῖς τὸ ὅλον εἰπεῖν συμβουλαῖς; φθαρῇτω μοι τὰ τοῦ σώματος· οἰχέσθω, λελύσθω, ὡς οὐδέξομαι ἰατρείαν, ψυχὴν ἐς Ἄδου καταβιβάζουσιν ». Εἶπε ταῦτα καὶ ὁ παῖς αἰδεσθεὶς καὶ φόβῳ κατασχεθεὶς ἐσίγησε πάραυτα, κλεισάμενος τὸ βιβλίον τῆς λαλιᾶς.

7. Ὡς οὖν οὕτω θεαρέστως τὰ περὶ τούτου πέπρακται τῷ Μαρινιανῷ, ὄναρ ὁ μάρτυς ἐφίσταται καὶ τῆς εἰς Θεὸν τηλικῆς προθέσεως ἀποδέχεται καὶ μακαρίζει τῆς πίστεως καὶ πρὸς τὸν αὐτοῦ οἶκον ἐπισκῆπτει γενέσθαι καὶ τυχεῖν τῆς ἐφέσεως. Ἐδόκει τοίνυν τῷ Μαρινιανῷ Δημήτριόν τινα τὸν λαλοῦντα βλέπειν, βασιλικοῖς ἀξιώμασι διαλάμποντα, νέον ἄμα καὶ χαριέστατον, ἀφύπνιστο παρενθύ· τρέπεται πάλιν εἰς ὕπνον· πάλιν ἐφίσταται ὁ φανείς, ἅπτεται τῶν παραλελυμένων τούτου μελῶν· « ἐν ὀνόματι, λέγων, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς, τὰ τῆς ὑγιείας ἀπόλαβε »· ἀπέπτυ παραχοῆμα τῶν βλεφάρων ὁ ὕπνος αὐτοῦ· ὥχεται παραντίκα, καὶ τὰ τῆς ὀλομελοῦς ἐκείνης παρέσεως. Ὁ δὲ καὶ εἰσέτι ὄνειρώττειν ἐδόκει, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος· καὶ εἰς ὕπνον τὴν ὑγιείαν ὑπενόει φαντάζεσθαι, οἷα τῆς ψυχῆς ἀναπλαττούσης τῷ ταύτης φανταστικῷ καὶ ζωγραφούσης νύκτωρ τὰ καταθύμια. Ἐπεὶ δὲ ἀκριβέστερον ὅσον ἑαυτὸν ρωννύμενον ὑπεγίγνωσκε καὶ τὴν ὀλομέλειαν κούφως ἔχοντα μάλα καὶ στερεῶς καὶ ὕπαρ, οὐκ ὄναρ τὴν θαυματουργίαν ἑώρα τοῦ μάρτυρος, ὡς εἶχε τάχους ἀνέθορε τῆς στρωμνῆς καὶ τοῖς ἄλμασι πᾶσιν ἐδημοσίεε τὸ τεράστιον· οὐ γὰρ τοι παρὰ μέρος τὴν ὑγείαν

ἐλάμβανε καὶ τὸ πλεόν τῆς νόσου ἀποτείναντο, ὥς καὶ εἰσέτι τῆς καχεξίας ἔχνη τινὰ περισώζεσθαι, ἀλλ' εἰς βάθος τὴν ὑγίαν εἶχε σκηνοβατοῦσαν καὶ φ.79 τῇ τοῦ σώματος ὀλομελείᾳ κούφως χορεύουσιν. | Ὡς γοῦν βαδίζειν εἶχεν οὕτως ἐρρωμενέστατα, γίνεται παρευθὺ τῇ ἱερᾷ τοῦ μάρτυρος λάρνακι, 5 πολὺν μὲν ἐκ καρδίας χέων τὸν ἱκετήριον, οὐκ ὀλίγον δὲ τὸν τῶν δακρύων ροῦν, ὥς ἐκ δικρούνου πηγῆς τῶν ὀφθαλμῶν προχεόμενος, τὸν ρύστην ἐπιβοώμενος, τῷ ἱατρῷ δαψιλευόμενος τὴν ἀνθομολόγησιν. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις ; σκεύεσι πολυτίμοις ἀντιδεξιοῦται τὸν μάρτυρα καὶ χροσὸς ὁμοῦ τε καὶ ἄργυρος ἡντρεπίζεν ὅτι πλεῖστα τὰ ἀναθήματα.

10 **Γ'.** 8. Ἀλλὰ γὰρ τὰ τοῦ νεωκόρου, Ὀνησιφόρος ὄνομα τῷ ἀνδρί, ποίαν οὐκ ἐκπλήττει ψυχὴν τῷ ἐξαισίῳ τοῦ πράγματος ; Πεπίστευτο τὴν πάντιμον οὗτος τοῦ μάρτυρος λάρνακα καὶ μελεδωνὸς μὲν τοῦ μαρτυρικοῦ παραδείσου κεχειροτόνητο, οἰκουρὸς δὲ καὶ φύλαξ ὅσα καὶ σιμβλοκόμος τοῦ ἀθλοφορικοῦ σίμβλου ἐντέτακται, ἐφ' ᾧ δῆτα ἡ γλυκεῖα τοῦ Χριστοῦ τεθαλάμειντο μέλισσα. 15 Ἀλλὰ γὰρ τῇ μὲν ἐκρηοπλαστεῖτο καθεκάστην τῇ τῶν θαυμάτων πτήσει κηρὸς κατὰ πολλὴν τὴν δαψίλειαν, ὥς ἐξ ἀνθέων τῶν εὐσεβῶν, τῷ δὲ κηφῆνος δίκην ἐκλοποφορεῖτο τὰ εἰσαγόμενα. Ἦν οὖν ἐντεῦθεν ὁ Ὀνησιφόρος τῇ κλήσει κατ' οὐδὲν τῆς ἐς τόδε πράξει, τὰ τῶν ἔργων φέρων ἀρμόδια· ἐλιχνεύετο γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς ὁσημέραι καὶ τούτους ἐσύλα καὶ 20 σφετεριζόμενος οὐκ ἐπαύετο. Φαίνεται νύκτωρ ὁ μάρτυς αὐτῷ, κατασεῖει ταῖς ἀπειλαῖς, τῆς κηροσυλίας εἶπερ οὐ παύσεται. Τῆς κλοπῆς ὁ νεωκόρος ἀφίσταται οὔμενον· πάλιν ὄψις μαρτυρική καὶ πάλιν ἀπειλὴ νυκτερινὴ τῆς πρώτης ἱταμωτέρα, τὴν τῶν κηρῶν κλοπὴν ἀνακόπτουσα. Οὐκ ἔληγεν οὐδ' οὕτω τὰ τῆς κλοπῆς. Τί τὸ ἐντεῦθεν ; Ἄνδρες ποθὲν εὐσεβεῖς κηροὺς εὐμεγέθεις 25 ἐπῆγον τῷ μάρτυρι· ὁ δὲ νεωκόρος, ἦν γὰρ περὶ τοὺς κηροὺς χασματίας καὶ ἀπληστος, εὐθὺς ἀφῆρει τούτους ἄνω τῆς λάρνακος· καὶ ὁ μὲν εἶχεν ἔτι ταῖς χερσὶ τοὺς κηρούς, ὁ μάρτυς δὲ τῆς λάρνακος ἔνδον φωνὴν βροντώδη μεθ' ὅσου τοῦ τόνου ἀφίησιν· ἡ δὲ φωνή, « πάλιν τοιαῦτα Ὀνησιφόρε, πάλιν ; » φ. 80 Ἀνατείναντο παρευθὺ πρὸς ἅερα ὁ νεωκόρος τῇ | ροίζῳ τοῦ βροντώδους 30 ἐκείνου τῆς μαρτυρικῆς φωνῆς ἀπηχήματος καὶ πρὸς γῆν μὲν αὐθις πεπτῶκει, ἄφωνος δὲ μεμενήκει, ἐμβρόντητος ὅλως ἐφ' ἱκαναῖς ταῖς ὥραις γενόμενος. Ὡς οὖν κατὰ βραχὺ τῆς θαυμασίας μαρτυρικῆς ἐκείνης βομβήσεως ὅσον ἑαυτὸν ἀνελάμβανε, τότε δὴ, τότε τοῦ ἁμαρτήματος ἐψηθάνετο καὶ τῆς κλοπίας ἢ ἱεροσυλίας ἑαυτοῦ κατεγίνωσκεν· ἐξηγόρευε τοίνυν παρευθὺς τὴν 35 ἁμαρτίαν τῷ μάρτυρι καὶ συγγνώμης ἐξελιπάρει τυχεῖν. Μέντοι, καὶ ἡτύχει τῆς αἰτήσεως οὐδαμῶς· ἀνέθορε γὰρ παρευθὺ ταχεῖαν, ὅτι γνοὺς τὴν μαρτυρικὴν συγγνώμην, τῷ τάχει τῆς εἰς γαλήνην ἐκ ταράχου τοῦ ἐνδοθεν καταστάσεως· καὶ μονονοῦ τοῦ μάρτυρος ἀκούειν ἐδόκει ἐκεῖνο τὸ θέσφατον αὐτῷ ὑπαδόμενον : « ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε ».

Ἔλθωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ πρὸς ἄλλην μαρτυρικὴν θαυματοποιίαν καὶ πρὸς ἑτέραν αὐθιγὴν καὶ πάλιν ἐπ' ἄλλην, καὶ κεῖθεν ἐφ' ἑτέραν, καὶ περαιτέρω βαδίσωμεν τῆς ἐς τόδε τῶν θαυματουργιῶν ἀταρποῦ, τοῦ μάρτυρος ἡμῶν προτρέχοντός τε καὶ ἐτοιμάζοντος. Ἀλλὰ ποῦ μοι καὶ γλῶσσα πυριμενῆς, ὁποίας οἶδεν ὑετίζειν ἄνωθεν τοῖς ἀξίοις ἢ τοῦ Πνεύματος δύναμις; ποῦ δέ μοι πλάτος σοφίας καὶ γνώσεως τὰ τοῦ Σολομῶντος ἐξαίρετα, ὡς εἰς ἐξήγησιν πλατυνθείην, ὡς χαλκευθείην καὶ στομωθείην εἰς ἱστορίαν τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστομάρτυρος, ὡς εὖζωνος καθαπερεὶ ἀετὸς τὰ ἐκ περάτων εἰς πέρατα σημεῖα τούτου καὶ τέρατα τῇ πτήσει τοῦ λόγου κηρύξω καὶ διηγῆσομαι;

Δ'. 9. Αὐτίκα μετακαλεῖται ἡμᾶς τὰ περὶ Ἰουστινιανὸν τὸν μέγαν αὐτοκράτορα. Οὗτος ἀφύλακτον ἄλλως ἔχειν τὸ τῆς βασιλείας σκῆπτρον ὑπελογίζετο, εἰ μήπου τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων συστρατηγοῦν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ προμαχοῦν ἐπιφέροιο. Γράμματα τοίνυν αὐτοῦ καὶ προθέματα ἢ Θεσσαλονικέων εἶχεν εἰς ἐπήκοον μέρος που τῆς μαρτυρικῆς διαρτίας τοῦ σώματος ἐξαιτούμενα. Γνωσιμαχοῦσιν ἢ πόλις πᾶσα καὶ τῷ πράγματι δυσχεραίνουσι· κάμπτονται δ' ὁμως τῇ αἰτήσει τοῦ Αὐτοκράτορος, ὡς ἐκ πίστεως ἐληλυθυῖα εἰλικρινοῦς. | Καὶ δὴ παρῆσαν μὲν οἱ τὴν ὀρυγὴν ἐκ πλαγίου τῆς φ. 80^ο μαρτυρικῆς σοροῦ σκευασόμενοι· ἄλλως γάρ, πῶς τῇ τοσαύτῃ τῶν μύρων πλημμύρᾳ ὁ μαρτυρικὸς θησαυρὸς ἀνηρεύνητο· τοῦ πράγματος δὲ ὅλαις εἰχοντο ταῖς χερσὶ· δάκτυλόν που τυχὸν ἢ βραχίονα ἢ ἄλλο τι μέρος τῆς μαρτυρικῆς ὀλομελείας μεθ' ὅσου τοῦ τάχους ἀρπαλέως τεμαχισόμενοι, ὡς μὴ φθάσῃ τούτους κατακλῦσαι ἢ τῶν μύρων ἐκεῖθεν τοῦ μάρτυρος ἐκπιδύουσα ἄβυσσος. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ὁ χοῦς σεσάλευτο ἄνωθεν, τῆς γῆς ἐπεξέσθη τὸ πρόσωπον, ὡς εἰς ἓνα πῆχυν ἦδη προέβαινε τὰ τῆς ὀρυγῆς καὶ πῦρ εὐθέως κάτωθεν, ὡς ἐκ τῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος τοῖς τολμηταῖς ἐπανερρήγνυτο καὶ τὴν ἐπαινετὴν ἐκείνην ἱεροσυλίαν, ὡς τῷ μάρτυρι παντάπασιν ἀπόστορον ἀπεκρούετο· καὶ φωνὴ ἐκεῖθεν, μὴ περαιτέρω χωρεῖν αὐτοῖς ἐξηκούετο, ἀναξιοπαθοῦντος τάχα τοῦ μάρτυρος, εἰ κολοβωθείη τι τῶν τοῦ σώματος, στρατιώτης καθαπερεὶ νῶτα τῷ ἀντιμάχῳ στρεψάμενος, εἰ μὴ χερσὶν ἀμφοτέραις, εἰ μὴ ποσίν, εἰ μὴ ὅλῳ τῷ σώματι τῆς οἰκείας προαγωνίζοιο πόλεως.

Ε'. 10. Τὰ αὐτὰ καὶ Μαυρικίῳ χρόνῳ ὕστερον δέδοκτο. Ἄναξ οὗτος Ρωμαῖος, χάρισι πολλαῖς ἐναγλαϊζόμενος καὶ τὰς ἔξωθεν ταῖς ἐνδοθεν ἰσοφθογγούσας τοῖς κατ' ἀμφοῖν διαφόροις ἀνδραγαθήμασι, εἰ καὶ πρὸς βραχὺ καὶ τοῦδε τὰ τῆς τύχης παρακέκλησται νήματα καὶ πρὸς ὀλίγον ὁ μῶμος κατεχασμήσατο, ὁποῖα δὴ τῇ τῶν πραγμάτων ἀστάτῳ φορᾷ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἐπισυμβέβηκε. Καὶ οὗτος μέρος τι τῶν Δημητριακῶν λειψάνων ἐξαιτησάμενος λαβέσθαι εἰς φύλαγμα, ἐπέπερ μάθοι ὅσα τοῖς προρρηθείσι τυμ-

βωρύχοις ἀπήντησε καὶ ὥς ἀβούλητον τὸ παράπαν τῷ μάρτυρι τὸν μαρτυρικὸν ἀνδριάντα κολοβωθῆναι καὶ μέχρις ὄνυχος καὶ τριχὸς τοῦ μὲν ἐγχειρήματος πέπαιται, κόνιν δὲ λαβόμενος ἐκ τοῦ προγεγονότος τῷ μαρτυρικῷ τάφῳ ὀρύγματος, πιστεύσας, ὥς τῇ ἐγγύτητι μόνῃ τῆς ἐκεῖθεν καὶ αὕτη οὐκ ἀμοιρεῖ

5 χάριτος καὶ ὥς διὰ τῆς κόνεως ταύτης ἔχει ὥσει χνοῦν τοὺς ἐχθροὺς λεπτύνειν κατὰ πρόσωπον ἀνέμου καὶ ἐκλιμαῖν, ἔσται τοῦ ἐγχειρήματος.

Ὅσα μὲν οὖν ἄλλα τετρατούργηται τῷ μάρτυρι θαύματα, ὅπως τὸν

φ. 81 στρατηλάτην | ἐκεῖνον τοῦ ροῦ τῆς αἰμορροΐας, τῆς ἱαματοφόρου καὶ μόνον μαρτυρικῆς ἀψάμενος λάρνακος· ὅπως τοὺς ἀκαθάρτους στροβουμένους τοῖς

10 πνεύμασι τοῦ λυποῦντος μεθ' ὅσου παρευθὺ τοῦ τοίχους ἀπήλλαξεν· ὥς τοῦ λοιμοῦ καὶ λιμοῦ τὴν οἰκείαν πόλιν παρανάλωμα κινδυνεύουσιν ἤδη γενέσθαι ἐρρύσατο, τὸν μὲν δι' ἐπιστασίας νυκτερινῆς ἐμβριμησάμενος ὥσπερ δραπετεύσαντα, τὸν δὲ δι' ἐπιστασίας αὖθις ἀποτρεψάμενος, ὄναρ φανείς ἐμπόρῳ

15 τινὶ Στεφάνῳ, τὴν εὐθὺ Βυζαντίδος ἐκπλέοντι καὶ τὴν εἰς Θεσσαλονίκην ἐνσκήψας τούτῳ καὶ ἀγαγὼν ἐκεῖσε τὴν σιτοφόρον ὀλκάδα καὶ ἐλλιμενίσας καὶ θρέψας πεινῶντα τὸν οἰκεῖον λαόν, ὃ δὴ καὶ τῆς σιτοδείας Ἰωσήφ ὑπερβαλλόντως θαυμασιώτερον, ταῦτα δὴ ταῦτα σιγῇ τὸ πλέον τιμήσωμεν, ἕξατο-

20 νοῦντα τὸν λόγον τῇ διηγῆσει τῶν καθ' ἕκαστον φέροντες. Εἰ μὴ γὰρ ἡμᾶς τὸ τῶν θαυμάτων πλῆθος κατέσπευδεν, εὖχομεν ἂν καὶ ἐπιποιήτῳ κάλλει τὸν λόγον κατακοσμεῖν καὶ σχήμασιν ἐξαπλοῦν καὶ οἰκονομίαις μεγεθύνειν καὶ τῶν ἰδεῶν ἐξαλλαγαῖς ἅμα καὶ κραάσει πρὸς τὸ ἡδύτερον μεταβιβάζειν καὶ εὖρυθμον. Ἐπεὶ δὲ ἡ δύναμις τῶν θαυμάτων καὶ τὸ πλῆθος ἐκ περιουσίας ὑπερνικᾷ, ἐπιτροχαστέον ἀπλοϊκῶς τοῦ Μεγάλου τὰ θαύματα. Παραδρά-

25 μωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ τὸ περὶ τὸν ἀφραίνοντα ἐκεῖνον Ὑπαρχον τῆς Ἰλλυριῶν τοῦ μάρτυρος τερατούργημα, συμπαίστορα τὸν Μέγαν ἢ μισρὰ καὶ βέβηλος ἐκείνη ψυχὴ τοῖς Θεσσαλονικεῦσιν εἶναι κατεφλυάρησε, λόγον ἐρευξάμενος πολὺ τὸ δύσοσμον ἀποπνέοντα. Καὶ τί ἄλλο, ἢ τῆς τελματώδους καὶ βορβορώδους αὐτοῦ ψυχῆς ἄξιον, κερβέρου λυσσητῆρος ἐξέραμα, ἀντικρυς Ἄδου πόαν φυτοκομοῦν, ἐφ' ᾧ καὶ κατὰ πόδας αὐτῷ ἢ τοῦ μάρτυρος ἀγανάκτησις;

30 ἡμιπληξία γὰρ ὁ δεΐλαιος ἐφ' ὅλον ἐνιαυτὸν ἐλεεινῶς προσεπάλαιο, μέχρις ἂν τῆς σφετέρως ἀβελτηρίας γνοίῃ τοῦ πάθους δημιουργὸν καὶ μεταγνοίῃ, καὶ τύχη πάλιν συμπαθείας τοῦ μάρτυρος.

ΣΤ'. 11. Ἀλλὰ γὰρ ὁ ἀργύρεος ἐκεῖνος τοῦ μεγάλου θρόνος ἡμᾶς προ-

φ. 81 τρέπεται πρὸς διήγησιν ἑτέρου θαυματουργήματος· θρόνος ἐκεῖνος εἴτε | πα-

35 τρῶν ὑπάρχων κτήμα τῷ μάρτυρι, εἴτ' ἀνάθημα τυγχάνων αὐτῷ πρὸς εὐσεβοῦς τινος φιλομάρτυρος. Ἦν οὖν ὁ τοιοῦτος θρόνος ἀργυρήλατος ὅλος, τῷ ἀθλοφορικῷ τεμένει προσανακείμενος· ἐπεὶ δὲ αἱ τοῦ παμφάγου πυρὸς γνώθιοι καὶ κατὰ τῆς σεβαστῆς τοῦ μάρτυρος λάρνακος πλατὺ διοινήχθησαν καὶ κρατῆρες ὥσπερ φλογὸς ἀπανταχοῦ τοῦ θείου τάφου προσερερύνθησαν, φλόξ

κάτω μὲν λιπαρὰ τῇ ὑποκειμένῃ χρυσαργύρῳ ὕλῃ ἐκαμινεύετο, ἄνω δὲ πρὸς αὐτὴν ὄροφὴν τοῦ περὶ τὴν σορὸν τεμένους κεφαλὴν ἐπεστήριξε, καὶ τῶν πλαγίων δ' αὖθις ἀνθρακας ὥς ἐκ τινος νευρᾶς τῆς δραστηρίου κινήσεως ἀπετόξευε. Καὶ ἦν ὁ μαρτυρικὸς τοῦ σώματος ἀνδριᾶς κυκλόθεν τῇ φλογὶ λιμναζόμενος, παντάρῃς λίθος καθαπερεὶ τὴν τοῦ πυρὸς ἐνέργειαν μεταβάλλων εἰς μάρανσιν· ἦν μὲν γὰρ τὸ δραστικὸν τοῦτο στοιχεῖον βαῖνον ἀπρόσκοπα καὶ καταβοσκόμενον ὅσα καὶ χόρτον, τὸν ἔξω κόσμον τοῦ μάρτυρος, οἷα δὴ τῆς ὑλικωτέρας μοίρας τυγχάνοντα. Ἐπεὶ δὲ φθάσαι πρὸς αὐτὴν τοῦ μάρτυρος τὴν ἔνδον εὐπρέπειαν, ἥς τὸ μύρον τεκμήριον, τὴν τροφὴν εὖρὸν τὸ σύνολον ἀκατάλληλον, ὥς ὑπερκειμένην ἀπάσης ὑλικῆς οἰκονομίας καὶ διαθέσεως, ἔσβεστο παρευθὺ καὶ τῆς ζωτικῆς εἴτ' οὖν φυσικῆς δραστηριότητος καὶ δυνάμεως παραχρῆμα νενέκρωτο. Καὶ ὁ τρόπος, ὥς οὕτω γέγονε τοῦ περιτυμβίου κόσμου τῷ μάρτυρι ἢ πυρπόλησις, θαυμάσιος καὶ οὐκ ἄπο σκοποῦ, τῷ φιλοπόλιδι καὶ προμάχῳ ἡμῶν Χριστομάρτυρι· καὶ δὴ ρητέον μοι τὰ τοῦ πράγματος.

12. Σκλαβῖνοι, ἔθνος τοῦτο παρίστριον καὶ αἰμοχαρές, τῆς λαμπρᾶς ταυτησὶ πύλεως, ἦν γὰρ παντοίοις μὲν ὅτι μάλιστα τοῖς ἀγαθοῖς ἐπιβρίθουσα, κάλλους δὲ εὖ καὶ πλούτου περιττῶς ἔχουσα, ἀκηρυκτεὶ κατεστράτευσαν· ἡ γὰρ μαγνητικὴ τῶν εὐθηνουμένων αὐτῇ ἀγαθῶν εἴλκε σίδηρον τὸν βαρβαρικὸν καὶ ὁ τῆς φαιδρότητος ταύτης ἠλεκτρος τὰ ἄχυρα τῶν ἐθνῶν. Καιρὸς τὸν τροχὸν τοῦ χρόνου διέτρεχε, καθ' ὃν εἰώθει τελεῖσθαι ἡ φαιδρὰ τῷ μάρτυρι ἑορτή· οὕτω γὰρ γνώμης εἶχον οἱ βάρβαροι, ὥς ἐπεὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἑορτάσιμον τοῦ Μεγάλου | νύκτα τὸ πλῆθος ἅπαν διανυκτερεύει πανηγυρίζον, κατὰ πᾶσαν φ. 82 αὐτοὶ τὴν ἄδειαν ραδίως ὅσα καὶ κύμα τῇ πόλει ἐπιρρήσονται. Ἦν μὲν οὖν ὁ τοῦ μάρτυρος λαὸς περιούσιος, νυκτὸς τὸ πλεόν πανηγυρίζοντες. Ὁρθρος ἦν ἤδη βαθὺς καὶ πρὸς νυσταγμὸν ἐκ τῆς νυκτερινῆς ἐκείνης ἢ παννύχου σχεδὸν στάσεως ἐρραστῶνευμένως εἶχεν ἡ πόλις, βαθὺν τὸν ὕπνον ἰαύοντες. Καὶ οἱ μὲν οὕτως εἶχον. Ἄρα δὲ καὶ τὸν μάρτυρα ὕπνος ἦρει τὸ παράπαν καὶ ἀναβεβλημένως ἔχειν ἐδόκει καὶ μαλακῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλὰ βλέπει τοὺς βαρβάρους τοῖς τείχεσι προσιζάνοντας, ἀλλὰ θυμοῦ πληροῦται καὶ μένους εὐθύς, τῷ μὲν εἰς φλόγησιν τὸν τῆς θείας αὐτοῦ λάρνακος κόσμον πάντα παραδιδούς, δεῖγμα τῆς κατὰ τῶν ἐναντίων ἀγανακτήσεως, τῷ δέ, μεθ' ὅσου τοῦ τάχους μόνος φθάνων ἐν ταῖς ἐπάλλεσι· καὶ οἱ μὲν διὰ κλιμάκων τῆς σφοδρᾶς ὁρμῆς ὑπὸ πνεύματος ὥσπερ ἀναφυσώμενοι, ταῖς πυργοβάρεσι τῆς πόλεως ἔβαινον, φόνιον βλέποντες, σφαγὰς ἀποπνέοντες, τῷ δὲ πονεῖν ἐπῆρει καὶ κατασφάττειν τὸ βάρβαρον. Καὶ ἦν ἰδεῖν τότε τὸν μάρτυρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μακροὺς πλουτοῦσιν ἔργοις τοῖς κρείττοσι, τὸν αὐτὸν τὰ πάντα ὁμοῦ, στρατηγόν, ἡγεμόνα, φαλαγγάρχην, ἀγωνιστήν, πολεμιστήν, δεξιώτατον· περιήρει γὰρ ὅξει τῷ δρόμῳ καὶ ἀκρατεῖ τῶν ἐπάλλεων, τοὺς μὲν τιτρώσκων, τοὺς δὲ ἐμβριμώμενος· καὶ τοὺς μὲν ἀποσφαιρίζων ἄνωθεν καὶ

νεκρῶν, τοὺς δὲ μόνῳ νεύματι κρυσταλλῶν καὶ πρὸς ἀψύχων ὥσπερ φύσιν μεταλλατόμενος. Καὶ οὐδείς ἐξαριθμήσειε πλῆθος ἐκεῖνο πτωμάτων, σωρηδὸν ἐπιστοιβαζόμενον καὶ κατὰ τὸ χαριέντως καὶ ἀστείως περὶ τινος τυράννου τῶν πάλοι ὑπαγόμενον ἐκεῖνο, « ὥξεν ἡ Θεσσαλονίκη τότε τῶν πολεμίων νεκρῶν », ἡ πόλις δὲ ἄρα τοῦ τοσούτου ἀγῶνος ἡσθάνοντο οὐδαμῶς.

Ὡς γοῦν ὁ θεῖος τάφος τοῦ μάρτυρος, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἀθρόον ὅτι μάλα πυρὸς ἐξηγητότος πολλοῦ κατεπίμπρατο, ἐλάνθανεν οὐμενον τὰ περὶ τούτου τῷ χριστωνύμῳ λαῷ καὶ παμπληθεὶ μὲν τῷ μαρτυρικῷ τεμένει προσέρεον, ὁ νεωκόρος δὲ ὡς ἂν μὴ τῷ πλήθει διασκεδασθεῖη ὁ τακεὶς χρυσάργυρος κόσμος τοῦ μάρτυρος, ψεῦδος ὥσπερ πλασάμενος, τὴν φ.82^ν ἀλήθειαν | καὶ ἄκων ἐκήρυξε, καὶ « βάρβαροι περὶ τὰ τείχη » τῷ λαῷ ἀνεβόησε, « σώσατε τὴν πατρίδα, τὰ τέκνα, τοὺς οἰκείους, σφᾶς αὐτούς, τῆς τῶν βαρβάρων ἐφόδου σώσατε ». Καὶ ἦν ὁ λόγος τῶνδρι οὐ λόγος ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπίπνοια εἶπεῖν τὸ ὅλον μαρτυρικὴ καὶ τοῦ ἀληθοῦς οὐ διέπιπτε. Πιστεύει τὸ πλῆθος τῷ λόγῳ, τρέχει τοῖς τείχεσιν⁴ ὁρᾷ στοιβάδας σωμάτων νεκρῶν τῶν βαρβαρικῶν προτειχίους κειμένας⁵ θαῦμα ἰδέσθαι, κατὰ τὸν φάμενον, τὸν ρύστην ἐπιγινώσκουσιν, οὐκ ἀγνοοῦσι τὸν λυτρωτὴν. Ἐντεῦθεν σκιρτῶσι, πηδῶσι, βοῶσιν ὕψ' ἡδονῆς, ὑψοῦσι τῷ μάρτυρι τὴν ἀνθομολόγησιν, τῆς τῶν κακῶν ἀπολυτρώσεως μεγαλύνουσι. τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ τοσούτου κινδύνου κροτοῦσι τὸν αἰνετήριον. Τί οὖν; ὁ καὶ ἄκων προφητευσάμενος νεωκόρος ἐκεῖνος, ὃν ὁ λόγος φθάσας ἐδήλωσεν, ἔνθους ὅλος ὕψ' ἡδονῆς, ἐκρότει τὰς χεῖρας, τὸν Θεὸν ἐμεγάλυνεν, ἐπεβοᾶτο τὸν μάρτυρα, ἀνθωμολογεῖτο, τὰ μεγαλεῖα ἐκήρυττεν.

Ζ'. 13. Ἀλλὰ γὰρ ἐπέπερ ἔδει καὶ πάλιν τὴν ἱερὰν τοῦ μάρτυρος λάρνακα, μὴ οὕτως ἑᾶσαι ἀπερικόσμητον, μηδὲ γυμνὴν παριορᾶσθαι τοῦ χρυσαργύρου κάλλους αὐτήν, χρυσογνώμονες τῷ τότε ἀρχιερεῖ παρευθὺ προσκαλοῦνται εἰς τὴν τοῦ ἔργου χρείαν, τὸν κόσμον καὶ πάλιν φιλοτεχνήσοντες τῷ μάρτυρι, ἀλλὰ λείπεται πρὸς τὴν τοῦ κόσμου ἐντέλειαν ἄργυρος⁶ εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ λειπομένου ἀργύρου πρὸς χωνείαν, ὃν ὁ λόγος ἐδήλωσεν, ἀργυρήλατος θρόνος καταψηφίζεται. Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ἀρέσκει τῷ Μεγάλῳ ἡ τοῦ θρόνου χώνευσις; οὐμενον⁷ φαίνεται τινι τῶν πολιτῶν ἀνακόπτων τὸ περὶ τὸν θρόνον ἐγχείρημα. Μηνύει οὗτος παρευθὺ τὸ φανέν⁸ οὐ δέχεται ὁ ἀρχιερεὺς⁹ δισσεύεται τῷ ἀνδρὶ καὶ πάλιν ἡ ὄρασις¹⁰ πάλιν γνωρίζει ταῦτα τῷ ποιμενάρχῃ¹¹ καὶ πάλιν ἐκεῖνος πρὸς τὴν τοῦ ἔργου ἐκπλήρωσιν¹² αὐθις ὁ μάρτυς τῷ ἀρχιερέϊ, ἀναξιοπαθῶν ὥσπερ¹³ εἶ, καὶ τὴν τοῦ θρόνου χωνείαν ἀπα-

4 Πρβλ. τὸ τοῦ Δημοσθένους περὶ τῆς διαδοθείσης φήμης ὅτι τέθνηκε Φίλιππος « ὥξεν ἂν ἡ οἰκουμένη νεκροῦ ».

ρεσκόμενος· καὶ τί δαί; οὐχ ἱκανὸς ἐγὼ πρὸς εὖρεσιν ἀργύρου εἰς τὴν τοῦ περιτυμβίου μοι κόσμου ἐκπλήρωσιν; Πείθεται ὁ ἀρχιερεὺς, τὸ πᾶν τῷ Μεγάλῳ προσαναθέμενος.

Ἡμέραι παρῳχήκεσαν οὐ πολλαὶ καὶ τις ἔμπορος, ἀθρόον φανείς, ἀργυρον ἱκανὸν τῷ ναῷ τοῦ μάρτυρος εἰσκεκόμικεν· ἕτερος αὖθις καὶ μετὰ τοῦτον ἄλλος· καὶ ἀργυρος ἰδοὺ ὑπερεκπερισσοῦ πρὸς ἐντέλειαν τοῦ ἐπιτυμβίου κοσμήματος. | Ἀλλὰ γάρ, ἵνα τὸν λόγον τοῦ θαύματος καὶ αὖθις ἐπαφ. 83 ναλάβοιμι, τρέπεται μὲν τὸ τῶν Σκλαβίνων ἔθνος κατὰ κράτος τῷ μάρτυρι, λίαν εὐαριθμήτους ἀνασωσάμενον· ὑπολιμπάνεται καὶ ὁ θρόνος ἀκέραιος, περικοσμεῖται καὶ ὁ θεῖος τύμβος αὖθις μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρότερον. 10

Πάλιν οὖν ἔφοδος ἄλλη τῶν βαρβάρων τῆς πρώτης ἰσχυροτέρα, καὶ πάλιν νίκη μαρτυρικὴ πολλῷ κραταιότερα καὶ χαριεστέρα τῆς ἔμπροσθεν.

Η΄. 14. Ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Σκλαβίνων ἄρχων, Χάτζων ὄνομα τούτῳ, ἠττηθείη οὕτως τῷ μάρτυρι, ἦταν ἀξίαν δυνάμεως τηλικούτου στρατιώτου Θεοῦ, τόπον ἐκ τόπου διέρχεται, κατὰ τὸ ἐν Εὐαγγελίοις ἐκεῖνο πονηρὸν πνεῦμα ζητοῦν τὴν ἐσαῦθις, ἀφ' οὗπερ ἐξελαθείη, μετὰ πλείονος τῆς παρασκευῆς παλινόστησιν. Μετακαλεῖται τοίνυν εἰς ἐπικουρίαν ὅλα σμήνη βαρβάρων, πνεύματα τῆς πονηρίας, ἕτερα φαίη τις καὶ κατὰ τὸν προφήτην εἰπεῖν « συνεφώνησεν Ἀρὰμ πρὸς τὸν Ἐφραὶμ εἰς πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ » καὶ στρατιὰν μὲν παμπληθῆ, δύναμιν δὲ ναυτικὴν τὸ τῆς θαλάσσης πρόσωπον ἅπαν καλύπτουσιν συναθροίζουσαν κατὰ ταύτης τῆς πόλεως, ἐκ μόνης ὀψεως κρυσταλλοῦσαν πολλῷ τῷ περιόντι, τὸ ἀνθιστάμενον καὶ εἰς ἔσχατον ἄγον ἀκινήσιας καὶ δειλανδρήσεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸν μέγαν ἐν στρατηγίαις Δημήτριον. Ὡς γὰρ καὶ αὖθις μετὰ βαρείας ἐμπέσοι τῇ τῶν Θεσσαλονικέων πόλει τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης καὶ μυριοσυλλέκτου παμπληθοῦς παρατάξεως, ἠπειρόθεν, θαλασσοῦθεν, ὥς εἰς κύκλον ταύτην διαδραμών, κλείεται μὲν ἡ πόλις, ὥς ἐν ἡμέρᾳ δὲ σφαγῆς, αἰπολίῳ δίκην, τὸ ἅπαν πλῆθος ἐτύγχανεν ἔμφρουρον, ἔξωθεν ἠλάλαζεν ὅτι μάλα τὸ ἐνυάλιον, σάλπιγξ ἤχει μέγα πολεμιστήριος, θυμὸς τοῖς βαρβάροις πρὸς μάχην ἀνεφυσᾷτο τε καὶ ἀνεθερμαίνετο, κτύπος ἀρμάτων, « ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν », ἤστραπτε τοῖς ξίφεσιν, ἅπαν πεδῖον τὸ πρὸ τῆς πόλεως καὶ τὸν φόνον ἀντηύγει πολὺν ταῖς τῶν ὀρώντων ψυχαῖς. Ἐξωθεν ταῦτα· ἔσωθεν φόβος ὅτι πολὺς καὶ τῆς ἐμφύτου τῶν πολιτῶν δυνάμεως τελεία κρυστάλλωσις· ἐπήγνυτο γὰρ τὸ ψυχικὸν τοῦ πνεύματος ὄρημα ταῖς πυκναῖς χαλαζοβολίαις τῶν ἔξωθεν. Ὡς γοῦν ὁ πολέμιος οὕτως ἀνερ | ράγη σφοδρῶς, ἔστησαν μὲν οἱ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πρὸς φ. 83 βραχὺ· ἑώρων δ' οὐδὲν ἄλλο, ὅτι μὴ δρασμὸν τῷ σφοδρῷ τῆς μάχης προσβολῆς ἐκ πρώτης ἑξαποκναίσαντες· ἕκαστος γὰρ τῷ φανταστικῷ τῆς ψυχῆς εἰδωλοπλάστει, πῶς τοῖς ἔγκασι ξίφος τὸ βαρβαρικὸν ἐπωθούμενον.

- Τί τὸ ἐντεῦθεν ; ἀμηχανοῦσιν ἡ πόλις, ἀποροῦσι, τὴν ζωὴν ἀπολέγονται, ῥίπτουσι κατὰ γῆν τὰ ξίφη, τὰς ἀσπίδας, τοὺς θώρακας, μόνην ἐπικουρίαν, μόνον θωρακισμόν τὸν μέγαν μετακαλοῦνται Δημήτριον. Καὶ ἦν οὐδὲν ἄλλο τῇ πόλει τότε, μεθ' ὅσης τῆς πρὸς τὸν Μέγαν ἱκεσίας τὸ ὑπαδόμενον ἢ τὸ « οὐκ ἐπὶ τὸ τόξον μου ἐλπιδίω· καὶ ἡ ρομφαία μου, οὐ σώσει με »· ἀλλὰ σὺ μόνος καταφυγὴ καὶ δύναμις ἡμῶν, μαρτύρων ἀκρότης, ἐν θλίψεσι ταῖς εὐρουσαῖς ἡμᾶς. Κάμπτεται τῇ τοῦ λαοῦ ταπεινώσει ὁ Μέγας οὗτος στρατάρχης, ἐξεγείρεται πρὸς ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν, ὥς ὑπνῶν καὶ κεκραπαληκῶς, καὶ τὸ τάχος ἀκαριέστατον καὶ ἡ βοήθεια ὥς ταχεῖα, ὥς χαριστάτη, ὥς δεξιὰ Κυρίου ἀρμόδιος, ἄνωθεν τῶν ἐπάλλεων ὁ μάρτυς περιήει ξιφήρης. Ἐώρων τοῦτον τότε ὀφθαλμοὶ τῷ πνεύματι τηλαυγεῖς, τῶν κλιμάκων ὑπεραλλόμενον, τῶν πύργων ταῖς κορυφαῖς ἐφαλλόμενον, τῶν βαρβάρων τοὺς ἀνεβαίνοντας ἐκκυλίωντα, τοῖς τῶν πλοίων ἱστοῖς ἐπιβαίνοντα, βυθίζοντα ταῦτα, ποντοῦντα, αὐτανδρα τοῖς ὕδασι παραπέμποντα· ἐπιπτον ὥσει δρᾶγματα ἐν καιρῷ θερισμοῦ, τῆς μαρτυρικῆς πετομένης δρεπάνης εἰς τὴν τῆς οἰκείας κληρονομίας ἐκδίκησιν χιλιάδες ἐξ εὐωνύμων, μυριάδες ἐκ δεξιῶν. Βλέπουσιν ἡ πόλις τὴν θαυμαστὴν ἐκείνην ἐπικουρίαν τοῦ μάρτυρος, ἀναθαρσοῦσιν, ἠβάσκουσι τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους ὁρμὴν καὶ οἱ ἀσθενοῦντες τότε κατὰ τὸ γεγραμμένον « περιζώνονται δύναμιν »· αἱ πύλαι τῇ πόλει ἀναπετάννυνται καὶ εἷς μὲν καὶ αὖθις, τὸ τῆς θείας φάναι Γραφῆς, χιλίους ἐδίωκε, δύο δὲ μυριάδας ὅλας μετεκίνουν στρατηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος. Κτείνεται γοῦν τὸ βάρβαρον ἅπαν σχεδὸν καὶ ὥς νεφέλη πρωϊνὴ διαλέλυνται καὶ ὥς χνοῦς ἀποφυσάμενος ἀπὸ ἄλωνος ζωγρεῖται ὁ ἄρχων τούτου καὶ δέσμιος τῇ πόλει εἰσάγεται καὶ οὐκ ἄπο προσδοκίας αὐτοῦ καὶ ἐφέσεως, ἦν βεβαίαν κατὰ νοῦν ἐπλούτει, εἰ καὶ τὸν τρόπον εἰς τοῦναντίον αὐτῷ τὰ τῆς προσδοκίας μετέρριπεν. Ἐπεὶ γὰρ κατὰ Θεσσαλονικέων μάχη τούτῳ κρα-
φ. 84 ταιὰ | ἐσκευάζετο, πρόσσεισι τῷ χρησμῷ καὶ μαντεύεται μὲν ὥς ἐδόκει τὰ καταθύμια, παρυποκρούεται δὲ πρὸς τοῦ Λοξίου, ἀπατηθεὶς λοξία τῇ τοῦ μαντεύματος· ἐθεσπιωδεῖτο γὰρ αὐτῷ ἢ πρὸς τὴν πόλιν εἴσοδος πομπικὴ, τοῦ τρόπου τῆς εἰσόδου θαυμασίως συσκευαζομένου τῷ γνώφῳ τοῦ χρησμοφδήματος. Ὡς γὰρ τὸ βάρβαρον ἐκείνο πληθὺς τῷ μάρτυρι οὕτω καταδεδάμασται, ζωγρεῖται καὶ ὁ βαρβαροκράτωρ ἐκεῖνος, ὥς ὁ λόγος ὑπέγραψε, καὶ πρὸς τὴν πόλιν εἰσάγεται ἐν χειροπέδαις καὶ δέσμιος· καὶ ὁ τὸ πρότερον χασματίας ἀντικρυς θῆρ καὶ τὸ θράσος καὶ τὴν ἀγριότητα ἀνυπόστατος, λαγῶδός περιφοβός ἦν, καὶ πέτραι ἐξήτει καταφυγὴν, καὶ ὅλος ἦν τετρεμμένων, ὀξύτερον ἀκάνθης τὴν τρίχα φέρων ἀνορθιάζουσιν, ὑστριχὺς ὥς ἄλλη τις Ἰνδική, εἰσάγεται παίγνιον γυναιξίν ὁμοῦ καὶ παισίν, ὁ τοσοῦτος τὴν ὀφρὺν καὶ καυχώμενος εἰς τὰ ἄμετρα· παίγνιον ὥς ἐλεεινόν, ὥς δυστυχές τε καὶ ἄθλιον, κατεκονδύλιζον τοῦ βαρβάρου τὴν κεφαλὴν, ἔβαλλον λίθοις, ἤρασσον ξύλοις μέχρις ἂν κυνηδὸν ὁ τάλας τὴν ψυχὴν ὀδυνηρῶς ἐξεφύσησε. Καὶ ἦν

οὐκ ἀπανθρώπου γνώμης τῷ χριστωνύμῳ λαῷ τοῦ βαρβάρου ὁ ὄλεθρος, ζῆλος δὲ μᾶλλον, ὅφ' οὗ πρὸς μῖσος τὸ κατ' ἐκείνου δίκαιον ἀνεφλέγετο, ἀσεβῶς ὀνειδίζοντος λαὸν Θεοῦ ἱερὸν καὶ τῆς τοῦ μάρτυρος κατακαυχωμένου δυνάμεως. Οὕτω Φινεές, οὕτω Σαμουήλ, οὕτω Δαυΐδ, οὕτως Ἡλίας, ὁ τὸν ζῆλον πολὺς· ὁ μὲν τὸν Ἰσραηλίτην συμπερονᾷ τῇ Μαδιανίδι, ὁ δὲ τὸν ἀλλόφυλον Γολιάθ, ὁ δὲ τὸν Ἀγάγ, ὁ δὲ τῆς αἰσχύνης τοὺς ἱερεῖς, αὐτοχειρὶ θανάτῳ παρέπεμψαν καὶ τοῦ ἔργου ἐμακαρίσθησαν. 5

Ὅρατε θαυμάτων ἄβυσσον τῶν μαρτυρικῶν οὐρανοῦ μέχρι φθάνουσαν· ὁράτε φέγγος ἀστραπῆς τῶν τοῦ μεγάλου σημείων περιτρεχούσης ἀπασαν τὴν ὑφήλιον· ἀκούετε σάλπιγμα τῶν ἀθλοφορικῶν τεράτων ἐκ περάτων ἐξηκουμένην εἰς πέρατα· οἶδεν ἰνδὸς καὶ πέρσης, ὁ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν Γάγγου ποταμοῦ καὶ Ἡμωδῶν ὁρέων ὅση περίοικος· οἶδε Κελτίβηρ, ὁ πρὸς αὐτὰ τὰ ἑσπέρια, ὁ πρὸς βορρᾶν ταυροσκύθης καὶ πρὸς νότον μαυρούσιος καὶ τὸν τερατουργὸν Δημήτριον τὸν μέγαν εἶναι πεπίστευκε καὶ θαυμάζει τὰ τέρατα, εἰ καὶ πόρρω τῶν αὐλαιῶν τῆς πίστεως ἔστηκεν· εἶεν. 10 15

Θ'. 15. Ἀλλὰ γὰρ τὸ περὶ τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν τοῦ μάρτυρος διη-φ.84' γητέον μοι θαυμαστούργημα. Τί δὲ τὸ αἰνιγματῶδες τοῦτο καὶ σκοτεινὸν τοῦ ὀνόματος; καὶ δὴ ὁ λόγος διερμηνεύσει μοι καὶ ὥς οἶόν τε ὑποφωτίσει τῇ εὐκρινείᾳ τοῦ διηγήματος, εἰς εὐτακτον ἄγων τὴν κυριωνυμίαν τοῦ πράγματος.

Μαυρίκιος, ἀναξ δ' οὗτος ρωμαίοις εὐσεβῆς καὶ χάρισιν ἔμπλεως, ἐφέ- 20 ρετο μὲν ὁμαλοῖς τὸ πρότερον τῆς τύχης κινήμασιν· ἀντιπνευσάσης δ' ἄλλως ἐς ὕστερον, τὸν τοῦ βίου ἢ τῶν πραγμάτων ἐς τὸ κάταντες μετεπετετεύσατο κύλινδρον. Καὶ Φωκᾶς μὲν ὁ τυραννικώτατος τῶν σκήπτρων ἐπελάβετο τῶν ρωμαϊκῶν, πᾶσα δὲ ἡ γῆ ἐφθάρη ἐναντίον αὐτοῦ τὸ τῆς θείας φάναι Γρα- 25 φῆς· καὶ ἀδικίαι μὲν καὶ ἀρπαγαὶ ὅλῳ ποδὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ρωμαίων ἐχό- ρεον, αἵματα δὲ φόνων τὴν πᾶσαν περιελίμναζον λόχοι καὶ ἔνεδρα, στάσεις τε καὶ περιτροπαὶ καὶ τὸ ἰσόνομον καὶ ἡ δίκη ἐκ μέσου τῶν ἀνθρώπων ἐγί- 30 νετο, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀναλα τὰ πάντα καὶ ἄτακτα καὶ διὰ τοῦτο καὶ στασιάζοντα καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα, πάντα ὁμοῦ χρήματα καὶ οὐδὲν ἦν τῶν ρωμαίων, οὐ πόλις, οὐ χώρα, οὐ τόπος, ὅτι μὴ τοῦ τοσούτου κακοῦ ἐν πείρᾳ 35 γεγένηται· σύγχυσις ἦν ἀντικρὺς τοῦ παντός, ὅποιαν οἱ πάλοι τῶν μετεωρο- λόγων καὶ ἀστρολόγων ἐδόξασαν, ἥνίκα εἰς ἓν συνέλθωσιν ἀστέρες πάντες οἱ πλάνητες. Ἦρξατο μὲν γὰρ τὸ δεινὸν τῶν ἐφῶν κλιμάτων καὶ περιήει τρέ- χον ἀστάτῳ φορᾷ, εἶτα Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ τὰς ὁμόρους ἐπιδραμὸν εἰσελαύνει καὶ πρὸς δυσμήν· καὶ τῷ πολλῷ τῆς ρύμης τὰς διὰ μέσον πόλεις καὶ χώρας καταβοσκόμενον, φθάνει μέχρι καὶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ καὶ πανταχοῦ κορυφοῦται καὶ θῆρας τοὺς συμφιλέτας ἀνικρὺς καθιστᾷ πρὸς ἀλλήλους. Τοῖνυν καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν, τὰ τῶν οἰκητόρων ἐξ ὁμοφύλου χειρὸς κατ- ἐχραινεν αἵματα, τὰς δὲ πρὸς ἐμφυλίους μάχας καὶ στάσεις ἐξέμαινε· καὶ

ταῖς μὲν θόρυβος ἐπηρτύετο, ταῖς δὲ ἔρις οὐκ ἀγαθὴ ἀνεφλέγετο. Ἄλλ' οὐ καὶ τῇ Θεσσαλονικέων· ἀκοῇ γὰρ μόνη, μόνη πασῶν τῶν πόλεων καὶ χωρῶν τὰς συμφορὰς ἐξεμάνθανε καὶ πόρρωθεν, ὥσπερ ἑώρα τὴν πᾶσαν ὑποτυφομένην, τῷ τῆς τυραννίδος σκήπτρῳ μὴδ' αὐτῆς ἐπαισθανομένη τῆς ἐντεῦθεν
 5 δριμύτητος τοῦ καπνοῦ. Καὶν μέσῳ τοῦ τοσούτου κλύδωνος ναῦς οὐριοδρο-
 φ. 85 μούσα | καθάπερ ἐφέρετο, φορᾷ τῷ πνεύματι τῆς γαλήνης ὑπὸ καλῷ πηδα-
 λιούχῳ τῷ μάρτυρι. Πόθεν γὰρ ἄλλως εἶχεν ἐν μέσῳ τοσούτου χειμῶνος τῆς
 τῶν πραγμάτων ζάλης μόνη διαφυγεῖν, τὸ δ' αὐτὴν ὑποστῆναι τῆς τοσαύτης
 ναυτιάσεως τὸ κλυδώνιον, εἰ μὴ τῷ μάρτυρι κεκυβέρνητο, εἰ μὴ τῆς τρικυ-
 10 μίας, ὡς ναῦν ἐπὶ κυμάτων, ὑπανεῖχεν αὐτὴν ὁ μέγας καὶ τῆς τότε ἀταξίας
 ἐρρύετο.

16. Ἀλλὰ καὶ ὀπτασία τις χαρᾶς καὶ φρίκης μεστὴ γνωριεῖ ἀριδηλότερον
 τὰ τοῦ θαύματος, ὡς μόνου Δημητρίου ἡ περὶ τὴν Θεσσαλονικέων τῷ τότε
 τήρησις καὶ εὐταξία καὶ τῶν κακῶν μακρὰν ἀποσόβησις· ὀπτασία, ἣν Θεὸς
 15 ἄνωθεν, τὸν αὐτοῦ μεγαλύνων θεράποντα, ἀνδρὶ τινι ἐπιφανεῖ μὲν τὴν ἀξίαν,
 ἐπιφανεστέρῳ δὲ τὴν ἀρετὴν, προσγενὴς οὗτος ἦν τῷ τηνικαῦτα τοῦ Ἰλλυρι-
 κοῦ ὑπατεύοντι, θαυμασίως παρέδειξε. Κατὰ γὰρ ἐκεῖνο καιροῦ, ὁπότε στά-
 σις ἦν πανταχοῦ καὶ τῶν πραγμάτων περιτροπαί, τὴν Θετταλῶν ὁ λαμπρὸς
 οὗτος εἰσελάσας ἀνὴρ, ἔρωτι τοῦ εἰς ὅψιν μὲν ἔλθεῖν τῆς τοιαύτης εὐδαίμονος
 20 πόλεως, τῆς μαρτυρικῆς δὲ αὐτόπτης γενέσθαι ἱερᾶς μυροδόχου λάρνακος,
 ἔδοξε κατ' ὄναρ φθάσαι τῷ θείῳ οἴκῳ τοῦ μάρτυρος, αἰτῆσαι τε ὑπανοιγῆ-
 ναί οἱ, τὸ τῷ ναῷ ἐμπεριγραφόμενον τοῦ Μεγάλου θείου ἀνάκτορον, ἐφ' ᾧ
 καὶ τὴν προσκύνησιν τῷ μάρτυρι σεβασμίως ἀφοσιώσασθαι καὶ τὴν μαρτυ-
 ρικὴν ἀνοιγῆναι τούτῳ σορὸν καὶ ἰδέσθαι θαῦμα καὶ ὄψει καὶ ἀκοῇ ὡς
 25 ἐξαίσιον· ἑώρα γὰρ ἄνω μὲν καὶ πρὸς αὐτὴν κεφαλὴν τοῦ θείου τάφου τοῦ
 μάρτυρος αὐτὸν τὸν Μέγαν ἐνθρονιζόμενον μεγαλοπρεπέστερον καὶ φαιδρό-
 τερον, νέον ἅμα καὶ χαριέστατον, ἀκτινοβολοῦντα καὶ πολλὴν τὴν αἴγλην
 τοῦ προσώπου ἐξαπαστράποντα, ὃ δὲ θρόνος χρυσῷ καὶ λίθοις πολυτίμοις
 βασιλικῶς κεκοσμημένος καὶ καλλυνόμενος· καὶ ἄνω μὲν ὁ μάρτυς ἐσπασμέ-
 30 νος ρομφαίαν καὶ στρατιωτικῶς ἐσταλμένος, οὕτως ἐνίδρυτο· κάτω δὲ ὡς
 πρὸς τοὺς πόδας τοῦ μάρτυρος θρόνος ἕτερος ἀργυρήλατος· ὃ δὲ γυναῖκα
 κοσμίαν ὑπεριδρυμένην | εἶχεν αὐτῷ, ὡραίαν τὴν ὄψιν, πραεῖαν τὸ βλέμμα
 φ. 85 καὶ πολλὴν τὴν ἡμερότητα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀποστάζουσαν. Ὡς γοῦν ταῦτα ὁ
 θεὸς οὗτος ἴδοι ἀνὴρ ἐγειρομένην τε τὴν σεμνὴν ἐκείνην θεάσοιτο, τῷ μάρ-
 35 τυρι συντασσομένην τὸν ἐξιτήριοι, ταχέως τε τοῦτον τῆς φαιδρᾶς καθέδρας
 ἀναπηδήσαντα καὶ ταύτην αὐτῆς ἐγκαθιζήσαντα καὶ μὴ ἂν καταλείψαι τὴν
 οἰκείαν πόλιν προσειπόντα, ἀλλὰ παραμένειν φυλάσσουσαν. Ὡς ταῦτα ὁ λαμ-
 πρὸς ἐκεῖνος ἴδοι ἀνὴρ καὶ καθ' ἑαυτὸν συζητοίη, τίς αὕτη, καὶ δι' ὅσην
 τοῦ ἀξιώματος τὴν ὑπεροχὴν μεγαλοπρεπῶς οὕτω συγκαθιζάνειν τῷ μάρτυρι,

ἀκούειν ἐδόκει τοῦ νεωκόρου, τὸ ζητούμενον ἐρμηνεύοντος καὶ τὸ ἀπορούμενον ἐπιλύοντος. Οὐκ οἶδας ταύτην εἶναι, ὃ ἄνθρωπε, τὴν Κυρίαν Εὐταξίαν, ἥ πρὸς Θεοῦ κατεπέμφθη τῷ μάρτυρι τὴν πόλιν ταύτην συγκυβερνᾶν;

Ὅμοῦ τε εἶδε ταῦτα καὶ ἤκουσε· καὶ πόρρω μὲν αὐτοῦ ὁ ὕπνος τῶν ὀφθαλμῶν, θείῃ δὲ περὶ αὐτὸν ὁμῇ περιέχεται καὶ τρανῶς τῷ λαῷ ἐπ' Ἐκκλησίας δεδιήγητο τὰ τῆς ὁψεως καὶ ὡς οὕτως εἰπεῖν, Θεοῦ ἐλάλει κεκρυμμένα μυστήρια, ἃ πρὸς δόξαν τετρατούργηται ὑπόθεν τῷ μάρτυρι, καὶ πᾶς ἐκρότει πιστὸς τὰ μεγαλεῖα Θεῶ· τὴν ἀταξίαν μὲν ὀρῶντες πόρρω τῆς μαρτυρικῆς ταύτης πόλεως δραπετεύουσιν, τὴν δ' Εὐταξίαν καὶ Εἰρήνην ὁμολῶς ἐπιβαίνουσιν αὐτῇ καὶ φυλάττουσιν. Τετρατούργηται μὲν οὖν οὕτω ταῦτα καὶ πρὸς Θεοῦ τῷ μάρτυρι μεμεγάλυνται. 5 10

Ι'. 17. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ περὶ τὸν πολὺν ταῖς ἀρεταῖς ἐκείνον Βιτάλιον ἑξαίσιον θαῦμα τοῦ μάρτυρος ἐνταῦθα τοῦ λόγου κείσθω· ἥλιος ὥσπερ ἄστρων ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων αὐτοῦ θαυμάτων φαῖνον ἐκείνων πλέον ἐπὶ τῷ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ στερεώματι· εἰ γὰρ σιγῇ παραπέμψοιμεν, πόσῃ τὴν ζημίαν τοῖς εὐσεβέσιν ἐπάξιοιμεν, τοιούτου τεραστίου θησαυρὸν κατορύξαντες; τοίνυν καὶ προσεχόντως, ἀλλὰ μὴ ἐρραστωνευμένως ἀκούετε, ὥς ἐντεῦθεν γνοίητε, οἷον ὁ μάρτυς ἀνέτλη μέγα τὸ μαρτύριον καὶ δριμὺ καὶ ἐπίπονον καὶ οἷαν τὴν χάριν πεπλούτηκεν ἄνωθεν ὥς ὑπερφερῇ καὶ ἀσύγκριτον. 15

Τέθραπτο ἀρεταῖς | παντοδαπαῖς ὁ Βιτάλιος καὶ πόνοις ἀσκήσεως ἀνὴρ. 86
ἐδείκνυτο ἐπιθυμιῶν· οὗτος ἐν Ὄρει τοῦ Ἀθῶ, ἁγίον τοῦτο τοῖς ἐν αὐτῷ ἁγίως βίωσασιν ὀνομάζεται, βίον διηγνῶς τὸν ἐρημικὸν μόνος μόνῳ Θεῷ συγγινόμενος, ἐπέπερ ἀκούει μύρων ἀντικρυς πηγὰς ἀκενώτους ἀναβλυζούσας τῆς Δημητριακῆς λάρνακος, γνωσιμαχεῖ καθ' ἑαυτὸν καὶ ὑπολογίζεται, μήποτε ἄρα οὐ πρὸς ἀλήθειαν ἐκ τῆς μαρτυρικῆς σωματικῆς διαρτίας, ἀλλὰ σκευαστὸν τὸ μύρον τουτὶ ἐπιδαφιλεύεται. Ἐπεὶ πῶς ἐς τόσον πεπλήθυνται, ὥς δήμοις καθ' ἑκάστην τοσοῦτοις ἀντλεῖσθαι καὶ ἐλαττοῦσθαι μηδοπωσοῦν, καὶ ταῦτα μηδὲ τοῦ μάρτυρος ἀνατλάντος δριμὺ τὸ μαρτύριον, μηδ' ἀγωνισαμένου ἐπὶ πολὺ. Εἰ μὲν γὰρ πολὺς αὐτῷ ὁ ἀγών, ἦν ἂν πολὺς ἀναλόγως τούτῳ καὶ ὁ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἰδρώς, εἰς μύρον μεταπεποιημένος τῇ τοῦ θείου πνεύματος χάριτι. Ἐπεὶ δὲ βραχὺς καὶ ταχινὸν αὐτῷ τὸ μαρτύριον καὶ πρὸς μόνην πλευρὰν ἢ τρωσίς, πόθεν ἢ τοσαύτη τῶν μύρων δαψίλεια; ἀλλ' ὅτι μιμητικῶς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων λελόγχευται τὴν πλευρὰν. Ἀλλ' ἔχομεν πλείστους ὅτι μάλα τοιοῦτοτρόπως πίνοντας τὸ τοῦ μαρτυρίου θείον ποτήριον, εἰ δὲ καὶ χάρισι παρθενικαῖς ἦν ἐναγλαΐζόμενος, ἀλλὰ πόσους ἐξαριθμήσαιμεν τὸν ἁγιασμὸν εἰς τέλος ψυχῆς φυλάξαντας καὶ τοῦ σώματος, ὧν οὐδεὶς τοσαύτην καὶ τοιαύτην χάριν μύρων πεπλούτηκεν; 25 30 35

Οὕτως εἶχε, στρέφων ἐν ἑαυτῷ ἄλλοτε ἄλλους διαλογισμοὺς ὁ Βιτάλιος, ἢ στάσις ἦν αὐτῷ τῶν εἰς τόδε διανοήσεων ἥκιστα. Ἀλλὰ περὶ τῆς τοσαύ-

της μυροχυσίας τοῦ μάρτυρος, ὥς παρὰ πάντας τοὺς ἐξ αἰῶνος ἁγίους ὁ μάρτυς ταύτην πεπλούτηκε, φαίμεν ἂν πρὸς τὸν ἀμφιβάλλοντα: « ὦ ζητητικὲ τὰ πλεῖστα Βιτάλιε, ὅπως ἡ τηλίγη πηγὴ τῶν μύρων τῷ μάρτυρι εἰδείῃ μόνος Θεὸς ὁ πρυτανεύων τὸ χάρισμα τῷ οἰκείῳ θεράποντι· ταῖς ἄνω δέλ-
 5 τοῖς γὰρ Θεοῦ δακτύλῳ γέγραπται καὶ ἐσφράγισται. Πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπο-
 λογίαν ἐκ τοῦ εἰκότος σοι ὑπαντήσομεν. Ἔστι μὲν οὕτως ὡς εἴρηκας· καὶ πολ-
 φ. 86^ν λοὶ μὲν τῶν μαρτύρων πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ δριμύτερον | ὑπήνεγκαν καὶ μα-
 κρὸν τὸ μαρτύριον, πλεῖστοι δὲ καὶ τὸν ἀγιασμὸν ψυχῆς καὶ σώματος τετη-
 10 ρήκασιν ἄχραντον καὶ μαρτύρων οὐκ ὀλίγων λόγχῃ δημίῳ ἐνυξε τὴν πλευ-
 ράν· ἀλλὰ τὰ πάντα ὁμοῦ ὅσα ἐμὲ εἰδέναι, ἐνὶ τῶν τοσούτων ἁγίων συνδε-
 δραμήκατον ἦκιστα, ὥς καὶ πολὺν τὸν τοῦ μαρτυρίου ἀγῶνα ὑπενεγκεῖν καὶ
 τὴν πλευρὰν λογχευθῆναι καὶ παρθενίας εἰλικρινοῦς κατὰ πολλὴν τὴν περι-
 15 ουσίαν λάμπειν ταῖς ἁγιότησιν, ἐπὶ δὲ τῷ μεγάλῳ Δημητρίῳ ἀκραιφνῶς τὰ
 πάντα συνέδραμον καὶ τούτου καὶ λαμπρὸν τὸ χάρισμα τῶν μύρων ἐπλού-
 20 τησεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πόθος ἦν, ὥς ἔοικε, τῷ Δημητρίῳ ὑπὲρ τῆς εἰς
 Χριστὸν ὁμολογίας δριμύς καὶ ὅλον ἐγκάρδιον ἔφερεν οἰκουροῦντα καὶ δια-
 ναπαυόμενον. Καὶ τοίνυν ἐπέπερ μύρον ἐκκενωθὲν ὁ θεάνθρωπος Κύριος,
 οἶκος δὲ τούτου καὶ δοχεῖον, ὥς ἂν τις εἴποι, ὁ μάρτυς καθαρὸν καὶ τηλίκης
 25 εὐωδίας ἐπάξιον, ἐκεῖθεν δῆτα κατὰ τὰ μυροδόχα ἀγγεῖα μεμύρισται καὶ τὸν
 μυρισμὸν ἐντεῦθεν ἐπλούτει, πρὸ τῆς ἀθλήσεως μὲν ἄϋλον καὶ ἀσώματον καὶ
 μετὰ τὴν ἀθλησιν δὲ ἀριδηλότερον καὶ φαιδρότερον. Ἐνεξωγράφει μὲν γὰρ
 ὁ μάρτυς καθ' ἑκάστην ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν καὶ τῆς ἐντεῦθεν εὐωδίας ἐπίμ-
 30 πλατο. Ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ μαρτυρίου καὶ τῆς τοῦ πάθους ὁμοιότητος εἶδεν ἐγ-
 γίσαντὰ οἱ σωματικῶς, ἐξέθορεν ἡ τέως σκηνοβατοῦσα καὶ ἡσυχάζουσα μυ-
 25 ριστικὴ εὐωδία τῷ μάρτυρι, ὥς εὐφροσύνως προὑπαντήσῃ μύρον Χριστὸν
 τὸν οὐράνιον· κακεῖθεν πλείονος πλησθεῖσα τῆς χάριτος ὑπερεξέβλυσε καὶ
 ὑπερεκβλύζειν οὐ πέπαυται. Εἰς τί δὲ ἕτερον βλέπει καὶ τὸ τῷ Σολομῶντι
 30 ἀσματοιζόμενον, ὀπηνίκα θυροκοποῦντα τὸν νυμφίον ἐπὶ τῇ νύμφῃ παρίστη-
 σιν, « ἀνοιξόν μοι ἡ καλή, ἡ πλησίον μου » λέγοντα, ὥς μόνον ἐξυπανέστη
 30 ἀνοιξαι τῷ νυμφίῳ, νάρδον ἀποστάξαι τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ σμύρναν τοὺς δα-
 κτύλους ἀρωματίζουσας; θυροκοπεῖ κἀνταῦθα ταῖς τοῦ μαρτυρίου λόγχαις
 πλευρὰν τὴν τοῦ μάρτυρος, ὁ καλὸς νυμφίος Χριστός· ἀνοιξόν μοι ἡ καλὴ
 τοῦ Δημητρίου ψυχὴ, ὥς εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἀνοίγει τοῦτον ὥς
 40 νύμφῃ, ἡ ἐνδοθεν τῆς εὐσεβείας ὡραιότης τοῦ μάρτυρος καὶ πάραυτα μύρον
 φ. 87 ἀποστάξει ὥς ἐκ χειρῶν | τῆς εἰς τὸ μαρτύριον πρακτικῆς ἐργασίας τοῦ ἀ-
 θλητοῦ.

Ταῦτα μὲν σοι παρ' ἡμῶν, Βιτάλιε ἱερῶτατε, ἐκ τοῦ εἰκότος ὁ λόγος, ἔφη, στοχαζομένων τὸ ἀληθές· ἀλλ' ὄρα καὶ τὸν μάρτυρα, οὐκ ἐξ εἰκοτολο-
 40 γίας ἀποδεικνύντα σοι τὸ ζητούμενον καὶ τὸ ἀμφίβολον ἐπιλύοντα, ἀλλ' ἐξ
 αὐτῆς ὀψεως ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ζητουμένου σοι πράγματος. Ἐπειδὴ ἄλλοτε ἄλ-

λους ὁ θεῖος οὗτος ἀνὴρ ἐν ἑαυτῷ κινουμένους εἶχε τοὺς λογισμοὺς περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος, τοιοῦτόν τι οἰκονομεῖται τούτῳ παράδοξον.

18. Ἐδόκει καθ' ὕπνους γενέσθαι τῇ Θεσσαλονικέων πόλει καὶ τὸν ναὸν καταλαβέσθαι τοῦ μάρτυρος, εὑρεῖν τε τὸν νεωκόρον καὶ προσειπεῖν καὶ ἀκοῦσαι, ἣ βούλει ιδέσθαι τὸν μάρτυρα καὶ ἀνθυπενεγκεῖν τὸν Βιτάλιον καὶ λίαν εἰς τοῦτο ἔχειν διψητικῶς, ὥστε καὶ ιδεῖν καὶ προσπύξασθαι· καὶ οὕτως ὁ μὲν προηγείτο ὁ νεωκόρος, εἶπετο δὲ ὁ Βιτάλιος· ὥς δ' ἐγγὺς τῆς θείας κιβωτοῦ τοῦ μάρτυρος γένοιτο, εἰσελθόντων ἄμφω ἐκ τοῦ λαιοῦ καὶ τὰς θύρας μετέθεντο καὶ τὴν ἱερὰν μετέστησαν λάρνακα καὶ μαρμάρους ἐκεῖθεν ἦραν ἐκ μέσου ἑπτὰ καὶ πρὸς ὀρυγὴν μὲν ἀμοιβαδὸν τοῦ ἐκεῖσε χώματος ἐνησχόληντο, τὸ δ' ἐκεῖθεν ἐκφορούμενον ἦν πληῶδες, πεφυρμένον ἐκ μύρου καὶ χώματος, μετὰ δέ, χοῦς ἕτερος καθαρὸς ἀπηντλεῖτο ἐκεῖθεν, εὐωδίας πλείστης ἀνάπλεως. Ἐπεὶ δὲ ἡ ὀρυγὴ φθάσοι πήχεων ἄχρι τριῶν καὶ μικρόν τι πρὸς, λάρναξ ἐφάνη τούτοις περικεκαλυμμένη μαρμάρῳ λευκῷ, ἣν καὶ ταύτην ἐκεῖθεν διάραντες καὶ τὴν λάρνακα ἀνακαλυψάμενοι, εἶδον ἕνδον ταύτης ἀκτινοβολοῦντα τὸν μάρτυρα κείμενον, ζῶντα καθαρῶς καὶ εὐοκία ὑπνώτοντι, ὑπομειδιῶντα καὶ παιδρωπόν. Καὶ ἰδοὺ μυρίαί τρήσεις τῷ μάρτυρι ἐκ τραχήλου μέχρι καὶ ὀσφύος αὐτῆς πεπυκνωμέναι καὶ ἀλλήλους ἀκριβῶς προσεγγίζουσαι, κατὰ τὰς κηροπλαστούμενας ταῖς μελίσσαις ὁπὰς, σκεῦος οἶον μυριοπὸν καὶ μύρων μυρίων φλέβες ἐκ τῶν ὀπῶν ἐπήγαζον, σφοδρῶ καθάπερ κάτωθεν ἀναφυσώμεναι πνεύματι καὶ μικροῦ δεῖν οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ κατεκλύζοντο τοῖς τῶν μύρων ἀναπιδύουσι ρεύμασιν· ὅτε καὶ ὁ Βιτάλιος ἰδὼν καὶ ὑπερθαυμάσας τὸ θεῖον ἐκεῖνο σῶμα τοῦ μάρτυρος καὶ προσεκίνησε | καὶ ἡσπάσατο καὶ σκεῦος τι, ὥς ἐδόκει, φέρων χερσίν, ὃ δῆτα ἐγχωρίως κα- φ.87' λείτται κορυφῇ, τοῦτο τῶν ἀναβλυζόντων ἐκεῖθεν μύρων πεπλήρωκεν. Αὐτῇ οὖν τὴν μυροφόρον ἐκείνην ἐπιποματίζουσι λάρνακα καὶ ταύτην χοῦν τὸν εὐώδη περιτιθέασιν· καὶ οὕτω πάλιν τὸ ἐκ τῶν μύρων πληῶδες ἐκεῖνο τὰς μαργάρους τε καὶ τὴν φαινομένην πᾶσιν ἄνωθεν λάρνακα. Εἶθ' οὕτω τὴν σεπτὴν καὶ πάλιν μαρτυρικὴν κιβωτὸν θυρήσαντες, ὥς τὸ πρότερον, ἐξῆλθον καὶ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως, ὁ μὲν Βιτάλιος τραπεῖς παλιμπόρευτος πρὸς ὅθεν δῆτα, ὥς ἐδόκει, ἐλήλυθεν, ὁ δὲ νεωκόρος ὥς τοῦτον μέχρι τινὸς τόπον διασωσόμενος, Ἀλμυρὸς τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα. Ἐκεῖθεν οὖν αὐτῷ συνταξάμενος, αὐτῇ ὑπέστρεψεν, αἰτησάμενος μὲν τὸν Βιτάλιον ἐκ τοῦ μύρου λαβέσθαι, ὅπερ τοῦ μαρτυρικοῦ ἀπῆντλησε σώματος, μὴ τυχὼν δὲ τοῦ ζητήματος, εἰ μὴ μόνον νοτίδος μικρᾶς ἐκ τούτου τὸ μέτωπον σταυροειδῶς ἐγχρισάμενος.

Τί τὸ ἐπὶ τούτοις; Ἀφύπνιστο ὁ Βιτάλιος καὶ ἰδοὺ τὸ μαρτυρικὸν μύρον ταῖς χερσὶ περιέφερε καὶ ὅλος ἦν τοῖς μύροις διάβροχος καὶ ὅλος ἦν τῆς εὐωδίας ἀνάπλεως, ἐκπληκτος ὅλος, ὅλος ἐνθυουσιῶν, τρόμφ κεκραμένος καὶ χαρμονῇ, «μήποτε, λέγων, καὶ εἰσέτι ὄνειροπολῶ καὶ μύρα φαντάζομαι καθ'

ὑπνους φέρειν τοῦ μάρτυρος; ἀλλ' ὥς ἔοικεν, οὐδὲ τὰ τῆς ὀψεὸς μοι πρὸς
 ὄναρ καὶ τοῦ φανταστικοῦ ἀνατύπωσης, ἀλλὰ σωματικὴ ἢ ἐνδημία μοι ἄχρι
 τῆς μαρτυρικῆς τιμίας σοροῦ αὐτοῦ μοι τοῦ Μεγάλου. Ὡς θείου τεραστίου τε
 καὶ ἀκούσματος, τὰ πάντα οἰκονομήσαντος, ὥς μὴ καὶ βλασφημίας κρημνοῖς
 5 περιπέσοιμι! Δίδυμος ἀντικρυς ἄλλος ἐγὼ μαθητὴς καὶ τὴν νενυγμένην πλευ-
 ρὰν ὁμοῦ καὶ πάσας τὰς ὤτειλὰς ἀναπετάννυσιν ἐμοὶ ὁ Χριστομάρτυς εἰς
 ψηλάφησιν, ὥς καὶ αὐτὸς πεισθῆιν καὶ ἄλλοις πιστώσασιν τὴν ἀλήθειαν·
 ἤρθη καὶ αὐτὸς τῷ μάρτυρι, κατὰ τὸν Ἀββακούμ, διαέριος καὶ τῷ τά-
 φου λάκκῳ γεγένημαι, ὅπου δῆτα τὴν ὁδὸν ὁ μάρτυς τοῦ μαρτυρίου δραμὼν
 10 ἀναπέπαιτο, οὐχ ἔψημα φέρων αὐτῷ, ὥς ἐκεῖνος πάλαι τῷ Δανιήλ, ἀλλ' ἐκεῖ-
 φ. 88 θεν μᾶλλον | μύρα λαμβάνων πλευρᾷς τῆς τούτου ἐξαπορρέοντα· ἤρθη αὐτῇ
 ψυχῇ, αὐτῷ σώματι, τρόποις οἷς οἶδεν ὁ τῷ ὄντι Μέγας Δημήτριος. Τί γὰρ
 ἄλλο καὶ βούλονται χεῖρες αὗται μύρα κατέχουσιν; τί δέ μοι χιτῶνες μύρῳ
 διάβροχοι καὶ εὐωδία τὴν ἐξαποπνέοντες, εἰ μὴ χερσὶν ἀληθῶς ταύταις ἐκ
 15 τῶν μαρτυρικῶν ὤτειλῶν τὸ μύρον εἰσδέδεγμαι, εἰ μὴ πρὸς ὀρυγὴν σωματι-
 κῶς τῆς τοῦ μάρτυρος ὑπερέστησεν λάρνακος; » Ταῦτα λέγων τὸ τεράστιον ἀνε-
 κήρυττε, τὰ μύρα καθυπεδείκνυνεν, ἐκρότει, ἐσκίρτα ὑφ' ἡδονῆς, ἡνθωμολο-
 γεῖτο τῷ μάρτυρι, « ὦ Μέγιστε μαρτύρων πάντων », ἀναβοῶν· « ὦ πλέον πάν-
 των ἀγωνισάμενος· ὦ πληγῶν ἐκείνων μυρίων ὑπὲρ Χριστοῦ· ὦ τρώσεων·
 20 ὦ ἀγίας σαρκός, ἣν εἶδον πηγάζουσιν ρεύματα μύρων ἀκένωτα· ὦ πλέον
 πάντων ποθήσας Χριστὸν καὶ πλέον πάντων ὑπεραγαπηθεὶς καὶ πλέον πάν-
 των χαριτωθεὶς, νῦν τὴν ἐπὶ σέ, Δημήτριε μέγιστε, δόξαν Θεοῦ διηγῆσομαι
 καὶ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σου τὸ τεράστιον ».

Ἐκτοτε καιρὸς παρῳχῆται βραχὺς καὶ πλοῖον εἶχε τὸν θεῖον Βιτάλιον,
 25 πρὸς τι τῶν κατὰ τὴν ἑώαν φροντιστηρίων ἐκπλέοντα, Λάτρον τῷδε τὸ ὄνο-
 μα. Πλέει γοῦν ἡμέραν ὅλην σὺν τῇ νυκτὶ καὶ πάλιν περὶ τὰς ἀκτὰς τοῦ
 Ἄθω ἢ ναῦς. Αὐτῷς ἕτερος πλοῦς καὶ κυμαγωγίαι σφοδραὶ καὶ ἀντίπνοιαι
 καὶ τὸ πλοῖον ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ὁ Βιτάλιος· μέσον γοῦν τοῦ μαρτυρικοῦ
 γενόμενος θείου σηκοῦ, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ἀρχῆς ἀπ' ἄκρης ἐκήρυττε τὸ
 30 θαυμάσιον καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάζετο καὶ ὁ μάρτυς ἐμεγαλύνετο.

ΙΑ'. 19. Ἐκεῖνο δὲ τῶν θαυμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θαυμασιώτατον
 καὶ παραδοξότατον· οὐκ οὐδ' ὁ λόγος τοῦτο τοὺς φιλακροάμονας ζημιώ-
 σαι, μήπου καὶ λάθοι γραφὴν ἱεροσυλίας ἐπάξειν αὐτῷ, τηλίκην θαυματουργ-
 35 γίαν σιγήσας καὶ ὥς ὑπὸ μῦθον οἷον ἐγκαλυψάμενος. Γέγονέ τις ἐξ Ἀφρι-
 κῆς ἀνὴρ, ὥς μὲν συνετός, ὥς δὲ τὰ θεῖα θεοσεβὴς καὶ πολὺς μὲν τὴν ἀρε-
 τήν, ἀρχιερατικῷ δὲ κοσμούμενος ἀξιώματι, ὄνομα τούτῳ Κυπριανός. Οὗτος
 φ. 88 τὴν | πρὸς τὴν Βασιλίδαν τότε διὰ τινος χρείας στελλόμενος, περίπου τοὺς τῆς
 Ἑλλάδος τόπους ἀπροσδόκητα τῷ τῶν Σκλαβίνων λόγῳ ἐνήδρευται. Ἀπά-
 40 γεται τοίνυν τῇ σφῶν χώρᾳ ἀνδράποδον ὁ κατ' ἄμφω πολὺς καὶ σεμνὸς ἐκεῖ-

νος ἀρχιερεὺς. Ἐντεῦθεν αὐτῷ δουλεία βαρβαρική καὶ δοῦλος βαρβάρου δεσπότη καὶ ἀκαθάρτου καὶ ἄντικρυς μαιφόνου θηρός, ὁ θύτης καὶ οἰκονόμος τῆς καθαράς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας καὶ τῶν λογικῶν τοῦ Χριστοῦ θρεμμάτων ποιμὴν καὶ διδάσκαλος· κόφινος ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῷ κατεκάστην καὶ κόπρου τῆς βαρβαρικῆς ἱπποστασίας ἐκφόρησις, πληγαὶ κατὰ νώτων, 5 πληγαὶ κατὰ κόρας, κατὰ σιαγόνος ραπίσματα, ὅποτε δῆτα ἐξαποκναίει τῷ χρόνῳ τε καὶ τῷ πολλῷ τοῦ τῆς δουλείας βάρους. Ὡς βάρους τῶν σῶν κριμάτων, Λόγε Θεοῦ ἀλεξίκακε, ἡ πρεσβυτική ἐκείνη καὶ ἱερὰ πολιὰ, καὶ ἦν τῷ βαρβάρῳ ὡς λαὸς ὁ ἀρχιερεὺς τρόπον ἕτερον· ποῦ γὰρ διαστέλλειν οἶδεν ἡ βάρβαρος ἐκείνη ψυχὴ ἀνὰ μέσον ἱεροῦ καὶ βεβήλου, ὡς μὴ ἄπτεσθαι τοῦ 10 Χριστοῦ Κυρίου καὶ ἀπηνέστατα πονηρεύεσθαι;

20. Τί τὸ μετὰ ταῦτα; αἶρει πρὸς οὐρανὸν τὸ ὄμμα ὁ μαστιγίας ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς, μετακαλεῖται τὴν ὑπόθεν βοήθειαν καὶ ταχὺ αὐτῷ ἀνατέταλκε τὰ ἰάματα καὶ ὁ ρύστης ἐξ ὑψωμάτων δόξης ἀποστέλλεται ταχινώτατος. Νῦν ἦν 15 καὶ κατὰ γῆν κατέδαρθεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τοίνυν ὄναρ αὐτῷ θαυμάσιον ὁ μάρτυς ἐφίσταται. Ἐώρα γάρ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐνδεδυμένος πανοπλίαν στρατηγικήν, ἔφιππος, ξιφηφόρος, νέος ἅμα καὶ χαριέστατος καὶ «ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπαλλαγῆναι βούλει καὶ τῶν δεσμῶν, φησὶν, ἀκολούθει μοι». Γνωρίζει τούτῳ καὶ ὄνομα καὶ πατρίδα καὶ τὸ ἀξίωμα, ὅτι τε Δημήτριος καλεῖται 20 καὶ Θεσσαλονίκη τούτῳ πατρὶς καὶ στρατιώτης τυγχάνει, λαμπρὸν καὶ τὸ ἀξίωμα περικείμενος. Λύεται παραχρῆμα τῶν δεσμῶν ὁ ἀρχιερεὺς καί, ἡ ποδῶν εἶχε τάχους, τῷ φανέντι ἀκολουθεῖ. Ἡμέρα παρῆλθεν ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα παρῆν καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τρίτη καὶ καθεξῆς, ἄχρι καὶ τῆς ὀγδόης, ποδηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος, καὶ κατὰ Θεσσαλονικὴν ὁ ἀρχιθύτης ἰδοὺ, καὶ | φ. 89 ὁ ὀδηγὸς ἀφανῆς, εἰσῆει τὴν πόλιν, πυνθάνεται τίς ὁ ἐν αὐτῇ οἰκῶν στρατιώτης Δημήτριος, διηγούμενος ὅπως αὐτὸν τῆς αἰχμαλωσίας λυτρώσοιτο· 25 εἰσέτι γὰρ τρόπους οἰκονομίας κεκάλυπτο οἱ τὸ τῆς μαρτυρικῆς θαυματουργίας μυστήριον, ὡς ἐπὶ μᾶλλον δημοσιεύοιτο τὸ τεράστιον καὶ μεγαλύνοιτο τῷ μάρτυρι τὸ θαῦμάσιον. Ὡς γοῦν πρὸς γνῶσιν οἱ ἀκούοντες γένοιτο, ὡς τὰ τοῦ πράγματος θαυματουργία μαρτυρική εἰς αὐτά, τοῦτον ἄγουσι τοῦ μάρ- 30 τυρος τὰ θεῖα ἀνάκτορα· ὁ δὲ ἅμα τε εἴσεισι καὶ τῇ εἰκόνι τὸν μάρτυρα ἴδοι, καὶ ξιφηφόρον ὁμοῦ καὶ ἱππότην θεάσοιτο, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν φανέντα οἱ παρευθὺ ἀναγνωρισάμενος, τότε δὴ τότε ἀποκαλύπτεται αὐτῷ τὰ τοῦ θαύματος καὶ πεσὼν εἰς πρόσωπον ἠνθωμολογεῖτο τὰ χαριστήρια, Θεῷ καὶ τῷ 35 μάρτυρι καὶ «νῦν ἔγνω, ἐβόα, ὅτι ἀπέστειλε Κύριος τὸν μάρτυρα αὐτοῦ καὶ ἐρρύσατό με ἐκ χειρὸς τῶν θλιβόντων με καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἱλύος καὶ ἔστησεν ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνε, σίδηρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ μου τὸν τῶν δεσμῶν, αἱ χεῖρες μου αὐταὶ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδούλευσαν, ἀλλὰ νῦν ἰδοὺ αἶρω ταύτας μετ' εὐφροσύνης, ὅθεν ἡ βοήθειά μου ἐλήλυθε». Καὶ τῷ στόματι, μὲν Θεὸν ἐμεγάλυνε, ἐξ ὁμμάτων δὲ τὸ ὑποκεί- 40

μενον τοῦ νεῶ κατέβρεχεν ἔδαφος· κρουνηδὸν γὰρ αὐτῷ κατέρρεε τὸ τῆς χαρᾶς ὁμοῦ καὶ κατανύξεως δάκρυον.

21. Ἐντεῦθεν πόλις πᾶσα ἑορτὴν ἄλλην τῆς τηλικῆς θαυματουργίας ἐκρό-
 5 τουν τῷ μάρτυρι καὶ τὸ τεράστιον ἐμεγάλυνον. Ἀλλ' ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος Κυ-
 πριανός, ὁ αἰχμάλωτος, ὁ δέσμιος, ὁ ἐλεύθερος ἐν τῷ μάρτυρι, τὴν Κωνσταν-
 τίνου μετὰ ταῦτα καταλαβὼν, ἥ τὰ τῆς προθέσεως τούτῳ πρὸ τῆς αἰχμαλω-
 σίας κατήπειγε, καὶ ἐπ' αὐτῷ τοῦ Δημητρίου θαυμάσιον διηγησάμενος
 καὶ παρησιασάμενος, ἐπεὶ καὶ αὐθις τῷ σφετέρῳ ποιμνίῳ γένοιτο, τὸν Μέγαν
 ὥσπερ εὖ δεξιούμενος τῆς ἀπολυτρώσεως, ναὸν ἐγείρει ἐπὶ τῷ θείῳ τούτου
 10 ὀνόματι, καλύνει, λαμπρύνει τοῦτον.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ μαρμάρων ἐπεὶ εἰς χρεῖαν καθίσταται, ὥς δι' αὐτῶν
 παιδρότερον κατακαλύνει τῷ μάρτυρι τὸν ναόν, εὐρίσκει τοῦτον συνέριθον. |
 φ.89* Φαίνεται γὰρ αὐτῷ καὶ «τὸ ἐν τῷ λιμένι πλοῖον προσοκεῖλαν ἄρτι φάσκει εὐ-
 ράμενος, τῶν ἐν χρεῖᾳ ἔση ἐπιτυχής», πρόσσεισι τῷ ναυκλήρῳ τὴν ζήτησιν τῶν
 15 μαρμάρων ποιούμενος· ἐθελοφενδῆς ὁ ναύκληρος γίνεται καὶ τὸ ζητούμενον
 μὴ ἔχειν διίσχυρίζεται· παύεται ὁ ἀρχιερεὺς τῆς ζητήσεως· αὐθις ὁ μάρτυς
 καὶ τόπον δείκνυσι τοῦ πλοίου αὐτῷ, ὅποι αἱ μάρμαροι, ὅποσαι τε καὶ ὅποῖαι,
 καὶ τόπον τούτων ἀριθμὸν καὶ ὄνομα οἱ προσημνηάμενος καὶ ὅτι τὰς ἁς ὁ ναύ-
 κληρος φορτηγεῖται τῷ πλοίῳ μαρμάρους ὀνόματι τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συμμάρτυ-
 20 ρος Βίκτωρος ταύτας ὠνήσατο καὶ ἁς ἐτέρας εὐρών, ταύτας αὐτῷ ἐδωρήσατο.
 Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς τῷ ναυκλήρῳ καὶ τόπον σημαίνει καὶ ὄνομα καὶ μέτρον
 καὶ εἰδὸς οἱ, καὶ ὅσαι καὶ ὅποῖαι αἱ μάρμαροι καὶ ὥς δωρηθεῖεν αὗται Δη-
 μητρίῳ τῷ μεγάλῳ παρὰ Βίκτωρος τοῦ συμμάρτυρος. Ὡς γοῖν οὕτως ἀκούει
 ὁ ναύαρχος, συνῆκεν ὥς οὕτω βούλεται ἡ προβλεπτικὴ χάρις τοῦ μάρτυρος
 25 καὶ παραυτὰ τὰς μαρμάρους δίδωσι τῷ ἀρχιερεῖ καὶ τὸ ἔργον οὕτω τῆς τοῦ
 ναοῦ περικοσμήσεως εὐθὺς συμπεραίνεται.

Τίς δ' ἐξαριθμήσειε νοῦς, ποῖος δὲ λόγος ἐκδιηγήσεται τὰς τῶν αἰχμα-
 λώτων ἀναρρῦσεις ἐκ πάσης χώρας βαρβαρικῆς, ἁς ὁ μέγας κατεκάστην ἐπι-
 τελοίῃ σχεδόν, τοὺς μὲν ἐλευθερῶν ἐξ αὐτῶν δεσμῶν παραυτὰ καὶ πρὸς τὸ
 30 οἰκείους φεύγειν ποσὶν ἀφιεῖς, τοὺς δὲ ἐπούλους τῷ σφετέρῳ ἵππῳ ἀνελαφρι-
 ζόμενος, φαινόμενος ἔφιππος· τῶν φρουρῶν τὰς μὲν ἀνοιγνὺς ἀοράτως, τὰς
 δὲ καὶ ἀσαλεύτους κλειῖθρα καὶ σφραγίδας διατηρῶν, τῶν δεσμίων ἀποκενῶν
 καὶ πόλεως τῆς οἰκείας ἄχρι Θεσσαλονίκης ἀερίους ὥσπερ τούτους ἀνασωζό-
 μενος· ὥς ἐντεῦθεν καὶ ποτε τὸν δεσμοφύλακα τοὺς δεσμίους μετροῦντα κε-
 35 κλεισμένους εἴσω φρουρᾶς, ἐπεὶ τινὰς ἀπολέσει, οὓς ὁ Μέγας ἐξήρπασε τῶν
 δεσμῶν, διαπορούμενον εἰπεῖν: «τί τοῦτο; μήποτε καὶ αὐθις ὁ ἐκ Βουλγάρων
 κλέπτῃς τῇ φυλακῇ ἐπεδήμησε καὶ δεσμίους ἐξήρπαξεν;» ἦδει γὰρ ὥς πολλὰ-
 κίς τῷ μάρτυρι, πολλοὺς δεσμίους ἐκ τῆς φρουρᾶς ἐξημίωται· ἑωρᾶτο γὰρ καὶ
 τοῖς βαρβάροις ἱππαζόμενος ὁ Μέγας, οἷς οἶδε λόγοις, φέρων αἰχμάλωτον
 40 ἔποχον καὶ τὸν ἀρπάζοντα ἢ κλέπτοντα καὶ διωκόμενον ἅμα καὶ φεύγοντα

θαυμασίως ἐσχηματίζετο. Ἀλλὰ τί σοι τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτῃ ; τί σοι τῷ συμπαθεστάτῳ καὶ φιλοπάτριδι ἀντιδοίημεν ὁ λαός σου τῆς εἰς ἡμᾶς σου κηδεμονίας, τῆς εἰς ἡμᾶς πολλῆς σου χρησιμότητος ;

ΙΒ΄. 22. Θεομηνία τῇ πόλει ταύτῃ διὰ τὰ πονηρὰ | ταύτης ἐπιτηδεύ- φ. 90
ματα καὶ θεόθεν ἤδη κίνδυνος αὐτῇ ἐπεκρέματο· καὶ βάρβαρον αὐτῆς ἔθνος 5
παρίστριον ἐστρατοπέδευτο καθ' ἡμῶν καὶ τις ἀνὴρ τῶν ἡμεδαπῶν θεοσεβῆς
καὶ τῶν θείων ἐντολῶν ἀπρὶξ ἐξεχόμενος σχολαστικὸς ὢν τοῦ μάρτυρος τῷ
ναῷ, Ἰλλούστριος τὴν ἀξίαν, πρωτοσπαθάριον τοῦτον οἶδεν καλεῖν ἢ ἑλλη-
νικὴ λεκτική. Οὗτος ἐδόκει κατὰ τοὺς χρόνους Μαυρικίου, τοῦ τὰ Ρωμαίων
σκήπτρα διέποντος, τὸν μαρτυρικόν, ὡς ἔθος εἶχε, καταλαβέσθαι ναόν, ὅτε καὶ 10
ἀγγέλους ἐν εἵδει λαμπρομόρφῳ ἑώρα, ὡς εἰκάζειν, βασιλικοὺς εἶναι τοὺς ἄν-
δρας περιφανεῖς, οἱ καὶ στήτην μὲν ἔνδον κατὰ τὸ τοῦ ναοῦ δυσμικόν, μέσον
αὐτοῦ που τῶν κατὰ δύσιν τοῦ νεῷ ἱσταμένων μεγάλων πρασίνων κιόνων,
Θετταλοὺς τούτους ἢ πάλαι γλώσσα καλεῖ. Ἐνταῦθα στάντες, εἶπον τῷ ρηθέντι
ἀνδρί· « τῷ κυρίῳ τοῦ οἴκου τοῦδε βούλεσθαι ἐντυχεῖν ; » καὶ τὸν ταχέως πελά- 15
σαντα ταῖς θύραις τῆς ἱερᾶς μαρτυρικῆς κιβωτοῦ καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν πα-
ρουσίαν μνηύσαντα, παραυτὰ τὸν Μέγαν διαῖραι τὰς θύρας καὶ τοῖς φανεῖσι
προαπαντήσαι, ἀγχοῦ που ἤδη φθάσασι καὶ αὐτοῖς καὶ προσειπεῖν ὅσα καὶ
συνήθεις καὶ παρὰ βασιλέως ἦκοντας, « πυνθέσθαι τε καὶ ἀκοῦσαι, κελεῦσαι τὸν
βασιλέα τῇ σῇ ἀγιότητι τὴν πόλιν τήνδε καταλιπεῖν καὶ πρὸς αὐτὸν γενέσθαι, 20
ὡς αὐτὴν παραδοίῃ τοῖς ἐχθροῖς εἰς ἀνάλωμά ». Καὶ τὸν Μέγαν ἀκοῦσαι ταῦτα
καὶ δακρύσαι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκ πολλῆς ἐπικλίνει τῆς λύπης καὶ ἄφωνον
ἑστάναι ἐφ' ἱκανὸν καὶ οὕτως ὁππότε καὶ μόλις εἶπεῖν, « τί τοῦτο; οὕτω τὸν συμ-
παθῇ βασιλέα καὶ δεσπότην ἡμῶν, τὸν φύσει πρᾶυν καὶ μακρόθυμον, ἢ τοῦ
λαοῦ τοῦδε ἁμαρτία ἐξέκαυσεν εἰς ὀργήν ; οὕτως ἔδοξεν, ὡς τῇ χριστωνύμῳ 25
ταύτῃ πληθύϊ, τῇ χριστωνύμῳ μάνδρα, δι' ἣν ὁ καλὸς ποιμὴν τὴν ψυχὴν τέ-
θεικεν, ὑπὲρ ἧς τὸ τίμιον αἷμα ἐξέχεεν, ἐπαφεῖναι ράβδον τῶν ἀσεβῶν ; » Καὶ
τὸν εἰπόντων, οὕτως τὸν συμπαθέστατον ἀνθυπενεγκεῖν μάρτυρα, πρὸς Θεὸν
ποιούμενον τὸν ἱκέσιον, « ὦ Κύριε, ποῦ εἰσι τὰ ἑλέη σου ; ποῦ οἱ οἰκτιρμοί
σου μακρόθυμε ; οἶδα ὡς κατακαυχᾶται τῆς δικαίας κρίσεώς σου ὁ ἔλεος, διὰ 30
σπλάγχνα τῶν σῶν οἰκτιρμῶν· διὰ τοῦτο μὴ δῶς εἰς ὄνειδος τὴν κληρονο-
μίαν σου· μὴ παραδῶς εἰς τέλος διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον καὶ μὴ δια-
σκεδάσῃς τὴν διαθήκην σου· ἡμάρτομεν, ὁ θεός, ἐνώπιόν σου· οὐκ ἐπὶ ταῖς
δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς ριπτοῦμεν | ἐνώπιόν σου τὸν ἡμῶν οἰκτιρμόν, ἀλλ' φ. 90
ἐπὶ τοὺς σοὺς πολλοὺς οἰκτιρμούς· ἰλάσθητι ἕνεκεν σοῦ, Κύριε ὁ θεός μου, 35
ὅτι τὸ ὄνομα σου ἐπικέκληται ἐπὶ ταύτην τὴν πόλιν σου· φύλακά με γενέ-
σθαι ταύτης εὐδόκησας καὶ εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι· σὲ τοίνυν μιμήσομαι τὸν
δεσπότην μου· τίθημι καὶ αὐτὸς ὑπὲρ αὐτῆς τὴν ψυχὴν· ἐν τῷ ἑλέει σου
σώζοιτο, συνσωθήσομαι· ἐν τῷ θυμῷ σου ἀπόλοιτο, συναπολεσθήσομαι ».

Ταῦτα ὁ Μέγας ἱκετεύων ἐν δάκρυσι, ταῦτα καὶ ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τοῖς φαινομένοις εἰπών, αὐθις παλινოსτεῖ τῇ σορῶ καὶ αἱ θύραι κατησφαλίζοντο καὶ οἱ φαινόμενοι, ἀφανεῖς. Ταῦτα ἐν ἐκστάσει ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος Ἰλλούστριος θεασάμενος, τῇ πόλει διετείνεται. Καὶ αὕτη τῆς τοῦ Μεγάλου μεσιτείας αἰσθημένη καὶ ἀντιλήψεως, γίνεται μὲν ταχὺ πρὸς διόρθωσιν καὶ τῶν ἐσφαλμένων μετάνοιαν, ἀναθαρροῦσι δὲ καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἀναπηδῶσι καὶ τρέπονται κατὰ κράτος αὐτούς, κροτοῦντες τὸν εὐσυνπάθητον μάρτυρα καὶ Θεὸν τὸν εὐδιάλλακτον μεγαλύνοντες.

ΙΓ'. 23. Τὰ δὲ κατὰ τοὺς Ἀβαρας, Χαγάνος ἄρχων αὐτοῖς, ἔθνος τοῦτο Οὐνικὸν ὁμοῦ καὶ Βουλγαρικόν, ποίαν οὐχ ὑπερβαίνει θαυμάτων ὑπερβολήν; Ὁρμᾶ καὶ τοῦτο τὸ βάρβαρον κατὰ τῆς κληρονομίας τοῦ Χριστομάρτυρος, πλῆθος ὅτι μάλα πολὺ, χιλιάδας περίπου φθάνοντας ἑκατόν, νέφος ἀντικρὺ σκοτεινόν, τραφὲν καὶ παχυνθὲν ἀχλύϊ θυμοῦ καὶ μανίας καπνῷ. Καὶ πρῶτον μὲν ἀκηρυκεῖ ἀθρόον ἐμπεσὼν τῇ πόλει, διὰ τῶν κλιμάκων ἔνδον εἰσπηδᾷν ταύτης ἐφιλονείκησεν· ἐπεὶ δὲ διὰ τῶν κλιμάκων κατὰ πᾶσαν ἄδειαν ἀνατρέχοντες κατεσφάτιντο τῷ Μάρτυρι φαινομένῳ καὶ ἀπεσφαιρίζοντο ἄνωθεν, πηγνύουσι γύρωθεν τὰς σκηνίας καὶ πᾶσαν συσκευάζουσιν οἰκονομίαν ἀρεϊκὴν, χελώνας βεβρωσμένας οὐ μετρητάς, κριοὺς καὶ ξυλίνους πύργους, ἐπέκεινα τῶν ὑψηλοτέρων τῆς πόλεως ἀνατρέχοντες, ὅτι πλείστους σφριγῶντας καὶ τὰ πρὸς μάχην ἐμπειροπολέμους φέροντας, καταφράκτους εἰς ἱκανὸν ἐλεπόλεις τε πρὸ τῆς πόλεως, μηχανάς τε καὶ πετροβόλων ἄλλων μυρίαν κατασκευὴν καὶ πυκναῖς ἐντεῦθεν πετροβολίαις τὴν πόλιν κατεχάλαζον καὶ ἔπαιον δεινῶς τὸ τῶν τειχέων καταμωλωπίζοντες πρόσωπον. Οὕτω σφοδρῶς ἐκ πετροβόλου, ὥς ἂν τις εἴποι, θυμοῦ τὰ τῆς πόλεως πυργώματα κατεσειέτο καὶ πᾶς τις ἦν περιδεὴς καὶ ἀμηχανῶν | ὅτε καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἡ πόλις ἀφέμενοι, μόνον τὴν μαρτυρικὴν ἐπικαλοῦνται βοήθειαν· καὶ ὁ ταχὺς εἰς ἐπικουρίαν, ἐγγύς· καὶ δὴ προσεχόντως ἀκούεται τὸ ἐξαίσιον τοῦ τερατουργήματος, ὥς χαριέστατον, ὥς δεξιᾷ Κυρίου ἀρμόδιον.

Κινεῖ τῶν πολιτῶν ὁ Μέγας ἓνα Δημήτριος εἰς ἀντιπαλάμησιν, ὥς οὕτως εἰπεῖν, ἀντιμέτωπον τοῦ κατὰ τῶν τειχέων ἀκοντιζομένου λίθου, κορυφῇ ἐοικὸς ὄρους ἐκ τῆς πετροπομποῦ μηχανῆς καὶ μικρὸν χαλίκιον λαβόμενος ὁ ἀνὴρ, καπὶ τούτου γράψας «ἐν τῷ ὀνόματι Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἄγιε Δημήτριε βοήθει», ἅμα τῷ ἀποσφενδονισθῆναι τοῦ μηχανήματος λίθον ἐκεῖνον σχεδὸν τὸν μυριοτάλαντον κατὰ πρόσωπον τούτου τὸν λιθίσκον ἠκόντιζε τῇ χειρί, πανοπλίαν ἐνδεδυμένον ὄνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος. Καὶ παραυτίκα, ὧς σου τῶν χαρίτων καὶ τῆς δυνάμεως Χριστὲ Βασιλεῦ, δι' ὧν τοὺς σοὺς θεράποντας ἐμεγάλυνας, τουτὶ τὸ λιθίδιον, ἀνικρὸν καί, ὥς ἂν τις εἴποι, κατὰ γραμμὴν εὐθυτάτην τὸν βαρὺν ἐκεῖνον λίθον τῶν καθ' ἡμῶν πολλῶ τῷ ῥοίῳ φερόμενον ἀντέπληττε καὶ πρὸς τοῦπίσω

ἀντεκίνει σφοδρῶς, ὑπὸ τῆς τοῦ Μεγάλου δυνάμεως ἐμπνεόμενον καὶ πίπτων λίθος ἐκεῖνος ὁ ἀμαξοπληθὴς κατέκλα τὸ πετροβόλον μηχανήμα.

Ἐπεὶ δὲ καὶ αὐθις τὸ θαυμάσιον τοῦτο καὶ πάλιν καὶ πολλάκις καὶ ὁ πόνος τοῖς βαρβάροις εἰς τὰς σφῶν ἐτρέπετο κεφαλὰς καὶ ἠπράκτουں αὐτῶν τὰ βουλευματα, ὁρῶσι τοὺς ἀκοντιζομένους λίθους ἐκ τῶν ἐπάλξεων, εἰς χεῖρας λαμβάνουσιν, ὁρῶσι τὰ γράμματα, πολυπραγμονοῦσι, μανθάνουσι τῶν γεγραμμένων τὴν δύναμιν, πρὸς τινος εἰδότης γράμματα τῶν αἰχμαλωτισθέντων αὐτοῖς ἐκ τῶν ἔξωθεν, κατανοοῦσι τὸ πρᾶγμα, ἐκπλήττονται, θαυμάζουσι τὴν τοῦ Μεγάλου ἰσχύν, ὅση ἐκ μόνης τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος, παύονται τῆς πολιορκίας ἐπὶ βραχύ. 5 10

24. Μετὰ δὲ καὶ αὐθις ὁμοῦ τὰ πλήθη πάντα τῆς ἀναριθμήτου στρατιᾶς ἐκείνης κατὰ τῆς πόλεως ὁρμῆσαι βουλευόνται· καὶ παραυτὰ στρατεύματα ὅτι πλεῖστα ὁ Μέγας οὗτος φαντασιοῖ, ὥς δῆθεν κατ' αὐτῶν τῆς πόλεως ἐξερχόμενα καὶ πᾶσαν εὐθὲως λιπόντες ἀποσκευὴν αὐταῖς σκηναῖς, αὐταῖς πανοπλίαις, κατὰ κράτος μηδενὸς διώκοντος φεύγουσι καὶ ἡ πόλις τοῦ πολέμου καὶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης πολιορκίας καὶ τοῦ τῶν | ἔθνῶν χειμῶνος ρυσθέντες φ.91^ο 15 ἐνεαρίζουσιν, αἰθριάζουσιν, πανηγυρίζουσιν, τὰ χαριστήρια τῷ Μάρτυρι ἐορτάζουσιν.

Εἰς νοῦν λαμβάνω τὸ κατὰ Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ στρατηγοῦντα πάλαι τοῦ Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν ἥλιον θαυματουργήμα· ὥς γὰρ ἐκεῖνο τὸ ρῆμα τοῦ δρόμου τὸν ἥλιον ἔστησεν, οὕτω δὴ κἀνταῦθα στρατηγοῦντος τοῦ Μάρτυρος ἐπὶ τῷ νέφῃ ἡμῶν Ἰσραὴλ ἐπὶ κλησίς μόνῃ τοῦ αὐτοῦ θείου ὀνόματος, τὴν ἄσχετον τῶν μεγάλων ἐκείνων λίθων κίνησιν τειχοσειστρίαν ἔστησε τῆς πρόσω φορᾶς· μᾶλλον μὲν οὖν ἐκείνου, τότε θαυμασιώτερον. Ἐκεῖ μὲν γὰρ πρὸς μόνην τοῦ ἡλίου στάσιν τὸ ρῆμα ἐξήρκεσεν· ἐνταῦθα δὲ ἡ τοῦ Δημητριάκου ὀνόματος δύναμις καὶ ἴσῃσι τοὺς λίθους καὶ πρὸς τοῦπίσω ἀντεσφενδόνα καὶ πρὸς αὐτὰ τῶν βαρβάρων τὰ μηχανήματα, τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀντιδιώκουσα, ὥσπερ κατέβαλεν. Εἶχε μὲν οὖν ὁ μέγας Στρατηγέτης ἡμῶν καὶ ἄλλως τὸ βάρβαρον μετελθεῖν καὶ δειλίαν μὲν τοῖς ἐχθροῖς, θράσος δὲ καὶ μένος τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐμβαλεῖν καὶ κατακάψαι καὶ προνομήσαι πᾶν τὸ ἀντίμαχον. 20 25 Ἄλλ' οὕτω τυχὸν ἔδοξε τὸ γενόμενον, οὐ θαῦμα τοῦ μάρτυρος, ἀλλὰ πολέμου, ὥς ἂν τις εἴποι, κίνησις φυσικὴ ἄλλοπρόσαλλος· τὸ δὲ τοῦ λίθου θαυμάσιον ὑπὲρ φύσιν καὶ γινώσιν καὶ πᾶσαν ἔννοιαν καὶ τεράστιον. Οὕτω καὶ πάλαι ἐστρατοπεδευκότης Συναχηρεῖμ τῇ Ἱερουσαλήμ, ἄγγελος ἐν μιᾷ νυκτὶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας τοῦ στρατεύματος τῶν Ἀσσυρίων ἐνέκρωσεν, ἔργον μόνης τῆς ἄνω δυνάμεως. Τί γὰρ τόσον τὸ θαῦμα ἦν; εἰ γεγονότες πρὸς συμπλοκὴν καὶ τραπέντες οἷα φιλεῖ γίνεσθαι, τοσοῦτον πληθὸς ἔπεσον ρομφαίᾳ πολεμικῇ; Ἐπεὶ οὖν οὕτω διήνυσται τῷ Μάρτυρι κατ' ἐχθρῶν τὸ παγκράτιον, φέρε δὴ καὶ πάλιν ἡμφιεσμένον θεασόμεθα τοῦτον στολὴν ἐκδικήσεως· δοῦναι γὰρ σιωπῇ τὸ θαῦμα κομιδῇ σχέτλιον καὶ δούλου 30 40

πονηροῦ καταχωννύντος τὸ τάλαντον. Καὶ δὴ καταβάλωμεν τοῖς καλοῖς ἡμῖν
 τραπεζίταις ὡς ἐκ γλωσσοκόμου τῆς ἱστορίας τοῦ λόγου τὸ κέρμα τοῦτο τοῦ
 θαύματος, τὸ δάνειον σὺν τόκῳ ληψόμενον ἐκ μαρτυρικῆς τῆς γάξης, τῆς ἐκ
 Θεοῦ θησαυρισθείσης αὐτῇ χάριτος. Οὐ συνεστάλη τῷ Μεγάλῳ τοῦ Χριστοῦ
 5 Στρατηγέτῃ τὰ τῶν θαυμάτων χαρίσματα, οὐδὲ τόπῳ ἐμπεριγέγραπται, οὐδὲ
 μέχρι τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀπεφένονται, ἀλλὰ φθάνει πᾶσαν τὴν γῆν ἐκ περᾶ-
 φ. 92 των εἰς | πέρατα· εἰ δὲ μέχρι τῶν τερμάτων ἡ ταχύτης τῷ μάρτυρι ἰατρεύοντι,
 ἐλευθεροῦντι, ὑπερασπίζοντι, λυτρουμένῳ παντοδαπῶν πειρασμῶν, πολλῷ
 μᾶλλον τῆς ἐν γειτόνων αὐτῷ ταχινῇ ἡ ἐκδίκησις καὶ τοῦ λυποῦντος ἡ ἀπο-
 10 λύτρωσις, ὅποσοι τῶν προαυλίων αὐτοῦ καὶ ὅσοι τῆς περιχώρου.

ΙΔ'. 25. Ἐκράτει Βουλγάρων πρόην καὶ οὐ πάνυ τοι πρόην Σαμουήλ
 ἐκεῖνος ὁ μέχρι τοῦ δεῦρο τοῖς τῶν Βουλγάρων περιλαλούμενος στόμασιν.
 Οὗτος σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ πρὸς ἐσπέραν τῆς τῶν Θεσσαλονικέων ἅπαν
 βουλγαρικὸν ὁμοῦ καὶ ρωμαϊκὸν χειρωσάμενος, ἰσχυρῶς ἐτυράννει στρατηγε-
 τῶν. Τῷ δὲ παῖς ἐξ ὁσφύος γεγέννητο, ὄνομα τούτῳ Ραδομίρος, τὰ δεύτερα
 15 φέρων τῆς τούτου δυνάμεως, ἀνὴρ θηριώδης εἰπεῖν τὸ ὄλον καὶ μανικός,
 φόνιος τὴν γνώμην, τὸν τρόπον φθορεὺς, τὴν ψυχὴν ἀπηνέστατος, συνάντη-
 μα ἀπενκταῖον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, κακὸς οἰωνὸς τοῖς ἐγγίζουσιν, ἄδου πρόσ-
 πολος ἀντικρυς βραχύ τι ἡλαττωμένος παρὰ τοὺς δαίμονας, μισρὸς καὶ μισ-
 20 ρώτατος καὶ παμμίαρος. Οὗτος πλείστον χωρῶν τε καὶ θεμάτων ἀρχηγετῶν,
 οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅσην καθ' ἡμέραν ἐπῆγε τὴν κάκωσιν, ἀρπάζων, μαστίζων,
 παρθένων καθυβρίζων αἰδῶ, λέχη καθαρχάζων ἀλλότρια, τιμωρῶν, θανα-
 τῶν, κορύνην φέρων ὅσην χεροῖν καὶ πλήττων ἀφειδῶς καὶ καθ' ὥραν πλη-
 γῆς ἐκ μιᾶς τῷ πληττομένῳ κερανής, θάνατον πορφύρεσιν ἀντικρυς. Καὶ
 25 πᾶσι μὲν τοῖς ὑπὸ χεῖρα δεινὸς καὶ λίαν δεινός, Ἐχέτου δεινότερος καὶ
 Φαλάριδος, κατ' ἐξαίρετον δέ, οἷς ὁ χῶρος Σοσκός, ἐκ τινος δὲ οὕτω πα-
 λαιάτου οἰκήτορος ἐπωνόμαστο, ἐπὶ τῷ χώρῳ τούτῳ τὸ τοῦ χρόνου πλεῖ-
 στον ὑπῆρχεν ἐνευκαιρῶν τῆς ἐκ τοῦ τόπου χάριν ἱκανῆς ἀπολαύσεως καὶ
 τῆς ἀνὰ τοὺς ξυλόχους θήρας λοιπῆς.

30 Τῷ χώρῳ τούτῳ τοίνυν χρονίζων ὁ ἀνθρωπόμορφος οὗτος θῆρ διε-
 σπάραττε πάντας καὶ διεβύσκετο. Θρηῖνος ἦν αὐτοῖς καὶ ὀδυρμὸς καὶ οὐαί,
 καὶ φωνὴ αἱμάτων ἐκεῖθεν, ἃ καθ' ἡμέραν ἐξέχεεν, ἐπεβοᾶτο τῷ μάρτυρι καὶ
 τὴν ἐκδίκησιν ἐζήτουν καὶ ταχεῖαν τοῦ λυποῦντος τὴν ἀπολύτρωσιν. Ὁ δέ,
 καὶ δὴ πολλάκις ἐπικαλουμένους αὐτοὺς ἀκούων ὄνομα τὸ τοῦ Μάρτυρος,
 φ. 92* κατεγέλα | μὲν αὐτοῦ καὶ ἐξεμυκτήριζεν, ἐπέτεινε δὲ μᾶλλον αὐτοῖς τὰς πλη-
 γὰς· «ἶδω, λέγων, εἰ ἔρχεται Δημήτριος ἐκ τῶν χειρῶν μου σώσω αὐτούς».

Τί οὖν; κάμπτεται ὁ συμπαθὴς καὶ Μέγας Δημήτριος.

Ἀνίσταται ἔνεκεν τῆς τῶν πεπεδημένων φωνῆς καὶ τοῦ τῶν πτωχῶν
 στεναγμοῦ καὶ τῆς οἰκείας ποίμνης τῆσδε ἀπαναστὰς εἰς σωτηρίαν λαοῦ ἐξε-

λήλυθεν, ἐκεῖνο δὴ τὸ Κυριακὸν παραλλάξ ἐπειπὼν· «καὶ ἄλλα πρόβατα τῶν προαυλίων μου καὶ ταῦτα με δεῖ ἐπισκέψασθαι». Καὶ ὁ μὲν τὸν συντετριμμένον ἐκεῖνον καὶ ἐκπεπιασμένον λαὸν πρὸς κυνηγέσια ἐπηγάζετο καὶ πρὸς ὁρῶν ἐσχατιὰς καὶ νάπας καὶ ἐπαναστάσεις βαίνειν πεζῇ τὸν ταλαίπωρον ἐκεῖνον ὄχλον διεκελεύετο καὶ κρημνῶν ἀπειλητικῶς ἐκίνει κατατολμᾶν καὶ εἰ μὴ ποσὶν οἰκείοις ὁ διώκων φθάσει τὸ θήραμα, κατὰ κεφαλῆς αὐτῷ παραυτὰ ἢ πληγὴ καὶ νεκρὸς ἀνὰ μέσον ἔκειτο τῶν ὁρῶν. Καὶ ὁ μὲν ἀπηνῶς οὕτως καὶ ἀπανθρώπως ἐμάστιζεν· ὁ δὲ ταχὺς εἰς ἀντίληψιν καὶ ὀξὺς εἰς ἐπικουρίαν Μέγας Δημήτριος, φθάνει τὸν κάκιστον ὅσα καὶ ἀστραπὴ ἀνὰ μέσον ὁρῶν κυνηγετοῦντα καὶ ἱππαζόμενον, ἔφιππον, ἔφιππος, καὶ καιρίαν πλήττει τὸν δαίλιον, τοῦ ἵππου μακρὰν ἀποσφαιρισάμενος. Ἐώρων τὸν Μέγαν εἰς τοῦμφανὲς οἱ τῷ Ραδομίῳ ἐφεπόμενοι, ὅπως αὐτὸν σφοδρᾷ τῇ ρύμῃ καὶ ἐπέβη καὶ λόγχῃ κατέσφαξε. Καὶ ὁ Μάρτυς μὲν παραυτὰ ἀφανής, ὁ δὲ νεκροῦται παραχρῆμα καὶ παρὰ τὸν Ἄδην τὰ ὁστὰ διεσκόρπισται καὶ ὁ καταπεπονημένος ἐκεῖνος ἅπας λαὸς ἐώρταζον τῷ Μεγάλῳ τὰ ρύσια.

ΙΕ΄. 26. Ἄθρει δὴ μοι καὶ πάλιν ἔθνῶν πανσπερμίαν τὴν καθ' ἡμῶν ὁργῶσαν καὶ αὐθις ἐπικουρίαν μαρτυρικὴν· Ρυγχῖνοι, Στρυμόνιοί τε καὶ Σαγουδάτιοι, ἔθνη ὅμορα σκυθικά τε καὶ σκλαβινίσια, θηριώδη καὶ βάρβαρα· ἀρχηγὸς αὐτοῖς ἀνὴρ τις ὁμότροπος, Περβοῦντος τούτῳ τὸ ὄνομα. Οὗτος τῷ τότε αὐτοκράτορι, Λέων οὗτος ὁ ὑψηλὸς τοὺς λόγους καὶ τὴν σοφίαν ὑπέρτατος, εἰρηνικὰς ἔχων ὡς ἐδόκει καταλλαγὰς, μάχην ἄλλως ὥδινεν καθ' ἡμῶν καὶ καιρὸν ἐζήτει κατὰ Ρωμαίων πολέμου ἄρασθαι. Φωρᾶται γοῦν καὶ τῷ κρατοῦντι, ζωγρεῖται, δεσμεῖται, δραπετεύει καὶ αὐθις ἀλίσκεται· καὶ πᾶσαν ἐξαγορεύει τὴν μελετωμένην αὐτῷ μανίαν τὴν καθ' ἡμῶν, φ. 93 ὡς δι' ὅρκου τούτῳ, μήποτε παύσασθαι τὴν Ρωμαῖδα λεηλατεῖν, ἀλλὰ κτείνειν ὡς δι' ὅρκου τούτῳ, μήποτε παύσασθαι τὴν Ρωμαῖδα λεηλατεῖν, ἀλλὰ κτείνειν ἀφειδῶς ρωμαῖον πάντα τὸν εἰς χεῖρας ἐμπεσόντα αὐτοῦ καὶ μὴ φείδεσθαι· ἐντεῦθεν καὶ τὸ τέλος τῆς ἑαυτοῦ κακίας ἄξιον ἦρατο. Ἀναφλέγονται γοῦν πρὸς μανίαν Ρωμαίοις ἔθνη τὰ βάρβαρα καὶ καθ' ἡμῶν πονηρὰν διαθήκην διέθεντο καὶ κατὰ τῆς κληρονομίας ταύτης τοῦ μάρτυρος παμπληθεὶ ἐκστρατεύουσι· καὶ δὴ μερίζονται Στρυμόνιοι μὲν πρὸς αἰχμαλωσίαν τῶν τε πρὸς ἑν καὶ πρὸς ἄρhton τῆς πόλεως, Ρυγχῖνοι δ' αὐθις καὶ Σαγουδάτιοι τῶν πρὸς δύοσιν καὶ θάλασσαν. Καὶ ἦν ἀπανταχῇ τὸ δεινὸν καὶ κατὰ τὸν εἰπόντα «πάντῃ κακὸν κακῷ ἐπεστήρικτο»· τὰ γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ λαφυραγωγίας τῆς πόλεως εἰς δύο ἐπεκράτει πληρεστάτους ἐνιαυτούς.

Λιμὸς ἐντεῦθεν δεινὸς τὴν πόλιν περιεβόσκετο καὶ κάμινος ἀνῆπτο τῶν συμφορῶν, Θεοῦ ἀγανακτοῦντος ἐπὶ ταῖς ἀφροσύναις ἡμῶν, ἀντεῦθεν πρὸς ἐπικουρίαν ἀπονυστάζοντος καὶ τοῦ μάρτυρος διὰ πλῆθος ἁμαρτιῶν, κάμινος κάτω βαρβαρικὴ πυρπολοῦσα καὶ ἀφανίζουσα, κάμινος ἄνω ὑπὲρ κεφαλὴν ἡμῶν ἀποχαλκευθέντος ὥσπερ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὴν προφητικὴν ἀρὰν καὶ

- πρὸς ὑετοῦ τοκετὸν ἀποστειρωθέντος τὸ παράπαν καὶ ἀσθενήσαντος, ἐξέλιπον οἱ τὰ ὥραϊα πάντα τῆς γῆς καὶ τὰ χλωρὰ τοῦ ἀγροῦ κατεξήρανται, οὐ σίτος ἦν, οὐκ οἶνος, οὐκ ἔλαιον, σπέρματα πάντα, χόρτος, βοτάναι, κυήματα γῆς οὐδαμοῦ, κυνῶν ἐντεῦθεν καὶ μυῶν καὶ ὄνων καὶ κροκοδείλων τοῖς ἀθλίοις τοῦ λιμοῦ τραυματίαις ἀπόγευσις. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς τῆς πόλεως τότε πάντας οἰκήτορας οὐκ ἔχοντας εἶδος, οὐ κάλλος, ἀλλ' ἐκλείποντας ἤδη καὶ εἰς χρῶμα τὸ θάψινον ὥσπερ ἀθλίως τὴν μορφὴν χρωματεύοντας· εἰ δέ που καὶ πυλῶν μικρὸν προκύψειαν τῶν τῆς πόλεως βοτάνης, μαλάχης τυχόν ἢ κνίδης ἢ καὶ ἄλλης ἥστιν οὖν ὥς τευξόμενοι δεῖπνον ἄθλιον, παρενθὺ τῆς τῶν βαρβάρων ξίφεσιν ἐχρημάτιζον· καὶ ἦν αὐτοῖς τὸ τοῦ Ὡσκέ μετ' οἰμωγῆς ὑπαχθόμενον «τὰ ὄρη πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ οἱ βουνοὶ καλύψατε ἡμᾶς».
- φ.93^ο Ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ λιμῷ καὶ τῇ τῶν βαρβάρων πολιορκίᾳ | πληθὺς ἅπαν οὕτω καταδεδάσται, ὥσπερ τραυματίαι ἦσαν ἐν τάφῳ καθεύδοντες καὶ ὥσπερ ἀνθρώποι ἀβόητοι, οἱ βάρβαροι δὲ οὐκ ἠμέλουν, ἀλλ' ὅπλα τούτοις καὶ πυκνοὶ πετροβολισμοὶ ἐξηρτύνοντο καὶ πολέμου ἅπαν μηχανήματα.
- Ὡς γοῦν ἤδη ἐπὶ ξηροῦ τῇ πόλει τὰ πράγματα καὶ ἐπὶ θύραις αὐτῆς ἡ ἀπώλεια, ἐκ βάθους καρδίας, ἐν ὁδύνῃ ψυχῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐκεκράγι-σαν: «σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου τὸν ἁμαρτωλόν· σῶσον δι' οἰκίαν χρηστότητα· ἐπάκουσον τῶν ὑπὲρ ἡμῶν τοῦ ἀθλητοῦ σου Δημητρίου δεήσεων καὶ μὴ μνησθῆς τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, ἀλλὰ ποιήσον ἔλεος μετὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ μὴ δῶς ἡμᾶς εἰς θήραν τῶν ἀνημέρων τούτων θηρῶν». Ἀκούει Θεὸς εὐσπλάγχχνως αὐτῶν καὶ ἰδοὺ ὁ μέγας Δημήτριος ταχινώτατος πρόμαχος· ἐπεὶ γὰρ πρὸς πολιορκίαν οἱ βάρβαροι τὴν πόλιν πᾶσαν περιεστοίχισαν καὶ τὸ πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως πυρπολήσαντες παραπύλιον, κατὰ πᾶσαν ἄδειαν τῇ πόλει, ἔβαλλεν, ἔπαιε, τοὺς μὲν ἐτραυματίζε, τοὺς δὲ ἐνέκρου εἰς τέλος «κακῶς, λέγων, ὁ Θεὸς ὧδε αὐτοὺς ἤγαγεν· εἰ οὕτως ὑμεῖς, λοιπὸν ἐγὼ τί ποιῶ ὧδε». Πίπτουσι γοῦν αὐτίκα τότε τῇ ρομφαίᾳ τοῦ μάρτυρος τῶν βαρβάρων ὅσον ἀπόλεκτον, οἱ δ' ἄλλοι ὑποχωροῦσι τῆς πόλεως, τραυματίαι οἱ πλεῖστοι, τοὺς πεσόντας θρηνοῦντες, τῇ ἑαυτῶν ἥττη ἐπιστυγνάζοντες. Τότε δὴ τότε οἱ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν καὶ οἱ νεκροὶ τῇ προθυμίᾳ ἀνίσταντο καὶ διώκουσι μὲν τοὺς βαρβάρους μέχρι τινός, λαμβάνουσι δὲ καὶ τὰ τούτοις σκευασθέντα τειχομάχα ξύλα μετὰ καὶ ἄλλης πλείστης τούτων ἀποσκευῆς ὀρμάτων καὶ ὅπλων καὶ ἱκανῶν χορτασμάτων, Θεῷ καὶ τῷ μάρτυρι ὑμνοῦντες τὰ νικητήρια.
- 35 Αὐτίς τὸ βάρβαρον ἅπαν εἰς ἓν συναθροίζεται· βουλευόνται καὶ ἔτι πολιορκίαν καὶ μάχας καὶ πολέμους ὠδίνουσι, τρίζοντες τοὺς ὀδόντας, ἀπειλοῦντες, φόνιον πνέοντες. Καὶ ἄλλος μὲν ἄλλο τι ὥσπερ φιλοτιμούμενος τῶν ὅσα δῆτα πρὸς νίκην βλέπει, ἐξηύρισκέ τε καὶ ἐβουλεύετο, ἀλλ' ἀνίσταται φ. 94 ἀνὴρ τις τῶν πάντων μέσων μηχανιώτατος καὶ πρὸς | εὗρεσιν καινὴν ἐλε- 40 πόλεων ὥς λίαν δαιμόνιον· οὗτος καθυπισχνεῖται μηχανήματι τι στήσαι, δι' οὗ

τὴν πόλιν ραδίως πορθήσαιεν. Καὶ ὁ μὲν οὕτως· οἱ βάρβαροι δὲ διηπίστουν καὶ οὗτος αὐτοῖς διεβεβαιοῦτο καὶ τὸ μηχανήμα διέγραφε κατὰ γῆν, ὅπως αὐτὸ σκευασθεῖη μεγέθους καὶ σχήματος. Τὸ δὲ μελετώμενον ἦν, πύργον στήσαι ἐκ ξύλων ἐπὶ τροχῶν ἐπὶ μετεώρου ὅτι λίαν ὑψούμενον, διώροφά τε καὶ τριώροφα ἐπὶ τούτῳ διεσκευάσθαι ἐπάλξεις ἄνωθεν, καπὶ τῷ πύργῳ 5 προπύργια ἔκκρεμῇ, σιδηρόδετα, τάξαι τε τοξότας, ἀκοντιστάς, σφενδονήτας ἐπὶ τῷ μηχανήματι καὶ τὴν μάχην τοῦ πολέμου θέσθαι τριπλῆν, ἀπὸ μὲν τῆς ἄνωθεν ὀροφῆς τοῦ πυργήματος σφενδονήτας στήσαι καὶ τοὺς ἀκοντιστάς, τοὺς δὲ τοξότας ταῖς κατωτέρῳ δυσὶν ὀροφαῖς. Καὶ ἦν ἰδεῖν τοῖς βαρ- 10 βάροις μία πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ μηχανήματος σύμπνοια.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ μέγας πολιοῦχος ἡμῶν τοῖς βαρβάροις φαίνεται τα- χινώτατος καὶ τὸν τοῦ μηχανήματος ἀρχιτέκτονα ραπίζει κατὰ τῆς ὄψεως καὶ παρὰ τὰ ἔκφρων ὁ βάρβαρος τοὺς συμφελέτας φεύγων πολεμίους ὥσ- περ τινάς. Καὶ οἱ μὲν μετεκαλοῦντο τοῦτον καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἔργου κατα- 15 σκευὴν προετρέποντο, ὁ δὲ καὶ οὕτως ἀπεπῆδα τούτων καὶ παρακεκομμένα ἐφθέγγετο καὶ ἦν ἐφ' ἱκανὸν ἀχίτων περιπλανώμενος ἐν τοῖς ὄρεσιν ἀγρίου δί- κην θηρός, φεύγων πάντας καὶ ἐγκρυπτόμενος, ὥς ἐντεῦθεν ἀπρακτῆσαι τοῖς βαρβάροις μηχανήμα ἐκεῖνο τὸ μελετώμενον. Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ βάρβαροι κακῶς τῆς πόλεως ὑπεχώρησαν, στρατεύμασι κατακοπέντες μεθύστερον τοῖς Ρωμαῖ- 20 κοῖς στρατηγετοῦντος τοῦ μάρτυρος καὶ ἡ πόλις τῆς δεινῆς ἐκείνης πολιορ- κίας ἐλώφησε, συγγινώσκεται καὶ ὁ ἔκφρων οὗτος μηχανουργὸς πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τῶν οἰκείων αὐτοῖς φρενῶν γεγονώς, εἴσεισι τῇ πόλει καὶ τὴν κατ' ὅψιν αὐτοῦ πληγὴν διηγεῖται τοῦ μάρτυρος, ὅπως νεανίας ὀφθεῖη τούτῳ ἀέριος, ὥς πλήξαι κατὰ σιαγόνος αὐτὸν καὶ ἔκφρονα θείῃ καὶ ὥς φανείῃ 25 πάλιν αὐτῷ πλανωμένῳ ἐν ὄρεσι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν προτρέψαιτο· καὶ τὸν Μέγαν ἰδὼν εἰκονογραφούμενον, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ραπίσαντα εἶναι ὑπανεγίνωσκε· καὶ σημειωθείς | τῷ θείῳ βαπτίσματι, πρόβατον ἐκ λύκου φ.94· τῆς τοῦ μάρτυρος μάνδρας καὶ οὗτος γεγένηται.

ΙΣΤ'. 28. Τοῖς δὲ τυφλώττουσιν, ἀλλὰ καὶ τούτους μὴ πρὸς ἴασιν ὁ Μέγας μέλλει Δημήτριος καὶ ὑπερτίθεται αὐτοῖς τὴν ἀνάβλεψιν· καὶ ποῦ 30 τοῦτο τῆς συμπαθεστάτης εὐμενείας τοῦ μάρτυρος καὶ δηλώσει τὰ ρηθησόμενα.

Ἀνὴρ τις πάλαι τῆς πόλεως ταύτης πρὸς τὴν Βυζαντίδα κατὰ τινα χρεῖαν ἀφορμηθεὶς, νόσῳ περιεπεπτῶκει δεινῇ· ἐκ δὲ τῆς, καὶ ρεῦμα τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμπίπτει δριμύν καὶ τοὺς σωματικούς φωστῆρας ἡμαύρωσε. Καὶ τῆς μὲν νόσου ἀπαλλαγείς, ῥάων ἦν, τῆς δὲ τυφλώσεως ἄθλιος τὸ 35 παράπαν καὶ ἀνενέργητος. Περιήει οὖν λίθους προσπταίων, πόδας τοῖς προσκρούσμασι τριβόμενος καὶ θεραπεία τούτῳ ἦν οὐδαμοῦ, εἰς νοῦν λαμ- βάνει τὸν Μέγαν Δημήτριον καὶ τὴν ἰατροῖαν ἐζητεῖ καὶ ἀντιβολῶν οὐκ ἐπαύετο καὶ «εἴθε τῇ ἐμῇ πατρίδι Θεσσαλονίκῃ παρῇν καὶ τὸν Μέγαν εἶχον

- ἐκεῖσε προσλιπαρεῖν ἀθλητήν, ἐβόα, καὶ τῆς ἀφέσεως ἂν οὐκ ἀπέτυχον». Ἀλλὰ φθάνει κακεῖ ὁ ζητούμενος αὐτῷ ἰατρὸς καὶ ὁ καλὸς ποιμὴν καὶ προστάτης ταχύνει τὸ τῆς οἰκείας μόνδρας ἐπισκέψασθαι πρόβατον καὶ ὁ καλὸς τῆς Θεσσαλονίκης οἰκοδεσπότης τὴν ἀπολωλυῖαν ἀνευρέσθαι τρέχει δραχμὴν, καὶ «ἵνα τί, φησιν, ὀλιγόπιστος, ὃ ἄνθρωπε εἰ καὶ μόνον ἐν τῇ πατρίδι οἶμι με φθάνεις καλούμενον; ἀλλὰ μὴ καὶ πόρρω καὶ πανταχοῦ; ἀνάστα καὶ τῷ εὐκτηρίῳ οἴκῳ γενόμενος τῆς Πανάγνου καὶ Θεομήτορος, Οἰκονομείον τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, ἔνδον εὐρήσεις με καὶ ὀφθήσομαί σοι καὶ ἔση παραχρῆμα βλέπων τὸ φῶς». Ἐξυπνος ὁ ἄνθρωπος παραντίκα γενόμενος, ἀνίσταται, τρέχει, τὸν θεῖον οἶκον ἐκεῖνον τῆς Πανάγνου ἀνερευνᾷ, εὐρίσκει, εἴσεισι τῷ ναῷ, ἐρωτᾷ ποῦ ὁ Μέγας Δημήτριος· ἀκούει, ἰδοὺ εἰκὼν ἡ θεία τοῦ Μάρτυρος (ἦν δὲ ἐκ ψηφίδων συγκειμένη φιλοτέχνως εὐ μάλα καὶ ἄριστα), πίπτει τῆς εἰκόνος ἔμπροσθεν ὁ τυφλὸς δάκρυσιν ὅτι πλείστοις περιωρεόμενος, «οὐ παύσομαι προκυλινδεῖσθαι τῶν σῶν ἁγίων ἰχνῶν, ἕως ὅτου ὁ Μέγας καὶ μάρτυς ἰατρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς θεραπεύσεις μοι, ὥς ἴδω σου τὴν θείαν μορφὴν καὶ εὐπρέπειαν».

- Νῦν ἤδη παρῆν καὶ ἰδοὺ τῷ πάσχοντι ὁ Μάρτυς καὶ ἰατρὸς καὶ τοῖς δακτύλοις τοὺς νενοσηκότας ἤψατο ὀφθαλμοὺς καὶ ἡρέμα πως διανοίγει καὶ λήμην ἐκεῖθεν, ὥς ἐδόκει, περιαιρεῖ· εἶθ' οὕτω πιέζει σφοδρότερον, ὥς ὀδυφ. 95 νηθῆναι καὶ ἀφυπνισθῆναι τὸν | πάσχοντα καὶ ἀκοῦσαι παρὰ τοῦ Μάρτυρος: «οὐδὲ νῦν εἰσέτι ὀρθῶς με; οὐχ ὀρθῶς με τὸν ἰατρόν; οὐχ ὀρθῶς τὸν θεραπευτήν;» Ὁ δὲ καὶ ἀνεπήδησε τάχιον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάρας τῇ εἰκόνι τοῦ μάρτυρος «ὀρῶ σε, ἔφη, τὸν μέγαν μοι ἰατρόν· ὀρῶ σε τὸν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ· ὀρῶ τὴν σεβαστὴν καὶ θείαν καὶ γλυκεῖαν εἰκόνα σου καὶ πολλὴν τὴν εὐχαριστίαν προσάγω σοι, ὅτι ἔστησάς μοι ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας καὶ τὰ διαβήματά μου κατεύθυνας· ὅτι ἐρρύσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τοὺς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος».

- ΙΖ'.** 29. Ἀνὴρ τις ἕτερος, πόλεως τῆς Ἀδριανοῦ ἐξορμώμενος καὶ οὗτος, πυροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσδραμεῖν ἐπὶ θεραπείᾳ τῷ Μεγάλῳ διανενόηται. Καὶ δὴ ὁ μὲν πρὸς ὁδοιπορίαν ἦν εὐτρεπής, οἷς δὲ οἰκειὸς πρὸς γένος ἦν ὁ ἀνὴρ τὴν ὁδοιπορίαν ὥς μακράν, ὥς δυσχερῇ καὶ ταῦτα πεζῷ καὶ τυφλώττοντι ἀπηγόρευον· ὁ δέ, «ἀλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ὅλους ἔφη ἐνιαυτοὺς παραταθῇ τὰ τῆς ὁδοιπορίας μοι, οὐ παύσομαι ἕως εὐρήσω μοι τὸν ζητούμενον ἰατρόν, τὸν Μέγαν Δημήτριον». Ἀπτεται τῆς ὁδοῦ, διανύει δρόμον εἰς ὅλας ἡμέρας δύο, τυφλῷ ποδὶ ἀθλίως περιπλανώμενος, βιαζόμενος, προσκρούων τοῖς λίθοις, πυκνὰ διολισθαίνων καὶ πολὺν ὅτι φέρων τὸν κάματον. Βλέπει τοῦτον ὁ Μέγας μακρόθεν, κάμπτεται τῇ συμφορᾷ τοῦ ἀνδρός, ὁ συμπαθὴς τὰ πάντα Δημήτριος, τῆς πίστεως ἀποδέχεται καὶ καθ' ὁδὸν ἔφιππος συνοδεύει τῷ πεπυρωμένῳ τούτῳ ἀνδρί, ἐρωτᾷ καὶ μὴ ἀγνοῶν ὅπη

πορεύεται οὕτω μόνος, οὕτω σκοτεινὸς καὶ πλήρης πάσης ἐλεεινότητος, ἀκούει: « πρὸς τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον τάφον, ὡς ἀναβλέψειεν ». « Ἀλλὰ πολὺς σοι, φησὶν, ὁ δρόμος τῆς προκειμένης ὁδοιπορίας καὶ δυσχερῆς ». Αὐθις τὸ καὶ πρῶτην ρηθὲν « ἄλλ' εἰ καὶ εἰς δύο ὅλους ἐνιαυτούς, φησὶν, οὕτω ταλαιπωρήσαιοι, οὐ στήσομαι, μέχρις ὅτου ἐκεῖσε γένωμαι ». « Ἀλλ' ἄγε δὴ, φησιν, ὁ Μέγας καὶ μικρὸν σε τῷ ἵππῳ τῷδε διαναπαύσομαι ». 5
Λαμβάνει τοῦτον ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ αὐθημερὸν μέσον τοῦ θείου τεμένους τούτου ἐντίθησι τὸν τυφλόν. Ὁ δὲ μὴ γνοὺς τὸ θαυμάσιον καὶ ὄπη παρῇ, τοῖς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Μεγάλου εἰσιούσι καὶ ἐξιούσι δήμοις πολλοῖς συνωθούμενος (ἦν γὰρ ἡμέρα τότε καθ' ἣν πανηγυρίζομεν τῷ μάρτυρι τὸ μαρτύριον), ἐδόκει ὡς ἐξαπατηθεῖν πρὸς τοῦ συνοδοιπορήσαντος | τούτῳ ἱππότη, φ.95' 10
καὶ αὐθις ἀναπερρίφθαι τῇ τῆς Ἀδριανουπόλεως ἀγορᾷ καὶ τὰ περὶ τούτου ἐβόα, μεμφόμενος οἷον τὸν ἀπατήσαντα καὶ τὴν αἰτίαν ἡρώτα τῆς τοσαύτης τοῦ λαοῦ συνδρομῆς. Καὶ τινες κατήκοοι τούτου γενόμενοι, φασὶν· « ἄνθρωπε, μέμνησαι; τῷ ἐν Θεσσαλονίκῃ ναῷ τοῦ Μεγάλου Δημητρίου ἐστὼς, Ἀδριανούπολιν φαντάζῃ καὶ ἱππότην πλανήσαντα »; Καὶ δὴ ἐκπληκτος ἦν ὥ- 15
ραιοις ἔφ' ἱκαναῖς καὶ σιγῶν· εἶθ' οὕτως εἰς ἑαυτὸν ὥσπερ γενόμενος, ἐδημοσίευσεν τὸ τεράστιον καὶ μετὰ δακρύων ἅμα καὶ χαρμονῆς τὴν θεραπείαν ἐξήτει· ἥδη γὰρ ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ προλαβόντος εἶχε τὴν τῶν ὁμμάτων ἀνά- 20
βλεψιν. Φαίνεται γοῦν κατ' ὄναρ ὁ μάρτυς αὐτῷ νυκτός, καὶ φησι « μὴ μόνον χερσὶν ἐπαφώμενος τὸν ἐμὸν τόνδε ναὸν καταμάνθανε, ἀλλὰ βλέπε τοῦτον καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ». Καὶ αὐτίκα ἀναπετάσας τὰ βλέφαρα, ὁρᾷ πᾶσαν τοῦ ναοῦ τὴν θέσιν τε καὶ εὐπρέπειαν, Θεὸν μεγαλύνων καὶ τὸν μάρ- 25
τυρα τούτου Δημήτριον.

ΙΗ'. 30. Ἀκούσωμεν, εἰ δοκεῖ, καὶ ἄλλην θαυματουργίαν μαρτυρικὴν, ὡς ἐπὶ μᾶλλον ὁ δοξάσας τὸν μάρτυρα θεὸς μεγαλύνοιτο. 25

Τίς οὐκ οἶδε τὴν αὐτοῦ που πρὸς ἑω τῆς πόλεως διειδεδεστάτην καὶ ποτιμοτάτην πηγὴν ὕδατος, ὡς μὲν γλυκεροῦ, ὡς δὲ πρὸς μέτρον ψυχροῦ, πέ- 30
τρας δὲ τοῦτο ἐξαναβλύζει διερωρωγυίας οὕτως ἐκ φύσεως καὶ ὁ ἐκεῖσε χῶρος πεδιάσιν ἐξομαλίζεται καὶ αὖραις λεπταῖς τυγχάνει περιπνεόμενος, ὧν ἐντεῦ- 35
θεν ταῖς τοῦ τόπου χάρισι φυσικαῖς καὶ ναὸν ἐκεῖσε δομηθῆναι τῷ μάρτυρι, πρὸς τινος ἀνδρὸς φιλοκάλου καὶ φιλομάρτυρος καὶ οἰκητήριον γενέσθαι φι- 30
λαρέτων καὶ θείων ἀνδρῶν. Τῷ τόπῳ γοῦν καὶ θαυμάτων πηγὴ ἀνέβλυσε πρὸς τοῦ μάρτυρος καὶ τοίνυν ἀνὴρ τις ὑπηρέτης λειτουργημάτων βασιλικῶν 35
δεξιώτατος καὶ πρὸς κοσμιότητα ἡθους ἀκεραιότατος τῇ Θεσσαλονικέων πα- 30
ραγενόμενος, νόσφ' περιεπεπτῶκει δεινῇ· παρεῖτο γὰρ ὅλος, συντόμως εἰπεῖν, καὶ τὴν ὀλομέλειαν παραλέλυτο· καὶ πᾶσαν μὲν ἁρμονίαν διερρῦν καὶ λέλυτο, σάρκες δὲ ὡσεὶ κηρὸς συνετάκησαν καὶ ὀδύναι δριμεῖαι τούτῳ περιεχόρεον, 35
ὅσον οὕπῳ τὴν τελευτὴν τούτῳ προμαντευόμεναι. Ἀλλὰ φαίνεται ὄναρ αὐτῷ

φ. 96 Δημήτριος, ὁ ἄμισθος ἰατρός, καὶ « ἅπιθι, φησὶν, πρὸς τὸν ἔξω | τῆς πόλεως
 εὐκτήριον οἶκόν μου, Πηγὴ τῷ τόπῳ τὸ ὄνομα, καὶ τοῦ ἐκεῖσε λαβόμενος
 ὕδατος, νίψαι σου τὸ πρόσωπον, χεῖρας καὶ πόδας καὶ πᾶσαν ἀπόλουσαι ὁλο-
 μέλειαν καὶ τύχης παραυτὰ τῆς ἰάσεως. Ἐγὼ εἰμι ὁ λαλῶν σοι Δημήτριος ὁ
 5 φύλαξ ταύτης τῆς πόλεως ».

Ἄγεται οὖν ὁ παραλελυμένος οὗτος ἀνὴρ ἐπὶ τῇ Πηγῇ, ὕδωρ ἄλλο
 τοῦτο τοῦ Σηλωάμ, κατὰ τὴν Γραφὴν εἰπεῖν, τὸ ἡσυχῇ πορευόμενος καὶ ὅλον
 ἑαυτὸν τῷ ἐκεῖθεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ μάρτυρος περιρραντισάμενος ὕδατι, τὴν
 νόσον ἀποτετρίνακτο καὶ ἀνέγρετο κούφως καὶ κινούμενος, τὸ θαυμάσιον ἐμε-
 10 γάλυνε καὶ ἐκήρυττεν, ὥς ἔκτοτε τῇ τῶν ἁρμονιῶν τοῦ ἀνδρὸς θεραπεία καὶ
 ὑγίεια μεταπεσεῖν καὶ τὸ ὄνομα καὶ ἀντὶ Δημητρίου, ἰδιωτικῶς καλεῖσθαι
 ἄρμουγένην τὸν μάρτυρα.

ΙΗ β'. 31. Ἄγει καὶ πρὸς Καππαδόκας ἡμᾶς ὁ θαυμαστός καὶ Μέγας
 Δημήτριος ταῖς ἐκεῖ θαυματουργαῖς αὐτοῦ.

15 Περίπου τῇ Ἐπαρχίᾳ Καππαδοκῶν χωρίον τὸ ὄνομα Δρακοντίαν, ἔν
 τούτῳ γηπόνος ἀνὴρ περὶ τὸ ἑαυτοῦ διαπεπόννητο γήδιον καὶ λίθων ἦν
 ἐκεῖθεν σωρὸν ἐκφωρούμενος, ὥς πρὸς τὸ εὐχρηστον τὸν τόπον μετασκευά-
 σαιτο καὶ εἰς ἄλωνα μεταμείραιτο. Ἐπεὶ γοῦν οὕτως ὁ γηπόνος ἦν πονῶν
 20 περὶ τὴν τοῦ τόπου ἐκλίθωσιν, θεμέλιοι δὲ ὑπῆρχον οἱ ἐξορυττόμενοι τάνδρῃ
 παλαιοὶ πρὸ ἱκανοῦ τῶν χρόνων κρυπτόμενοι ὑπὸ γῆν, νεανίας τῷ γηπόνῳ
 ἐφίσταται ἔφιππος, στρατιωτικῶς ἐσταλμένος, τὴν ὥραν θαυμαστός, καί, « ὦ
 οὗτος, φησί, τὸν οἶκόν μου, ἵνα τί οὕτως μετασκευάζεις εἰς ἄλωνα; οἶσθα ὥς
 οὐ χαιρήσεις τῷ πράγματι, εἰμὶ δὲ ὁ λαλῶν σοι, ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης Δημή-
 25 τριος, ὁ καὶ ἐνταῦθα τιμώμενος »· ἦν γὰρ κακεῖ ὁ μάρτυς πολλοῦ τιμώμενος
 καὶ μεγαλυνόμενος. Ἀκούει ὁ γηπόνος, ἐκπλήττεται, ἀφωνία συνίσχεται ἐμ-
 βρόντητος ὥσπερ γενόμενος· ὀρῶσιν αὐτὸν οἱ προσήκοντες, τὴν αἰτίαν πυν-
 θάνονται, ἀκούουσι τὰ τῆς ὀψεως καί, ἥ τάχους εἶχον, τὸν τόπον ἐπὶ πλεόν
 30 ἀνακαθαίρουσι καὶ θεμελίους ἐντυγχάνουσι παλαιοῖς, κἀντεῦθεν τεκμηριοῦν-
 ται πλεόν, ὥς ναδὸν ἐκεῖ ποτε τῷ μάρτυρι ὤκοδόμητο· καὶ πάλιν αὐτοῖς ἀνί-
 σταται ἰάχιον, εὐπρεπὲς καὶ θαυμάσιον, σταυρός τε εἰς τὸ μάρτυρος ὄνομα
 πῆγνυται τῷ σηκῷ, τὸ μὲν φαινόμενον ὁ τροπαιοφόρος σταυρός, ὁ μάρτυς
 φ. 96' δὲ τὸ νοούμενον, ὥς πλουτοῖεν οἱ οὕτω σεβόμενοι, διπλῆν | ἐντεῦθεν τὴν
 βοήθειαν τῆς δυνάμεως, ὅση τε ἀπὸ τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ, ὅση τε ἀπὸ τοῦ
 μάρτυρος, ἐπεὶ καὶ ὁ μάρτυς τῇ τοῦ σταυροῦ ἰσχύϊ τὴν πλάνην ἐνίκησε καὶ
 35 ὁ σταυρὸς τῇ τοῦ μάρτυρος ἀθλήσει ἐπὶ μᾶλλον ἀνύψωται· εἰ δὲ καὶ τῇ ἀθλή-
 σει ὁ Μέγας τῷ Χριστῷ συνεσταύρωται, ἵνα τί μὴ καὶ τὴν εἰκόνα εἴη συνα-
 νακεκραμένος, τύπῳ τῷ τοῦ σταυροῦ; Πῆγνυται οὖν σταυρὸς ὁ μαρτυρικὸς
 τῷ ναῷ ἢ ταῦτόν εἰπεῖν ἐναλλάξ, μάρτυς ὁ σταυρικὸς καὶ πηγὴ θαυμάτων
 ἐκεῖσε δείκνυται, καθ' ἑκάστην ἀενναΐζουσα τὰ τεράστια.

ΙΘ'. 32. Βούλεται διηγῆσασθαι ὁ λόγος καὶ ἕτερον τῆς τοῦ Μεγάλου πρὸς τὴν οἰκείαν πόλιν πολλῆς οἰκειότητος καὶ συμπαθείας τεκμήριον ἀξιόκουστον.

Παραδίδεται πάλαι πόλις αὐτὴ τοῦ μάρτυρος δι' ἁμαρτίας ὑπερβολὴν τοῖς τῆς Ἁγᾶς ἐκγόνοις, (ὧς κριμάτων ἀνεξιχνιάστων Θεοῦ!) καὶ τοῖς ἀγρίοις 5
θηρσὶν ἢ μάνδρα Χριστοῦ παρανάλωμα γίνεται, ἐν τῷ ἀποσκιρτῆσαι τῆς
χλόης τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν. Τότε δὴ, τότε ἐξ Ἰταλίας ἀφορμηθέντες ἄνδρες
θεοσεβεῖς εἰς ἱστορίαν ὁμοῦ καὶ προσκύνησιν ἐξ εὐσεβείας ὅτι πολλῆς τὰ καθ' 10
ἐκάστην πόλιν καὶ χώραν τὰ ἱερὰ καὶ τίμια περιήρχοντο, φθάνουσιν ὄρους
τοὺς θειταλικοὺς τὴν ὁδοιορίαν ἀνίοντες· βλέπουσιν ἐρχόμενοι τὴν ὁδὸν 10
αὐτοῖς ἐκεῖθεν φανέντα καὶ συνοδοιπορήσαντα πρὸς βραχὺ ἄνδρα πρεσβύτην,
γῆραιὸν τὴν τρίχα, τὸ σχῆμα, τὴν ὄψιν, τὴν ἀναβολὴν σεμνοπρεπῆ τε καὶ
κόσμιον. Ὁρῶσι δὴτα καὶ τῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ πρὸς Θεσσαλονίκην ἔβλεπε τὰ 15
τῆς ὁδοιορίας αὐτοῖς, νέον στρατιώτην, ἔφιππον, τὸ εἶδος ὥραϊον καὶ εὐ-
πρεπέστατον, κατηφιῶντα μάλα καὶ σκυθρωπάζοντα καὶ πολλὴν ὅτι τὴν στυ-
γνότητα φέροντα τῷ προσώπῳ καὶ τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον ἄνδρα καὶ πολὺν στυ-
γναζούσῃ καὶ δακρυοέσσει φωνῇ προσαγορεύει, ὀνομάσας Ἀχιλλίον. Ὁ δὲ 20
πρεσβύτης καὶ οὗτος ἀμοιβαδὸν ἀνησπάσατο, Δημήτριον τοῦτον καλέσας καὶ
ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ αὐτὸς ἀνηρώτα τῆς ἀθυμίας τὸ αἷτιον καὶ τῆς
τοσαύτης στυγνότητος· καὶ ὁ μάρτυς «ἑάλω μοι ἡ πόλις, ἔφη, τοῖς ἐκ τῆς 20
Ἁγᾶς· ἑάλω παραδοθεῖσα πρὸς Θεοῦ εἰς ἀφανισμόν· βεβήλωταί μοι νῦν ὁ
ναὸς αἱμάτων ρεῖθροις τῶν πολιτῶν· κατεπατήθη τὰ ἱερὰ ποσὶ βεβήλοις καὶ
πῦρ τὰ ὥραϊα τῆς πόλεως μοι κατέφαγεν· οὐ γὰρ εὗρηνται μέχρι τῶν δέκα
ἄνθρωποι ἀγαθοί, τὸ | Ἀβραμιαῖον αἷτημα ἢ ἰκέτευμα πρὸς Θεόν». Συσκυ- φ. 97
θροπάζει καὶ ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος πρεσβύτης ἀκούσας καὶ τοῦ Θεοῦ τὰ κρίματα, 25
φησὶν, ὥς ἀνεξιχνίαστα. Γίνονται τοίνυν ἀφανεῖς πάραυτα καὶ οἱ ὁδοιπο-
ροῦντες ἐκεῖνοι Ἰταλοί, ἐπείπερ εἰς τούτων γραικίζειν ἢ ἑλληνίζειν ἠπίστατο,
πυνθάνονται τοῦτον, τίνες οἱ φανέντες ἄνδρες καὶ μικρὸν αὐτοῖς συνοδοιπο-
ρήσαντες καὶ τί βούλεται τὰ τῶν λόγων αὐτοῖς. Ὁ δὲ διηγεῖται τούτοις τὰ 30
ἀκουτισθέντα αὐτῷ καὶ λύπη καὶ δειλία γίνονται κάτοχοι, τὸ μὲν τῇ τῆς
περιαδομένης ταυτησὶ πόλεως εἰς τέλος διαφθορᾷ, τὸ δὲ μήποτε περιπέσειαν
ταῖς τῶν βαρβάρων χερσίν. Ἀκούουσι μετὰ βραχὺ καὶ πρὸς τινῶν ἐντυχόν-
των αὐτοῖς τὰ τῆς συμφορᾶς καὶ τὴν ὁδὸν παρεγκλίνουσι, χάριν ὁμολογοῦν-
τες τῷ μάρτυρι, οἷς εὐδόκησε δι' ὀπτασίας ἡμερινῆς τῶν βαρβάρων χειρῶν
τούτοις ἀπολυτρώσασθαι. Γίνονται πρὸς τὴν Βασιλεύουσαν, κάκεῖ διηγοῦν- 35
ται τρανολογοῦντες παρρησίᾳ, ἃ καὶ εἶδον καὶ ἠκηκόεσαν.

Εἶεν· ἄλλ' ἄγε μοι λόγε τρέχε πρὸς ὁδὸν ἑτέραν θαυμασίου τεραστίου
τοῦ μάρτυρος καὶ περιχλαινισθήσῃ χιτῶνα οἷον βασιλικόν, τὸ τερατούργημα
διηγούμενοι.

Κ'. 33. Μανουὴλ ἐκεῖνος ὁ μέγας ἐν ἀριστείαις, ὁ δὲ ἄναξ Ῥωμαῖος ἦν, ἀβρὸς μὲν καὶ πολὺς τὰ ἐς λόγους καὶ τὰ ἐς φρόνησιν ὑψηλὸς καὶ τὰ εἰς ὄγκον δὲ αὐτοκρατορίας ἀβρότατος καὶ τὰ εἰς φαιδρότητα κατὰ Σολομῶντα φιλόκαλος ὁμοῦ καὶ φιλόκοσμος· οὗτος καὶ δι' ἐσθημάτων πολυειδῶν ὁμοῦ
 5 καὶ πολυτελῶν τὸν ὄγκον τῆς βασιλείας ἐθέλειν ἐπαίρειν καὶ καταλαμπρύνειν τῶν ὀρώντων εἰς ἐκπληξιν, κελεύει ἀλουργίδα οἱ ἐξυφανθῆναι βασιλικήν, ὡς ταύτην φαιδραῖς τῶν ἑορτῶν ἡμέραις καὶ ὅποτε πρέσβεσι τοῖς ἐκ τῶν ἐθνῶν χρηματίζει περιampiσχοιτο· ἡ δὲ ἦν ἔργον τέχνης ποικιλικῆς, ἀξιοθέατόν τε καὶ ἀξιόγαστον, πᾶσαν ὄψιν τῷ λαμπρῷ τῆς θεᾶς ἐπισυρόμενον. Καταστίζει
 10 τὴν ἀλουργίδα ὁ βασιλεὺς μαρμάρους πολυτίμοις καὶ λίθους ἐπιτάττει ἀνθρακας πανταχοῦ, αὐτοφυῆ καὶ αὐτόκαυστα εἶπεν ἂν τις πυρσά· οὐράνιος ἀντικρυς ὁθιόνη ἢ ἀλουργίς, ἴσα καὶ ἄστρασιν ἀκτινοβολοῦσα, λίθους τοῖς ἀνφ.97^ν θραξί! σπινθῆρας ἀφλύγους πάντοθεν ἐκσπινθηρακίζουσα. Καὶ ἦν χρῆμα τοῦτο τῷ βασιλεῖ κατεξαίρετον, κειμηλιούμενον τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς
 15 καὶ θαλαμευόμενον. Ἄλλ' ἐπέπερ ἡ λαμπρὰ ἡμέρα φθάσοι τῆς τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἀναστάσεως, ἐξάγουσιν ἐκ τῶν ἀδύτων τὴν κατάλιθον ἐκείνην πορφυρίδα καὶ καταμάργαρον τὸ προσεπέραν οἱ φύλακες πρὸς θαλάμους τοὺς ἔξωθεν, ὡς ἐξ ἐτοίμου ταύτην ἔχειν, ἐφ' ᾧ τὴν αὔριον περικοσμηθῆναι τὸν βασιλέα. Ἀλλά, θαυμάσιά σου τὰ τεράστια καὶ ἀστεῖα Δημήτριε
 20 Μέγιστε! νύκτωρ ταύτην λωποδυτεῖς ἐκ θησαυρῶν τῶν βασιλικῶν καὶ τῇ θεῇ σου λάρνακι περιτίθης, ἐξαπλώσας ἀπὸ κεφαλῆς καὶ μέχρι ποδῶν.

Τί τοῦντεῦθεν; τάραχος μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις ἱκανὸς τοῖς ἱματοφύλαξιν ἢ θησαυροφύλαξιν· ὁ δὲ νεωκόρος ἐνταῦθα τὸ μαρτυρικὸν πρὸς ὄρθρον ὑπανοίξας ἀνάκτορον, ὡς μόνον εἰσῆει, ἐκκληκτος ἦν θεασάμενος τὴν βασιλικὴν ἐκείνην πορφυρίδα ἐφηπλωμένην λάρνακος τῆς μαρτυρικῆς καὶ δρομαῖος ἐξήει καὶ ὅλος περίτρομος ἦν, ἐκ τε τῆς ἐκπηδῶσης αἴγλης τῶν ἀνθράκων λίθων μικροῦ ἐκτυφλούμενος, ἐκ τε τοῦ παρ' ἐλπίδα φανέντος ἱκανῶς ἐκθαμβούμενος. Εἴσεισι καὶ αὐθις· βλέπει καὶ πάλιν τὸν λαμπρὸν ἐκεῖνον χιτῶνα βασιλικόν, ἐκθαμβεῖται, δημοσιεύει τὸ πρᾶγμα, συντρέχει ὅσον
 25 δεροῦσιον. Ὁρῶσι τὴν κατάλιθον ἀλουργίδα καὶ περιμάργαρον· γνωσιμαχοῦσι, κατανοοῦσι τὸ χρῆμα εἶναι βασιλικόν· δηλοῦσι τὸ τερατούργημα παρ' αὐτὰ διὰ ταχινῶν ἀγγελιαφόρων τῷ βασιλεῖ· ἀκούει ὁ Αὐτοκράτωρ, πολυπραγμονεῖ τὴν ἡμέραν, ὅτε ἡ ἀλουργίς τῇ τοῦ μάρτυρος ἐπικειμένη εἴρηται λάρνακι· εὗρίσκει ταύτην εἶναι, ἐν ᾗ τῶν βασιλικῶν ἐξαποσεσίληται θησαυρῶν, ἀρκοῦντως θαυμάζει, μεγαλύνει τὸν μάρτυρα, ἐκπλήττεται τὸ τεράστιον, ἐπὶ μέγα κροτεῖται τῇ βασιλευούσῃ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ θαύματος· καὶ ὁ βασιλεὺς, «ἔοικέ, φησιν, ὁ μάρτυς ἐξελέγχων ἡμᾶς τῆς ἐς τόδε μέχρ' ἀμελείας, φαίειν δὲ καὶ ἀγνωμοσύνης, ἐπέπερ αὐτὸς μὲν πολλὰς πολλάκις μάχαις ταῖς κατ' ἐχθρῶν ὑπερεμάχησε καὶ τοὺς ἐναντίους κατέστρεψεν, ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐς
 35 40 ἅπαξ τὸν νικητήν, οὐδὲ μικροῖς γούν τισιν ἐδεξιωσάμεθα τοῖς ὁποιοισοῦν

ἀναθήμασιν, ὥς ἐντεῦθεν ἀναγκασθῆναι τὸν | ἀθλητὴν καὶ ἡμῶν τὴν ἀλουρ- φ. 98
γίδα τοῦ χρέους ἐνεχυράσασθαι ἀμελησάντων πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὀφλή-
ματος. Ἀλλὰ πολλή σοι χάρις, θεῖε Δημήτριε, μεγάλη σοι δόξα, μεγάλα σου
τὰ θαυμάσια, ἡμῶν προπολεμοῦντος, ἐπικουροῦντος, ἐλέγχοντος». Οὕτως ὁ
βασιλεύς· καὶ παραυτίκα γραφαὶ ἐρυθρόγραφοι, χρυσοσήμαντοι τῷ Μεγάλῳ 5
ἀφαιροῦνται, χώραν τὴν Μελιδόνιον καὶ πλέθρα γῆς περὶ αὐτὴν ἱκανὰ καὶ
πρεσβεῖα ἐξαιτουμένη τὴν συγγνώμην τὸν μάρτυρα καὶ τοῦ ἀγνοήματος τὴν
συγχώρησιν.

Ἀλλὰ γὰρ τῶν παλαιτέρων ἀφέμενοι θαυμάτων τοῦ μάρτυρος, (τίς γὰρ
ἂν καὶ ἐξαριθμήσῃ ταῦτα καὶ διηγῆσαιτο;) τοῖς προσφάτοις καὶ νεωτέροις καὶ 10
ὧν πολλοὶ καὶ θεαταὶ καὶ μάρτυρες εἰσέτι τῷ βίῳ περιείσιν, ἐνδιατρίψω-
μεν, εἰ δοκεῖ.

ΚΑ΄. 34. Μαστίζει Θεὸς πολλάκις λαὸν τὸν αὐτοῦ καὶ πλαγίῳ βλέπει
κατὰ τοὺς ὀργιζομένους τῷ ὄμματι, πλαγιάζοντας τῆς εὐθείας τῶν αὐτοῦ 15
ἐντολῶν καὶ ταπεινοὶ καὶ παραδίδωσι τοῖς ἐχθροῖς· καὶ ψευδὴς μὲν ἵππος
εἰς σωτηρίαν ὀργιζομένου Θεοῦ, πόλεις δὲ καὶ φρούρια ὀχυρὰ καὶ πλήθος
λαοῦ καὶ χρημάτων ὠφέλησεν οὐδαμοῦ, ὥς ἐκτριβῆναι τὴν κακίαν καὶ πεσεῖν
τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ πᾶν δόξασμα καὶ πᾶσαν εὐπρέπειαν.

Γίνεται τῇ Ρωμαίων πληγὴ κραταιὰ ἐν τῷ παροργίσει τὸν Θεὸν καὶ
ἀθετῆσαι καὶ παριδεῖν τὰ αὐτοῦ δικαιώματα καὶ ράβδον ἀφίησι καθ' ἡμῶν 20
τὴν λατινικήν. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλίσκεται, (ὡς Θεοῦ κριμάτων!) πόλις ἡ Βα-
σιλὶς, ὑψηλὴ καὶ κραταιὰ καὶ μετέωρος καὶ ὁ κρατῶν φυγὰς, ἀλήτης, τόπον
ἐκ τόπου περιπλανώμενος· καὶ χρημάτων μὲν θησαυροὶ τοῖς ἐχθροῖς στρα-
τεύματα δὲ τὰ ρωμαϊκὰ ἐσκυλμένα καὶ διεσκορπισμένα καὶ ἀνυπόστατα καὶ
ἀπλῶς εἰπεῖν, πρὸς φθορὰν ἐνόσει Ρωμαίοις τὰ πράγματα· καὶ δὴ τῆς ψυχῆς 25
τῆς Ρωμαίδος, ὥς οὕτως εἰπεῖν, ἀπεσβηκυίας οὕτως ἐλφεινῶς, ἅπαν τὸ σῶμα
χωρῶν ὁμοῦ νενέκρωται καὶ τῶν πόλεων καὶ τῆς δεσποίνης αἰχμαλώτου γε-
γοννίας καὶ αἱ θεραπαινίδες τῇ τυραννίδι συναπηνέχθησαν. Τότε δὴ τότε
καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς, αἱ κατὰ μέρος ἐθναρχίαι τοῦ βασιλικωτάτου Λέον- 30
τος, ἀνακτὸς φημι τῆς Ρωμαίδος, ἐξασθενήσαντος, τῶν οἰκείων φωλεῶν ἔξερ-
πύσαντα | καθυλάκτου τῆς Ρωμαίδος, κατέτρεχον, ἐλύπουν, ἐπέρθουν, κατέ- φ. 98
δακνον, οὐ Γεβὰλ καὶ Ἀμὼν καθάπερ πάλοι κατὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, ἀλλὰ
πανσπερμία ἔθνους παντός, ὅτε καὶ τῶν Βουλγάρων ὁ τότε κρατῶν Ἰωάν-
νης, Ἰωαννίτζην δὲ μᾶλλον ἢ φήμη ἕως ἄρτι τοῦτον κατονομάζει. Οὗτος 35
κατὰ πᾶσαν τοῦ κωλύοντος ἐρημίαν ἐκστρατεύει κατὰ Ρωμαίων καὶ πᾶσαν
τὴν Μακεδόνων διαδραμών, χώρας ἀφανίζει, φρούρια πάντα πορθεῖ καὶ
ἐδαφίζει ἐξ αὐτῶν κορηπιδων εἰς γῆν· προνομεύει, λεηλατεῖ, μετοικίζει τὸ
πλήθος ἅπαν καὶ παροχθίους ποταμῷ τῷ Ἰστροῦ ποιεῖ καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πᾶ-
σαν ὁσην· ἐπέδραμεν ἐρημοῖ. Ὁρμᾷ καὶ πρὸς τὴν τῶν Θεσσαλονικέων πόλιν

- ἀκρατήτω φορᾷ, στρατὸν ὑπὲρ τὴν ψάμαθον ἐπαγόμενος ἐκ Βουλγάρων, ἐκ
δρομάδων νομάδων, Σκυθῶν, ἐκ Χαζάρων, ἐκ Ρωμαίων, ἐξ Ἀλβανῶν ἐκ
τῶν Ρῶς, πανσπερμίαν παντὸς ἐκ γένους, ὅποσα βόσκει κλῖμα τὸ ὑπερβό-
ρειον, Ὑδραν ἂν τις εἶπε μυριοκάρηνον ἢ Τυφῶνα ἑκατογκέφαλον ἢ ἑκα-
τόγχειρας Γίγαντας ἢ Τιτάνας ἄλλους θρασεῖς· αἰχμηταὶ ἦσαν ἐκεῖ, τοξόται,
5 κορυνηφόροι, ἀσπιδιῶται, σφενδονῆται, ἀκοντισταὶ καὶ ἅπαν ἄλλο πολεμι-
κῆς παρατάξεως εὔρημα. Προτρέχει τούτου ὁ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἀρχιστρά-
τηγος Μανασιρᾶς. Στρατηγικώτατος δ' οὗτος ἦν τὰ πολεμικά, στρατὸν μυ-
ριαρίθμον συντασσόμενος, διαναπαύει τοῦτον ταῖς παρὰ τὸν ποταμὸν Γαλ-
10 λικὸν καταχόρτοις πεδιάσιν ἐπὶ βραχύ. Μετὰ δὲ κἀκεῖνοι ὁ τῶν Βουλγάρων
Ἄναξ πῆγνυσι τὴν σκηνήν, μεθ' ὅσης τῆς τῶν στρατευμάτων δυνάμεως,
εἰς τὰ Λαγκαδά. Τόπος οὗτος, οὗ μακρὰν ἀπέχων τῆς πόλεως, ἱκανὸς
μυρίαν ἵππον διαναπαῦσαι, ὕδασι τε καὶ χόρτῳ πολυπληθεῖ. Καὶ οὕτως ὁμοῦ
εἰς ἓν συντρέχει τὰ στρατεύματα, Γαλλικόθεν, Λαγκαδόθεν καὶ τὴν μεγαλό-
15 πόλιν ταύτην Θεσσαλονίκην στέφει στέφανον ἀναγκῶν, οὗ καυχήσεως. Πε-
πύκνωνται περὶ πᾶσαν τῶν στρατευμάτων αἱ φάλαγγες καὶ φάραγγες μὲν
φ. 99 ἐπληροῦντο αἱ περὶ κύκλῳ. βουνοὶ δὲ πάντες | ἐξωμαλίζοντο· καὶ γῇ μὲν
κάτω ταῖς ὀπλαῖς τῶν ἵππων ἐσείετο, ἀῆρ δὲ ἄνωθεν τῷ φριμαγμῷ τούτων
ἀντήχει καὶ δοῦπον βροντηδὸν ἐπατάγει καὶ κλόνον ταῖς τῶν πολιτῶν καρ-
20 δίαῖς ἐνέβαλεν· ἄλλος ἐδόκει Ξέρξης, ἄλλος Ραμφάκης, ὁ ἔξ Ἀσουίρ, ἄλλος
Σεναχειρήμ· ὁ μὲν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, οἱ δὲ κατὰ τῆς Ἰουδαίας στρατοπε-
δεύονται· τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀναλίσκον καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ ἀναπτο-
μένη φλόξ, τὸ τῆς θείας Γραφῆς εἰπεῖν «ὥς παρὰ δεισος τροφῆς τὰ πρὸ
προσώπου αὐτοῦ καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ πεδίον ἀφανισμοῦ».
- 25 Ὡς γοῦν ὁ τῆς μυρίας ταύτης στρατιᾶς Ἄναξ ἐκεῖνος φθάσοι ὁ δυ-
σμένης ἐκ τῶν ἐκεῖσε βορειοτέρων ὑψηλοτέρων τεμπῶν, ἀφ' ὧν ἡ πᾶσα πό-
λις ἐστὶν ἅμα καταφανής, ὥς ἔξ ἀπόπτου περιεσκόπει ταύτην καὶ εἰς ἅπαν
περιειργάζετο. Καὶ οἴκων μὲν ἑώρα μεγέθη καὶ καλλονὴν καὶ ναοὺς σεπτούς,
ἡρώτα καὶ ἐδιδάσκετο, ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν τοῦ Μεγάλου Δημητρίου θεῖον οἶκον
30 καὶ ἔδοι καὶ ἐρωτήσοι καὶ μάθοι, ὥς ναὸς οὗτος ἐστὶ Δημητρίου τοῦ μάρτυ-
ρος, παραυτίκα τοῦ ἵππου καταβῆναι καὶ προσκυνῆσαι καὶ οὕτως εἰπεῖν·
«σφετὶ Δημήτριε!» δεῖ γὰρ ἀπαραποιήτως ἐκ μέρους εἰπεῖν τὴν βάρ-
βαρον ἐκείνην φωνήν, «εἰ τὴν πόλιν ταύτην πορθήσαιμι, ποιήσομαί σοι κα-
λὸν μοναστήριον»· βουλὴν γὰρ καπὶ τῇ λαμπρᾷ πόλει ταύτῃ βεβούλευται πο-
35 νηράν, ἣν θεὸς ἠκύρωσεν ἄνωθεν, ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἐθνῶν, ὥς πορθή-
σει μὲν τὴν πόλιν τοῦ μάρτυρος, ἐκκενώσει δὲ τῶν οἰκητόρων πάντων αὐτήν,
ὅσοι δῆτα τὸ τῆς μαχαίρας στόμα ἐκφύγοιεν καὶ καταβαλεῖ μὲν εἰς γῆν ἐκ θε-
μελίων αὐτήν, ἐρείπιον τὴν εὐτείχεον θέμενος καὶ τὴν περιεδομένην καὶ ὡ-
ραίαν τῶν πόλεων, κατησβολημένην καὶ πεδίον ἀφανισμοῦ, ὥς ἡβούλετο.

Ἄλλὰ σὺ Δημήτριε καλλιμάργυς, πολιοῦχε, φιλόπατρι, μέγα στρατάρχα τῆς Θεοῦ παρατάξεως, τῆς παροινίας ἐξεγέλας αὐτὸν καὶ τῶν ματαίων βουλευμάτων ἐξεμυκτήριζες· καὶ ἐστίλβους μὲν τὴν ρομφαίαν σου κατ' αὐτοῦ, ἐπεῖχες δὲ ὅμως, καιρὸν διδοὺς αὐτῷ, εἴ πως σωφρόνως μεταβουλεύσαιο καὶ ἀποσταίῃ τῆς ἥς ἐνενόει κακίας καὶ ματαιότητος. Ἄλλ' οὐκ ἐκεῖνος, ἀλλ' ὥς 5 εἶχε τάχους, κατασκόπους | κύκλῳ πάσης πέμπει τῆς πόλεως καὶ καθ' ἓνα μὲν φ.99^ο πάντας πύργους ἐξαριθμεῖ καὶ μεταξὺ δὲ τῶν πύργων τοῦ τείχους ἅπαντα διαστήματα, πάσας ἐπάλξεις καὶ ἅπαν προμάχιον. Γίνεται τὰ περὶ τούτου ταχὺ εἰς βουλὴν καθήξει τὸ τῆς αὐτοῦ τάξεως ἅπαν γερούσιον καὶ βουλὴν ἀρτύει 10 πολιορκίας, ὥς καθέναστον πύργον τῆς πόλεως τάξις μία τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ προσβαλεῖ καὶ ἐν ἐκάστη τῶν τάξεων καὶ δύο κλίμακας φέροιο, ὥς ἂν ὁμοῦ, πάντα στρατεύματα κύκλῳ τὴν πόλιν καὶ ἅμα πολιορκήσαντά αὐτοβοεῖ σχεδὸν καὶ ρῶστα αὐτῆς περιγέωνται πολέμου νόμῳ κρατήσαντα. Καὶ εἶχεν ἂν εἰς ἔργον ἐλθεῖν αὐτοῦ τὰ βουλευμένα· ποῦ γὰρ ἡ πόλις εἶχε τότε 15 πρὸς τοσαῦτα μυρία πλήθη στρατοῦ ἔνδον λαὸν ἀξιόμαχον, εἰ μὴ καὶ πάλιν ὁ μέγας φύλαξ ἡμῶν καὶ στρατάρχης καλλίνικος τὴν ἑαυτοῦ δυναστείαν ἐξεγειράμενος ἱππασίαν ἱππάσατο τῇ πόλει σωτήριον;

Ἐπεὶ γὰρ ἅπαν μηχανήματα ὁ Βουλγάρων ἀναξ ἐκεῖνος Ἰωάννης καὶ πᾶσαν αὐτοῦ βουλὴν καὶ τάξιν τὸ πρὸς ἐσπέραν ἐσκεύασε καὶ ὅπλα καὶ ρομφαίας καὶ τόξα ὑπὲρῆψε καὶ πᾶσαν οἰκονομίαν ἀρεϊκήν, ὥς ἐπιρωσκούσης 20 ἡμέρας, ἥδη τῆς αὐριον τοῦ ἡλίου τὸ ἔθον κεντρίσοντος πρὸς μάχην καὶ πόλεμον τὴν πόλιν περικυκλώσαιο, εἰς ὕπνον τρέπεται. Ἦδη γὰρ ἡ μόρσιμος αὐτῷ ἐφοίτησε νύξ καὶ ἦν ὥς ἔοικεν οὐδὲν ἄλλο καὶ νύκτωρ φαντασιούμενον καὶ τοῖς ὀνειροῖς πλαττόμενον ἢ τὸ τὰς παρατάξεις αὐτοῦ τὴν πόλιν πολιορκεῖν, τὸ ἀναβαίνειν ταύτας ταῖς κλίμαξιν ἐπὶ τῶν τειχέων, τὸ βλέπειν ἀνδροκτασίας, τὸ κυδοιμοῦ ἀκούειν, τὸ μεθ' ὅσον τοῦ κόμπου βαίνειν εἴσω τῆς 25 πόλεως.

35. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν αὐτῷ ἄχρη δὴ καὶ μεσονυκτίου· μετὰ δέ, ἀφυσπνισθέντος, ἐπεὶ καὶ λαμπάδες αὐτῷ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐν τῇ σκηνῇ διεφώτιζον, νεανίσκων παρισταμένων καὶ ἐπαγρυπνούντων καὶ φυλασσόντων φυλακὰς τῆς 30 νυκτός, ὥς ἔθος, αὐτοῦ κατενώπιον, τότε δὴ τότε ἄωρὶ τῶν νυκτῶν, εἰς τέλος θεὸς τὴν ἑαυτοῦ τῆς ἐκδικήσεως ρομφαίαν ἐστίλβωσε καὶ ὑπέθηξεν ὥς ἐν θηγάνῃ τῷ ζήλῳ τοῦ μάρτυρος καὶ αἵφνης ὁ ἄγρυπνος τῷ ὄντι φύλαξ καὶ πολιοῦχος ἡμῶν καὶ μέγας τοῦ μεγάλου Βασιλέως στρατιώτης Δημήτριος, ἔφιππος ἐφ' ἵππου λευκοῦ τῷ βουλγαράνακι φαίνεται καὶ καιρίαν ἀκοντίζει 35 παραχρῆμα τὸν | ἄθλιον. Ὁ δὲ μέγα παραντίκα ἀνακραγὼν κατεβοᾶτο τοῦφ.100 ἀρχιστρατήγου τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ Μαναστρᾶ, ὥς δῆθεν τρωθεὶς ὑπ' αὐτοῦ· τοῦτον γὰρ ἐδόκει ὄρᾶν ἱππαζόμενον, ὥπερ εὐγενεῖ καὶ λευκῷ ἵππῳ ἱππάζετο, τῆς σκηνῆς ἔνδον γενόμενον καὶ λόγχην, ἣν περιέφερε, τῇ καρδίᾳ τούτου ἐμβάψαντα. Καὶ αὐθις κατεβοᾶτο τούτου καὶ πολλάκις, ὥς καὶ αὐτὸν ταῖς 40

κραυγαῖς θορυβηθέντα καὶ ἀναπηδήσαντα τῆς στρωμνῆς, ἐν γειτόνων γὰρ ἦν αὐτῷ ἡ σκηνή, εἰσελθεῖν καὶ ἰδεῖν καὶ φανῆναι καὶ ἀκοῦσαι, ὥς «σύ με πρὸ βραχέος ἔφιππος τῷ λευκῷ σου ἵππῳ γενόμενος ἐνταῦθα κατέσφαξας δόρατι». Καὶ τὸν γενέσθαι περιδεᾶ καὶ εἰπεῖν «μή, σύ γε βασιλεῦ· συμπάθη-
 5 σον· οἷκτειρον· οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι· φάσμα σοι γέγονεν, οὐκ ἀλήθεια». Ἄλλ' ἐκεῖνος εἰς βάθος καιρίαν δεξάμενος τὴν πληγὴν, ἐστροβείτο δεινῶς, ἐκεκράγει καὶ ἀνωλόλυξε. Νύσσεται γοῦν τὴν κοιλίαν εὐθὺς καὶ ροῦν ἱκανὸν ἀκραιφνεστάτου αἵματος κάτωθεν ἀπορρεῖ, ὅπως ἂν βαφῇ ὁ ποῦς σου, Δημή-
 10 τριε, ἐν αἵματι τῶν ἐχθρῶν σου, ὑπὲρ τῆς σῆς τῆσδε πόλεως καὶ ἄρχεται λιποψυχεῖν.

Ταῦτ' ἰδὼν ὁ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἀρχιστράτηγος Μανασιρᾶς, ἧ τά-
 χους εἶχεν, ὕπτιον τοῦτον ἐπιβιβάσας, προτροπάδην φεύγει καὶ κλέπτων τὴν
 σωτηρίαν, μετ' ὅσον τάχους ὑποχωρεῖ καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ σὺν αὐτῷ ἅπαν
 15 ἐκεῖνο τὸ μυριοπληθὲς στρατολόγιον, οὕτω ταχέως ὥσει καὶ βορεάδαί τινες
 κατὰ τοὺς θρυλλουμένους τούτους ἐδίωκον· φόβος γὰρ αὐτοῖς καὶ τρόμος
 ἐπῆλθε κατὰ τινα ξένην ἀντιπερίστασιν. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ εἰς μακρὸν τούτῳ τὸ
 ζῆν, ἀλλ' αὐθημερὸν πρὸς ἡλίου δυσμάς, κατὰ τὸ ἐν ταῖς ἱστορίαις ζῶον
 μονήμερον, θνήσκει βιαίως οὗτος ὁ ἄθλιος, τῆς οἰκείας κακίας καὶ ματαιό-
 20 τητος δρεψάμενος τοὺς καρπούς, μέχρις αὐτοῦ τρυγίου τὸ κόνδου τοῦ θυμοῦ
 ἐκπιὼν καὶ τὸ τῆς ὀργῆς Κυρίου ποτήριον καὶ τοῦ μεμεθυμένου θείου ξη-
 ροῦ εἰς πεῖραν ἐλθὼν. Ἐπεστράφη γὰρ ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ
 καὶ ἐπὶ κορυφὴν μὲν ἡ ἀδικία κατέβη αὐτοῦ, εἰς βόθρον δ' ὃν εἰργάσατο
 πέπτωκε καὶ μία μαρτυρικὴ βολὴ εἰς ἐκδίκησιν ἤρκεσε τῶν πολλῶν ἐκείνου
 25 κακῶν καὶ αἷμα ἐξέχεε δίκαιον τῶν ἐγκάτων αὐτοῦ, πολλῶν αἱμάτων ἀδίκων
 ἀντίποινον. Ἐντεῦθεν αἶνος Θεῷ πρὸς τῆς ἡμῶν ταύτης πόλεως, τὰ ρύσια
 φ100^ο παιανίζούσης τῷ μάρτυρι· | ἐντεῦθεν μετ' εὐφροσύνης ἅπας τῷ πολιούχῳ
 ἡμῶν τὸ τῆς ἀπολυτρώσεως ἀνεκρούετο τύμπανον· ἡμέρα γὰρ χαρμοσύνης
 ἐκείνη, ἡμέρα ἐόρτιος τῷ λαῷ· τὸ ἐσπέρας ηὐλίσθη τῇ μαρτυρικῇ ταύτῃ πό-
 30 λει, συνοχὴ καὶ δειλίας φόβος ἐπέπεσε καὶ εἰς τὸ πρωτὶ ἀγαλλίασις ἐξανέ-
 τειλεν· ἀνέβη γὰρ ὁ ἐμφυσῶν αὐτῇ εἰς πρόσωπον καὶ ἐξαιρούμενος ἐκ τῆς
 θλίψεως, τὸ τῆς προφητείας εἰπεῖν.

36. Ἀλλὰ τίς ἂν σταγόνas ἀπαριθμήσειεν ὑετοῦ καὶ ἄμμων ἀριθμὸν καὶ
 ἡμέρας αἰῶνος καὶ πληθὸς ἀστέρων; τίς δὲ καὶ θαυμάτων πληθὸς Δημη-
 35 τρίου τοῦ Χριστομάρτυρος; εἰ γὰρ ὅλους ἑαυτοὺς τοῖς διηγήμασι τῶν θαυ-
 μάτων τοῦ μάρτυρος δοίημεν, οὐκ ἂν φθάνοιμεν διεξοδικώτερον διηγούμε-
 νοι, βίβλους ἀπείρους ἐπιστοιβάζοντες, εἰ τέως καὶ νοῦς ἐπαρκέσει καὶ ὁ
 χρόνος οὐκ ἐπιλείψει ἡμῖν. Πλὴν ἀλλ' ἀνιμησώμεθα τῆς ἀβύσσου τῶν αὐτοῦ
 θαυμάτων ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῶν μυρορρόων πηγῶν ὀχέτιόν τι μυρόρρει-
 θρον καὶ οὕτω τὸν λόγον καταμυρίσαντες, διαναπαύσομεν ἐν καλῷ.

ΚΒ'. 37. Τίς οὐκ οἶδε τὴν ἐκ τοῦ πανεντίμου Δημητριακοῦ σώματος ἀναβλύζουσιν τῶν μύρων πηγὴν, ὅση τῷ πληθυσμῷ, ὥς ὑπερεκχεῖσθαι καὶ τῶν κύκλῳ τῆς θείας αὐτοῦ σοφοῦ μυροδόχων δεξαμενῶν. Αὗται ἐκ πηγῆς τῶν μύρων τοῦ μάκαρος μέχρις αὐτῶν δεχόμεναι τὸν εὐώδη ροὴν διακρουνιζόμενον, τοῖς βουλομένοις τῶν χριστωνύμων κατὰ πᾶσαν ὥραν ἰατρεῖον 5 πρόκεινται ἐτοιμότατον καὶ γένος ἅπαν καὶ ἡλικία πᾶσα ἐκεῖθεν πρυτανεῖον ἀφθονον τῶν μύρων πλουτοῦσι τοῦ μάρτυρος, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ νήπια, ὅλαις χερσὶν ὅσα καὶ σίφωσι, πρὸς ἑαυτοὺς τὸ μύρον ἐκεῖθεν ἐφέλκουνσι. Καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμούς, οἱ δὲ στόμα καὶ ὦτα τούτῳ καθαγιαζοῦσιν, οἱ δὲ καὶ στέρνα καὶ πᾶσαν τοῦ σώματος ὁλομέλειαν τῷ μύρῳ προσεπιχρίουσι καὶ 10 ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀκορέστως ἔχουσι τῆς ἐκ τούτου καταμυρίσεως.

Τοῖνυν καὶ τις ἀνὴρ, βίον ἀναδεξάμενος τὸν μοναδικὸν καὶ τὸ τοῦ θείου σχήματος φορέσας τριβώνιον, πιστεύεται διὰ βίου κοσμιότητα τὴν ὑπουργίαν σοφοῦ τῆς τοῦ μάρτυρος, ὅς καθεκάστην ὁρῶν οὕτως ἀκορέστως ἀλειφομένους τοὺς ἀπάσης ἡλικίας καὶ γένους τῶν μύρων τοῦ μάρτυρος καὶ 15 μᾶλλον γυναῖκας καταχριομένας ἀπλήστως βλέφαρα καὶ στήθη, μαστοὺς καὶ βραχίονας, πλήττεται τὴν συνείδησιν | μὴ ἂν εἶναι τοῦτο τῷ μάρτυρι ἀπο-φ.101 δεκτὸν ὑπολογισάμενος. Καὶ πορευθεὶς ἀποκλείει τὰς μυροδόχους δεξαμενάς, οὐκ εἰδὼς ὡς ἔοικεν, ὡς χαίρει μᾶλλον ὁ μέγας ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ τοῖς πᾶσι συνανακύρνασθαί πως μύροις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ πάντας καὶ πάσας κατα- 20 μυρίζει καὶ ἀγιάζειν ἐκ μόνης τῆς τῶν μύρων προσψαύσεως καὶ οὐδένα τῶν ἀπάντων βδελύττεται τὸ παράπαν, οὐδ' ἀποστρέφεται, καὶ ρυπώη τὸν βίον, καὶ μεμόλυνται οὐκ ἐπαινουμέναις ταῖς πράξεσι· μαθητὴς γὰρ ἐστὶ, μιμητὴς ἐστὶ τοῦ ἐλθόντος καλέσαι μὴ δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετα- 25 νοίαν, τοῦ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀραμένου καὶ τὰς νόσους βαστάσαντος καὶ μετὰ ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἐσθίοντος.

Τοῖνυν καὶ ὄναρ φαίνεται ὁ Μέγας αὐτῷ καὶ κατονειδίζει τὰς πράξεις καί, «ἵνα τί, φησιν, τοῖς εὐσεβέσιν ἐφθόνησας, τὸν ἐκ τῶν ἐμῶν αἱμάτων πρὸς Θεοῦ πλουσίως καθ' ἑκάστην δαψιλευόμενον ροὴν καὶ τὰς μυροδόχους δεξα- 30 μενάς τοῖς φιλοχρίστοις κατέφραξας ; Καὶ αὐτὸς μὲν οὐκ ἐν μέτρῳ καὶ στά- δην, ἀλλὰ πλησίως τὰ μύρα προτίθημι, οὐδὲ πεφεισμένως οὕτως ἔχεις καὶ φθονερῶς, ἀλλὰ γὰρ ὡς μάθης μὴ ἀποκλείειν τοῖς φιλομάρτυσι τὸν ἁγια- σμὸν μηδαμῶς, ἐνταῦθα θύραν τῶν ἐμῶν τοῖς εὐσεβέσι μύρων ἀνοίγνυμι ». Εἶπε· καὶ τῇ χειρὶ κατέχων βακτηρίαν λεπτὴν, ταύτῃ τὴν ὁδὸν τοῦ μύρου διέγραψεν, ἐκ τῆς μυροφόρου κινήσας ταύτην σοφοῦ καὶ εἰς πρόσωπον τοῦ 35 ἐδάφους κατευθεῖαν σχηματισάμενος τοῦ ναοῦ καὶ παρὰντὶκα μύρων ὀχετὸς ἐκεῖθεν ἐξέρρει καὶ τῷ ἐδάφει τοῦ ναοῦ ὁμαλῶς καὶ ἡπίως περιελίμναζε. Καὶ ποταμὸς ἰδοὺ κατὰ Δαυὶδ ἐπεκρότει χειρὶ τὸ θαυμάσιον, ὡς ἐντεῦθεν ἐξαπορῆσαι τὸν ὑπηρετοῦντα τῇ τοῦ μάρτυρος λάρνακι καὶ ταχέως αὐτῇς ἀ- 40 νοῖξαι τὰς κλεισθείσας αὐτῷ τὸ πρῶην μυροδόχους δεξαμενάς καὶ συγγνώ-

μην αἰτῆσαι τοῦ ἀγνοήματος καὶ οὕτω μόλις στήναι τὸν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ
χεόμενον μυρόκρουνον ποταμόν.

38. Ὅσα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῷ μάρτυρι τεθαυμάσονται κατὰ διαφόρους
καιροὺς καὶ τρόπους καὶ ὡς ταχέως τῆς οἰκείας πόλεως ἀνίσταται εἰς ἐκδίκη-
5 σιν καὶ ὡς κήδοιτο τῆς οἰκείας κληρονομίας καὶ ἐξ ἀναγκῶν λυτροῦται φα-
νερώς τε καὶ ἀφανῶς εἰς τοὺς κακοῦντας τὸν λαὸν αὐτοῦ, τοὺς μὲν ἀπει-
φ101 λαις, τοὺς δὲ μάλιστα ἢ | σωφρονίζει ἢ θανατοῖ, ὡς πόρρω τοὺς πολεμίους
ἀποσοβεῖ ἀπηνῶς ἡμῖν ἐπιχάσκοντας, ἔκοντι παρατρέχοντες, τὸν κόρον τοῦ
λόγου φεύγοντες. Εἰ γὰρ εἰσέτι δοίμεν ἑαυτοὺς ἐρευνᾶν τὸν μαρτυρικὸν κορ-
10 βωνᾶν καὶ τοὺς τῶν θαυμάτων ἐκείθεν θησαυροὺς χρηματίζεσθαι, τάχιστα
ἂν ἀπορησαμένοις ἡμῖν εἰς τοῦναντίον περιτραπήσεται τὰ τοῦ πράγματος,
ἢ καὶ κατὰ τοὺς ἐξωκεανιζομένους ἱλιγγιάσομεν, ἀδιεξίτητα πελάγη βλέπον-
τες ἀνοιγόμενα, σπυρίδες γὰρ ἄντικρυς ἢ νόφινι εὐαγγελικοὶ ἢ δίκτυον ἀπο-
στολικὸν ἢ ὕδρια ἀλεύρου προφητικὴ καὶ καμπάκης ἐλαίου τοῦ μάρτυρος τὰ
15 τεράστια ὑπερπερισσεύοντα καὶ ὑπερεκβλύζοντα.

39. Ἄλλ' ὃ Χριστοῦ τοῦ παμβασιλέως στρατιῶτα Μέγα Δημήτριε, ὁ
τῶν ἐναντίον τρεψάμενος τὴν παράταξιν· ὃ θυσία ζῶσα Θεῷ καὶ προσφορὰ
δεκτὴ καὶ ὁσφράδιον· ὃ ἀπαρχὴ ἁγία, καθιερωθεῖσα τῷ κρείττονι· ὃ θαν-
μάτων θάλασσα, πᾶσαν περιτρέχουσα τὴν ὑφήλιον· ὃ μύρων ἄβυσσος, τὸ
20 τῆς Ἐκκλησίας πάσης ἀρδεύουσα καὶ μυρίζουσα πρόσωπον· ὃ προφητῶν, ὃ
ἀποστόλων, ὃ μαρτύρων, ὃ διδασκάλων συναρίθμει καὶ συμπράκτορ, συνα-
γωνιστὰ καὶ συμμετόχε, τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν, τοὺς ἀγῶνας, τὴν γλῶσσαν
θεοφόρητε, ἀποστολικώτατε, καρτερικώτατε, διδασκαλικώτατε· ὃ οὐρανὸν
Θεοῦ τὴν δόξαν ἐκδιηγούμενε, ἰοα καὶ ἄστρασι ταῖς λόγгаις κατάστικτε, ἢ
25 τοῦ ἄλλομένου μύρου πηγὴ, ὁ τοῦ Θεοῦ ποταμός, οὗ τὰ ὀρήματα τὴν πό-
λιν ταύτην καὶ πᾶσαν διηνεκῶς ἐπευφραίνουσιν· ὃ θρέμμα θεῖον τοῦ πρω-
τοποίμενος, σφαγιασθὲν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω τραπέζης τῇ Τριάδι προτα-
θὲν εἰς ἐστίασιν· ὃ θῦμα ἅγιον τοῦ ἄνω θυσιαστηρίου ἐπάξιον, ὅς χύσεως
τῶν σῶν αἱμάτων ἀντηλλάξω καὶ μύρα καὶ θαύματα πελαγίζοντα· ὃ χάρις
30 πλευρᾶς ἁγίας, ἢ, τῇ μιμήσει τοῦ πλευρᾶν λογχευθέντος Χριστοῦ, αἱμάτων
καθεκάστην βλύζει κρουνούς· τρέχοντες ὅσος λαὸς εἰς ὁσμὴν μύρων σου,
πάσης ἀκαθαρσίας ὁσμὴν ἐκπλυνόμενοι· ἐνθουσιῶμεν πάντες, σκιρτῶμεν τοῖς
τεραστίοις σου καὶ τὴν σεμνὴν βακχεῖαν βακχεύομεν, εὐφημοῦμεν, κροτοῦμεν
σου τὸ μαρτύριον· οἱ παῖδες σου, ἢ κληρονομία σου, ὡς οἱ παῖδες πάλαι
35 Χριστῷ, κράζομέν σοι τὸ «Ὡσαννά, τὴν πλάνην νικήσαντι»· «μακαρία ἡ
κοιλία ἢ βαστάσασά σε», ἐπιβοῶμέν σοι, «καὶ <οἱ> μαστοί, οὓς ἐθήλασας».
Ἀνερχόμεθα καὶ Ζακχαῖος ἄλλος καθαπερεῖ, ἐπὶ μετεώρου τῶν σῶν θαυμάτων,
φ.102 ὡς ἐπ' ἄλλης | συκομορέας ἰδεῖν καὶ κατανοῆσαι σου τὰ χαρίσματα καὶ
ἀκουτισθῆναι φωνῆς τῆς ἁγίας σου τὴν σωτηρίαν εὐαγγελιζομένης ἡμῖν.

Ἐρχέσθω πᾶς τις ἐθελοντὴς καὶ αὐτόκλητος ἐπὶ τὸ μαρτυρικὸν δεῖ-
πνον, εὐπάρυφος καὶ φαιδρός· οἱ διψῶντες ὅσα καὶ Σαμαρεῖτις ἐπὶ τὸ φρέαρ
τόδε τῶν μύρων τρεχέτωσαν καὶ πινέτωσαν ὕδατος ζῶντος κρουνοὺς τὰ τοῦ
μεγάλου θαυμάσια· οἱ ἀσθενοῦντες, ἵνα τί καὶ βραδύνομεν; ὁ μὲν διὰ τῆς
στεγῆς χαλάσθω, τῆς ὑγείας ἐπιτευξόμενος, ὁ δὲ τεθείσθω πρὸς τῇ νέᾳ ταύτῃ
προβατικῇ, τῇ κολυμβήθρᾳ τῶν μύρων, ἔνθα τὸ σφαγιασθὲν τοῦ Χριστοῦ
ποθεινότατον πρόβατον ἀναπέπαιται, κολυμβήθρα, ἣν ὁ τῆς μεγάλης βου-
λῆς ἄγγελος καθεκάστην πρὸς ἰατρείαν ἡμῶν τῷ θείῳ αὐτοῦ κινεῖ Πνεύματι.
Οἱ λεπροὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἐρχέσθωσαν ἑαυτοὺς δεῖξαι τῷ μάρτυρι, τῷ ἱερεῖ
καὶ θύτῃ τῆς οἰκείας σαρκὸς καὶ παραιτίᾳ καθαριζέσθωσαν· οἱ τυφλοὶ Ἰσα
καὶ θείῳ πύσματι τῷ μύρῳ τοῦ μάρτυρος ἐγγριέτωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ
βλεπέτωσαν· εἰ δέ τις καὶ κατὰ τὴν Εὐαγγελίῳ συγκύπτουσιν κάτω κείηφε
καὶ πρὸς τὰ πάθη ἔχει ὀλισθηρῶς, εἰ δὲ καὶ κατὰ τὸν ὑδεριῶντα ἐκείνον
χυμοῖς τῶν παραπτωμάτων ἐξώγκωται πονηροῖς καὶ τῆς ἐντεῦθεν φύσεως εἴη
ὑπόπλεως, ἀλλ' ἰδοὺ ὁ Χριστομίμητος ἡμῶν ἐκ τῶν ἐγγὺς ἰατρὸς καὶ μόνῃ
τῇ μετὰ πίστεως ἀδιστάκτου προσπαύσει τῆς σεπτῆς αὐτοῦ κιβωτοῦ, πᾶν
πονηρὸν μακρὰν δραπετεύσειεν· οἱ ἐν κυμαγωγίαις τοῦ βίου καὶ τρικυμίαις
καὶ ἀνέμοις τῶν πειρασμῶν τὸ σκάφος ὑποβυθίζοντες τῆς ψυχῆς τὸν καλὸν
ἡμῶν καὶ σωτήρα καὶ ἐπιστάτην προσκαλεσώμεθα καὶ ἐπιτιμήσει τῷ κλύδωνι
καὶ κοπάσει ἡ καθ' ἡμῶν τῶν δυσχερῶν ἀγριαίνουσα θάλασσα. Ἀκολουθή-
σωμεν διὰ παντὸς τῷ μάρτυρι οἱ χριστιάνοι, λαλήσωμεν παρρησίᾳ Θεοῦ
κεκρυμμένα μυστήρια, ἃν σύμφροντοι τῷ Μεγάλῳ γενοίμεθα, πόσῃ ἐντεῦ-
θεν εὐδαιμονίαν κερδανοῦμεν τὴν κρείττονα· σκορπίον οὕτω πατήσομεν,
τὸν νοούμενον· στέφος δεξόμεθα χειρὸς ἐξ ἀγγελικῆς· ὑπαλείψομεν καὶ ἄλ-
λους πρὸς συμπλοκὴν καὶ νίκην Λυαίων τῶν νοητῶν· καταφραχθείμεν
ὅπλοις ἀρετῶν· θωρακισθείμεν πανοπλίᾳ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀκραιφ-
νοῦς· ἂν δὲ λόγχας κινήσῃ ὁ δυσμεναίων ἡμῶν, ἀσμένως ἀνακαλύψομεν τὴν
πλευράν, ἀσπὶς ἐντεῦθεν ἢ μᾶλλον μέλη Χριστοῦ χρηματίζοντες· δεξόμεθα
καὶ λόγχας τὰς τοῦ ἐχθροῦ, ὥς νηπίων τοξεύματα καὶ μύρον ὁ Θεὸς φι-
λεῖ | ὁσφραίνεσθαι, φανείμεν ἐκ ψυχῆς, ὥς ἐκ πλευρᾶς ἀναβλύζοντες. φ102"

40. Ἀλλὰ δέξαι μοι τὴν ψελλίζουσαν ἅμα καὶ ἄτεχνον ταύτην γλῶσσάν τε
καὶ διάνοιαν εὐμενῶς, ὁ ῥήτωρ τοῦ κηρύγματος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ,
ὁ τῆς εὐσεβείας μέγας διδάσκαλος καὶ ἐν μάρτυσι συμπαθέστατος, τῆς γὰρ
αὐλῆς σου ταῦτ' ἐκ οἰκογενεῶς τὰ ψελλίσματα, ὥς βάϊα τῷ νικητῇ τῆς
πλάνης τοὺς λόγους σοι προσκομίζομεν, ὥς νηπίων αἶνους, οἷς καὶ Χριστός,
οὗ σὺ μιμητὴς κατηρτίσατο καὶ φιλανθρώπως ἐδέξατο· οὐκ ἐκ χρυσέων νη-
μάτων, οὐκ ἐκ βυσσίνων κλωσμάτων, οὐκ ἐξ ἄλλης τιμίας ὕλης λόγων δηλα-
δὴ μεγαλοπρεπῶν καὶ ἀξίων τὴν ἱερὰν σκηνὴν συρράπτομεν τῶν θαυμάτων
σου, ἀλλ' ἐκ τριχῶν αἰγείων, γνώσεως ἡμῶν τῆς φαυλοτάτης καὶ πενιχροῦς,
ἐξ εὐνοίας ὁσῆς καὶ πίστεως. Δέξαι ταῦτα, ὁ τοῦ Χριστοῦ μιμητὴς, εὐμε-

νῶς καὶ κλίνον τὸ οὖς σου καὶ τῶν εὐχῶν ἡμῶν ἔσο ἐπάκουος, αἷς τὸν λόγον σφραγίζομεν, « ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐν μέσῳ τούτων εἰμί », Χριστοῦ τὸ στόμα τὸ ἀψευδέστατον εἶρηκεν.

- Ἔχομεν ἰδοὺ τὸν μέγαν σὲ Θεοῦ Στρατάρχην, Δημήτριε, προπολε-
 5 μοῦντα ἡμῶν· ἔχομεν ὑποστρατήγους σοι καὶ Λοῦπον καὶ Νέστορα, τοὺς γνησιωτάτους σοι καὶ συμμάχους καὶ αὐτοὺς συμπνέοντάς σοι ὑπὲρ ἡμῶν καὶ συνικετεύοντας. Καὶ μὴ ἀποκάμοιτε οἱ τρεῖς τῆς Τριάδος ὑπέρμαχοι, ἡ τρίπλομος μαρτυρική σφενδόνη Χριστοῦ, τοὺς καθ' ἡμῶν τριστάτας, νοου-
 10 μένους ἅμα καὶ αἰσθητοὺς, βάλλοντες λιθοβολίαις τοῦ Πνεύματος, βυθίζον-
 15 τες τοῖς τοῦ μαρτυρίου ὑμῶν αἵμασιν ὥς ἐν ἐρυθρῷ πελάγει καὶ ἀποπνί-
 γοντες, τῇ πρὸς Θεὸν ὑμῶν ἰκεσίᾳ καθοδηγοῦντες ἡμᾶς, ὥς ἐν νεφέλῃς στύ-
 λῳ, εἰς ἣν Θεὸς ἐπηγγείλατο, εἰρήνην κουροτρόφον τῇ πόλει ταύτῃ ἐξανα-
 τέλλοντες, τὰ σκάνδαλα καὶ πᾶν σχολιὸν ἐκ μέσου ποιοῦμενοι, πόρρω μακρὰν
 τοὺς πολεμίους ἀποδιώκοντες, εὐθηνίαν καρπῶν, εὐκрасίαν ὥρων καὶ πᾶν
 20 χρηστὸν πρυτανεύοντες. Τοῖς εὐσεβέσιν ἡμῶν Βασιλεῦσι, κατὰ τῶν ἐναντίον
 ζωννῦντες μίτραν δυνάμεως, τῷ ποιμενάρχῃ ἰσχὺν ποιμάνσεως χορηγοῦμε-
 νοι, χάριν ἄνωθεν καταπέμποντες, ὥς ποιμένοι τὸ χριστῶνυμον τοῦτο ποί-
 φ.103 μνιον εἰς γλόρην σωτήριον | τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπὶ ὑδάτων τῆς ἀνα-
 παύσεως, τῶν δικαιωμάτων τοῦ κρείττοτος. Καὶ ἡμῖν βραβεύοντες σωτηρίαν
 20 ψυχῆς, κυβέρνησιν σώματος, βίου διόρθωσιν καὶ τῶν σφαλμάτων θεόθεν
 συγχώρησιν, εἰς δόξαν καὶ αἵνεσιν Πατρός, Υἱοῦ καὶ Ἀγίου Πνεύματος,
 τῆς μιᾶς Θεότητος καὶ Κυριότητος καὶ Δυνάμεως, ἣ πρέπει πάντα μεγαλω-
 σύνη καὶ αἵνεσις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Θεολογική, Μονὴ Βλατάδων 1940

ΙΩΑΝΝΕΣ ΙΒΗΡΙΤΗΣ